

TUUSNIEMEN KUNTA

TILINPÄÄTÖS

2025

Kunnanhallitus 31.3.2026 § XX

Kunnanvaltuusto 15.6.2026 § XX

SISÄLLYSLUETTELO

1. TOIMINTAKERTOMUS

Lyhyt historia	1
Kunnanjohtajan katsaus	2
Kunnan hallinto	3 – 6
Yleinen kehitys	7 – 8
Väestö 2016 – 2025	9
Talouden ja toiminnan toteutuminen	10 – 23
Kunnan talouden tasapaino, rahoitusasema ja tuleva kehitys	24 – 25
Laskelmat ja tunnusluvut	26 – 36

2. TOIMINNAN JA TALOUDEN TOTEUTUMINEN

Kunnan strategiset tavoitteet	37 - 39
Keskusvaalilautakunta	40
Tarkastuslautakunta	41 – 42
Keskushallinto	43 – 53
Sivistyslautakunta	54 – 63
Tekninen lautakunta	64 – 72
Investoinnit	73 – 77
Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	78 – 79
Tuloslaskelman toteutuminen	80
Rahoitusosan toteutuminen	81

3. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

Tuloslaskelma	82
Rahoituslaskelma	83
Tase	84 – 85
Konsernituloslaskelma	86
Konsernirahoituslaskelma	87
Konsernitase	88 - 89

4. LIITETIEDOT

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	90 – 91
Tuloslaskelman liitetiedot	92 – 95
Taseen liitetiedot	96 – 104

5. ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

Vesihuoltolaitos: kirjanpidollisesti eriytetty taseyksikkö	105 – 116
--	-----------

6. HENKILÖSTÖKERTOMUS

Henkilöstökertomus	117 – 123
--------------------	-----------

7. LUETTELOT JA SELVITYKSET

Tilinpäätöksessä käytetyt tositelajit ja kirjanpitokirjat	124
---	-----

8. TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

Tilinpäätöksen allekirjoitus	125
Tilinpäätösmerkintä	126

1. TOIMINTAKERTOMUS

TUUSNIEMEN LYHYT HISTORIA

Tuusniemen kunta sijaitsee Koillis-Savossa Savon itärajalla, suuren, puhdasvetisen, saarista ja niemistä rikkaan Juojärven kahtia halkaisemana ja on alun perin kuulunut vuonna 1547 perustettuun Tavinsalmen hallinto- ja kirkkopitäjään, joka nykyään tunnetaan nimellä Kuopion kaupunki.

Täyssinän rauha

Vuonna 1570 alkoi Ruotsi-Suomen ja Venäjän välillä sota Käkisalmen läänin omistuksesta ja Viron herruudesta. Tuusniemen alue säilyi sodan kauhulta, koska täällä ei silloin vielä ollut varsinaista asutusta. Sota kesti 25 vuotta ja rauha solmittiin Täyssinä -nimisessä kylässä Inkerinmaalla toukokuun 18. päivänä 1595. Raja tuli kulkemaan Suomenlahden pohjukasta Siitarijoen suulta Karjalan kannaksen halki Puruveteen ja Juojärvessä olevaan Jäätsalon saareen ja sieltä suoraan Ohtaansalmeen.

Historiallisena jäänteinä rajankäynnistä on Ohtaansalmen pohjoisrannalla rajamerkkinä kalliopaasi, missä kiveen kaiverrettuna on vuosiluku 1595, kolme kruunua, ortodoksinen risti sekä nimimerkkejä, jotka edustivat suomalaisen rajavaltuuskuntaan kuuluneita sotapäälliköitä.

Kylien muodostuminen

Tuusniemen vanhin asutus lienee ollut Tuusjärvellä kirkonkylältä 15 km Kuopioon päin. Erään käräjäpöytäkirjan mukaan on Riistaveteen rajoittuvalla osalla ollut pysyvät tilusrajat jo vuonna 1480. Sen sijaan Täyssinän rauhasta huolimatta itäosa Tuusniemeä asutettiin vasta 1600-luvun alkuvuosikymmenillä. Tämä johtui monista Vienan-Karjalasta tehdyistä hyökkäyksistä, joita rauhan solmimisesta huolimatta tehtiin Savoon runsaasti. Asiakirjoista selviää, että "Tuusniemen kylä" on sisältänyt ainakin neljä nykyistä kylää: Ohtaanniemi, missä mainitaan Mikkolan talo 1633, Kiukoanniemi, missä Kiukoolan talossa isännöi Matti Mustonen vuodesta 1621 lähtien, Juurikkamäki, missä erään isäntäluettelon mukaan Mäkelä-niminen talo on ollut olemassa Olli Räsäsen perustamana vuodesta 1611. Lisäksi neljäntenä kylänä on ollut nykyisen kirkonkylän tienoot.

Isonjaon jälkeen oli Tuusniemellä 23 kylää, joita olivat mm. Enonsalo, Hauranki, Juojärvi, Juurikkamäki, Kartansalo eli nykyinen Kosula, Kiukoanniemi, Litmaniemi, Melaniemi, Miettälä, Tuusniemi, Vehmersalmi ja Viitamäki. Tuusniemi oli ollut aina 1700-luvulle saakka erämaa-alueita runsain riistamainen ja kalaisine järvineen. Sellaisena se vanhastaan on ollut myös rantasalmelaisten erämaita. Esim. Tuusjärvi kuului vielä 1800-luvun alussa Rantasalmeen.

Nimen synty

Tuusniemeläisten keskuudessa kiertää perimätietona tarina, että Tuusniemi on saanut nimensä Duusnimisestä sotamiehestä, joka oli karannut armeijasta ja asettunut asumaan nykyisen kirkonkylän kohdalla Juojärvessä sijaitsevaan niemeen. Todennäköisesti me tuusniemeläiset olemme saaneet pitäjämme nimen sekä muita tuus-alkuisia nimiä rantasalmelaisilta, joiden nautinta-alueita nämä tienoot ovat aikanaan olleet. Rantasalmellakin on Tuusmäki ja Tuusjärvi. Muutoin "tuus" on vanhaa ruotsia.

Kunta muodostuu

Kappeliseurakuntana Tuusniemi pysyi vuoteen 1855, jolloin se heinäkuun 24. päivästä lähtien muodosti oman kirkkoherrakunnan eli oli keisarillisella majesteetilla määrätty "keisarin pitäjäksi". Keisarillinen majesteetti oli helmikuun 6. päivänä 1865 antanut "armollisen asetuksen" kunnallishallituksesta maalla. Tuusniemen miehet kokoontuivat marraskuussa 2. päivänä 1867 päättämään seurakunnan valitseman komitean laatimien kuntasääntöjen hyväksymisestä ja kunnanhallituksen asettamisesta. Tuusniemeläisten vastustuksesta huolimatta lääninhallitus päätöksellään maaliskuun 27. päivä 1868 asetti Tuusniemelle kunnanhallituksen 1.1.1870 alkaen. Käydyissä kunnanhallituksen vaaleissa eniten ääniä sai ruushollari E.J. Ruuth ja niin hänestä tuli Tuusniemen kunnajohtaja.

KUNNANJOHTAJAN KATSAUS

Vuosi 2025 sujui Tuusniemen kunnassa toiminnallisesti melko hyvin ja taloudellisesti välttävästi. Tilinpäätöksen lukujen vertailussa edellisvuoteen nähden on syytä ottaa huomioon, ettei tilinpäätös ole edellisvuoteen nähden täysin vertailukelpoinen. Keskeisenä syynä vertailukelvottomuuteen on kuntien järjestämistä vastuulle valtiolta vuoden 2025 alusta tulleet työllisyyspalvelut.

Vuoden 2025 muuetussa talousarviossa varauduttiin noin 0,5 miljoonan euron alijäämään ja kunnan tilinpäätös toteutui lähes 0,5 miljoonaa euroa ylijäämäisenä. Merkittävänä selittävänä tekijänä ylijäämäväiseen tilinpäätökseen on Vihtaniemestä noin 220 hehtaarin suuruisesta määräalan myynnistä kunnan saama myyntivoitto. Ilman sitä kunnan tilinpäätös olisi jäänyt noin 0,2 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Kunnan talouden heikon tilanteen on aiheuttanut vuoden 2023 alusta alkaen peruspalvelujen valtionosuuden negatiivisuus, mikä oli vuonna 2025 ennen tasausta lähes 1,6 miljoonaa euroa, mikä on leikannut kaikki valtionosuudet, mukaan lukien verotulomenetyksen kompensaaation, yhteensä 0,11 miljoonaa euroon. Edellä mainittu alijäämä oli asukaskohtaisesti laskettuna yli -680 euroa, mikä oli valtakunnan kolmanneksi suurin ja samalla mittarilla mitattuna suurin muun muassa Pohjois-Savon maakunnassa.

Saatujen valtionosuuksien nettosummaan sisältyy kunnan saama harkinnanvaraisen valtionosuuden korotus 0,06 miljoonaa euroa. Pääosan tilinpäätöksen toteutumisen muutettua talousarviota huomattavasti parempana selittää toimintatuottojen ylittyminen yli 0,29 miljoonaa euroa, toimintakulujen alittuminen 0,52 miljoonaa euroa ja verotulojen ylittyminen 0,2 miljoonaa euroa. Toimintatuotoista etenkin myyntituotot ylittivät. Pääosa toimintatuottojen ylityksestä tapahtui sivistyslautakunnan alaisessa toiminnassa. Toimintakuluissa säästöä syntyi etenkin henkilöstökustannuksissa ja palvelujen ostoissa.

Vuonna 2023 on kuntaan laadittu edellisen suunnitelman pohjalta talouden tasapainottamisohjelma vuosille 2023 - 2026. Kunnan talouden epätasapaino edellyttää koko kuntaorganisaatiolta tiukkaa talouskuria ja jatkuvaa talouden tasapainottamiskeinojen hakemista, mutta etenkin kunnan tulopohjan vahvistamista.

Kunta ei nostanut vuoden 2025 aikana talousarviolainaa. Vanhoja talousarviolainoja lyhennettiin lyhennys-suunnitelman mukaisesti 0,65 miljoonaa euroa, joten nettona kunnan lainakanta väheni suoraan vanhojen lainojen lyhennyksen verran, eli 0,65 miljoonaa euroa. Kunnan velkaantuminen on ollut viime vuodet selkeässä kasvussa. Vuosi 2025 oli tähän tilanteeseen poikkeus. Sinänsä kunnan velkaantumisaste on vielä maakunnallisen keskiarvon alapuolella velan asukaskohtaisella mittarilla mitattuna.

Kunnan organisaatorakenteessa ei vuoden 2025 aikana tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Investoinnit saatiin tehtyä lähtökohtaisesti suunnitellusti. Tarpeellisia ja perusteltuja investointeja kunnan elinvoiman lisäämiseksi on edelleen syytä jatkaa. Investoinnit vaativat kuitenkin jatkossakin tarkkaa harkintaa ja priorisointia, jotta nettoinvestointien kokonaismäärä vastaa kunnan nykyistä taloudellista kantokykyä ja tulevaisuuden tarpeita.

Tuusniemenkin kunnalle tärkeää valtionosuusuudistusta odotettiin monissa kunnissa kovasti. Vuoden 2025 lopulla koko uudistus kuitenkin päättyi umpikujaan. Sitä enteili jo useassa kohtaa asian valmisteluprosessin merkittävät viiveet ja vuoden lisäajan ottaminen valmisteluprosessiin. Kunta- ja alueministeri on lupailut valtionosuusjärjestelmän pahimpien epäkohtien paikkailua. Mitä se käytännössä tarkoittaa ja mikä siinä on aikataulu, jää nähtäväksi.

Henkilöstön lisäksi haluan kiittää myös kunnan luottamushenkilöitä ja kaikkia kunnan yhteistyökumppaneita hyvästä yhteistyöstä.

Timo Kiviluoma
kunnanjohtaja

KUNNAN HALLINTO

Tuusniemen kunnanvaltuuston jäsenmäärä on 17 ja kunnanhallituksen 7. Merkittävimpien lautakuntien jäsenmäärä on 5, tarkastuslautakunta 3 ja keskusvaalilautakunta 5 jäsentä.

Kunnanvaltuuston ja hallituksen poliittiset voimasuhteet olivat:

	<u>Kunnanvaltuusto</u>	<u>Kunnanhallitus</u>
Keskusta	9	4
Kokoomus	2	1
SDP	1	1
Vasemmistoliitto	3	1
Kristillisdemokraatit	-	-
Perussuomalaiset	1	-
Vihreät	1	-

Kunnanvaltuusto

Puheenjohtajisto

Koistinen Minna	KESK	Pj.
Pitkänen Juha	VAS	I vpj.
Kähkönen Martti	KESK	II vpj.

Jäsenet

Hämäläinen Markku	PS
Iivonen Tuomo	VAS
Jäntti Eevariitta	KESK
Karinen Päivi	VIHR
Kolari Terttu	KESK
Kuronen Antti	KESK
Martikainen Pekka	VAS
Mustonen Hanna	KOK
Riekkinen Irma	SDP
Räsänen Heimo	KOK
Räsänen Maija	KESK
Smolander Heikki	KESK
Tirkkonen Olli-Matti	KESK
Toivanen Jarkko	KESK

Kunnanhallitus

Puheenjohtajisto

Smolander Heikki	KESK	Pj.
Iivonen Tuomo	VAS	I vpj.
Jäntti Eevariitta	KESK	II vpj.

Jäsenet

Tirkkonen Olli-Matti	KESK
Räsänen Maija	KESK
Riekkinen Irma	SDP
Räsänen Heimo	KOK

Lautakuntien puheenjohtajat

Kolari Terttu, tarkastuslautakunta
 Jäntti Eevariitta, keskusvaalilautakunta
 Karinen Päivi, sivistyslautakunta
 Toivanen Jarkko, tekninen lautakunta

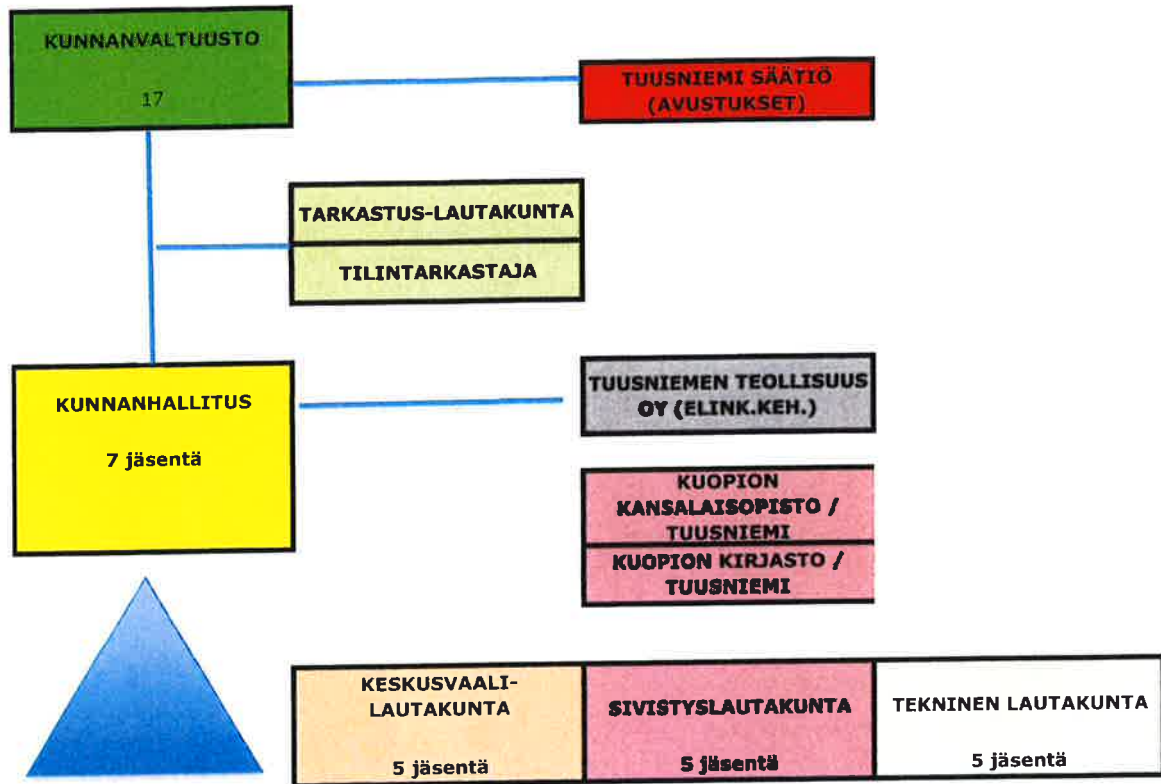
Kunnanjohtaja Kiviluoma Timo

Toimialajohtajat

Keskushallinto	Hartojoki Sirpa	hallintojohtaja
Sivistystoimi	Karttunen Janne	lukion ja yhtenäiskoulun rehtori
Tekninen toimi	Rissanen Paula	tekninen johtaja

Kunnan palveluksessa olevaa henkilöstöä koskevat tunnusluvut löytyvät henkilöstökertomuksesta.

TUUSNIEMEN KUNNAN ORGANISAATIOKAAVIO 2025

KUNNANJOHTAJA 1htv	KUNNAN JOHTORYHMÄ 4htv		
Kunnanhallituksen esittelijä			
Johtoryhmän esimies	KESKUSHALLINTO	SIVISTYSTOIMI	TEKNINEN TOIMI
Ylikunnallinen yhtelstyö	HALLINTOJOHTAJA 1htv	REHTORI 1htv	TEKNINEN JOHTAJA 1htv
Konserniohjaus ja valvonta	Hallituksen ja valtuuston valmistelu ja	Esi-, perus- ja lukio-opetus	Tekniset palvelut
Edunvalvonta ja verkostot	täytäntöönpanotehtävät kj:n kanssa	Vapaa-aikapalvelut	Ympäristöpalvelut
Viestintä ja tiedottaminen	Talous- ja palkkahallinto (controller)	Kansalaisopistopalvelut (Kuopio)	Kunnallistekniikka sis. vesihuolto
Valmiussuunnittelu	Henkilöstöasiat (kaikki toimialat)	Kirjastopalvelut (Kuopio)	Kiinteistö- ja siivouspalvelut
Elinvoima-asiat	ICT- ja hankinta-asiat	Vapaa-aikapalvelut	Kaavoitus (ulkoistettuna)
	Vaali- ja tarkastustoiminta		Asunto- ja tonttiasiat
	Keskuskeittiöpalvelut		

Tytäryhteisöt:	Kuntayhtymät:	Osakkuusyhteisöt:	Yhdistelemättömät osakkuusyhteisöt:
Tuusniemen Teollisuus Oy	Savon koulutuskuntayhtymä	Tuusniemen Aluelämpö Oy	KI Oy Tuusniemen Keskipiha
KI Oy Tuusniemen Turula	Pohjois-Savon liitto	Koillis-Savon Vesi Oy	As Oy Tuusniemen Peltotie
Tuusniemen Virastotalo Oy		KI Oy Tuusniemen Meljerinranta	
Tuusniemen Kehittämissäätiö sr			
As Oy Hoikanranta			

Vuoden 2025 lautakuntien ja toimikuntien jäsenet

Tarkastuslautakunta

(kokoontui 9 kertaa, päätöksiä 87 §)

Kolari Terttu	pj
Hämäläinen Markku	vpj
Andersin Kari	jäsen

Keskusvaalilautakunta

(kokoontui 8 kertaa, päätöksiä 31 §)

Jäntti Eevariitta	pj
Holopainen Katriina	vpj
Mustonen Hanna	jäsen
Miettinen Jaakko	jäsen
Halonen Petteri	jäsen

Sivistyslautakunta

(kokoontui 9 kertaa, päätöksiä 82 §)

Karinen Päivi	pj
Mustonen Hanna	vpj
Martikainen Pekka	jäsen
Tirkkonen Toivo	jäsen
Väisänen Osmo	jäsen
Jäntti Eevariitta	khall edustaja

Tekninen lautakunta

(kokoontui 13 kertaa, päätöksiä 136 §)

Toivanen Jarkko	pj
Pitkänen Enni	vpj
Kuronen Antti	jäsen
Mustonen Anu	jäsen
Kasanen Anssi	jäsen
Räsänen Heimo	khall edustaja

Liikenneturvallisuustyöryhmä, Tuusniemen ja Kaavin yhteiset kokoukset

(kokoontui 2 kertaa)

Rissanen Paula / Heikkinen Petteri	tekniset palvelut
Karttunen Janne	sivistyspalvelut
Kervinen Tomi	vapaa-aika ja hyvinvointi
Juutilainen Hanna	etsivä nuorisotyö
Kinnunen Teemu /	Ramboll, liikenneturvallisuustoimija, sihteeri
Tiilikainen Johanna	Ramboll, liikenneturvallisuustoimija, sihteeri
Edustajat	ELY-keskus
Edustajat	Liikenneturva
Edustajat	Itä-Suomen poliisista ja Pohjois-Savon pelastuslaitoksesta

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmä

(kokoontui 9 kertaa, käsitteli 19 asiaa)

Räsänen Anu	pj, järjestöedustaja
Tirkkonen-Hersio Asta	vanhustyö
Smolander Pirjo	hyvinvointialueen edustaja
Koistinen Minna	kunnanhallituksen edustaja
Karttunen Janne	sivistystoimi
Rissanen Paula	tekninen toimi
Hartojoki Sirpa	hallintojohtaja
Kervinen Tomi	sihteeri, vapaa-aikapalvelut

YLEINEN TALOUDELLINEN TILANNE

Maailmantalouden kasvu on jatkunut vakaana huolimatta politiikkaan ja tulleihin liittyvästä epävarmuudesta. Toteutuneen kehityksen perusteella maailmantalouden ja -kaupan viime vuoden kasvu osoittautui aiemmin oletettua nopeammaksi. Lähivuosina maailmantalouden kasvuvauhti on maltillistumassa reiluun kolmeen prosenttiin. Kaupan esteiden lisääntymisellä on lähtökohtaisesti maailmankauppaa hidastava vaikutus. Inflaatio edelleen hidastuu eri talousalueilla.

Kasvu eri talousalueilla on jatkunut nopeana kauppapolitiikan kärjistymisestä ja siitä seuranneiden kaupan esteiden lisääntymisestä huolimatta. Kasvu on ollut odotettua nopeampaa erityisesti Yhdysvalloissa ja Kiinassa. Yhdysvalloissa kotimaista kysyntää ovat tukeneet elvyttävä finanssipolitiikka, tulojen ja varallisuusarvojen kasvu, sekä erityisesti tekoälyyn liittyvät investoinnit. Myös tuottavuuskasvu on jatkunut nopeana. Kiinassa kotimaisen yksityisen kysynnän vaimetta ovat kompensoineet viennin kasvu ja finanssipoliittinen elvytys.

Euroalueen talouskasvu jatkuu Euroopan keskuspankin joulukuun ennusteen mukaan positiivisena, mutta hitaana koko ennustejakson. Toteutunut talouskasvu on kuitenkin ollut odotettua ripeämpää, kun erityisesti tavaravienti on kauppasodasta huolimatta kehittynyt myönteisesti. Euroalueen vientimarkkinoiden ennustetaan kasvavan aiemmin odotettua nopeammin.

Suomen talous on jättämässä erittäin hitaan talouskasvun vaiheen taakseen. Vaikka taloustilanne kohenee, lähivuosina ei silti nähdä voimakkaan kasvun aikaa. Talouden kasvuriskit ovat ennustettua heikomman kehityksen suuntaan. Vuonna 2025 lähes pysähtynyt kasvu vauhdittuu 0,8 prosenttiin vuonna 2026. Kotitalouksien ostovoima vahvistuu, ja yksityinen kulutus alkaa piristyä. Vienti kasvaa ja yritysten investoinnitkin virkoavat, vaikka talouden epävarmuus ei ole kokonaan hälvennyt. Talouskasvu voimistuu vuosina 2027 - 2028 noin 1,5 prosenttiin. Inflaatio pysyy alle kahdessa prosentissa lähivuosina, ja työllisyys kohenee vähitellen.

Suhdanteen vahvistumisesta huolimatta julkinen talous säilyy syvästi alijäämäisenä ja velkaantumisen jatkuu. Julkisyhteisöjen alijäämä suhteessa BKT:hen oli 3,7 % vuonna 2025. Vaikka suhdannetilanne on heikko, julkisten tulojen kasvu riittää ylittämään menojen kasvun kuluvana vuonna. Julkista taloutta sopeutetaan vuosina 2025 – 2027 menosäästöillä ja välillisen veron korotuksilla, mutta henkilö- ja yhteisöverojen kevennykset hidastavat tasapainottumista. Suuret puolustusinvestoinnit vuodesta 2026 alkaen syventävät jälleen alijäämää.

Joulukuun 2025 lopussa oli kuntien työllisyyspalveluissa koko maassa yhteensä 351.500 työtöntä työnhakijaa. Määrä on 29.800 enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta 13,0 %, eli 1,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin edellisvuoden lopussa. Itä-Suomen elinvoimakeskusten työllisyyskatsauksen mukaan Pohjois-Savon elinkeinokeskuksen alueella oli joulukuun 2025 lopussa 15.631 työtöntä työnhakijaa, mikä on määrällisesti 1.523 työnhakijaa enemmän kuin vuotta aiemmin. Työttömiä työnhakijoita oli alueella 13,8 % työvoimasta, mikä on 1,3 prosenttiyksikköä enemmän kuin vuotta aiemmin.

Tuusniemellä työttömien osuus työvoimasta vuoden 2025 lopussa oli 17,3 %. Vuotta aikaisemmin työttömien osuus oli 11,5 % työvoimasta. Määrällisesti vuoden 2025 lopussa työttömiä työnhakijoita oli 144, kun heitä vuotta aikaisemmin oli 101. Tuusniemen työttömyysaste oli vuoden vaihteessa maakunnan toiseksi korkein. Tuusniemen pitkäaikaistyöttömien määrä nousi 43 henkilöstä 60 henkilöön. Avoimia työpaikkoja Tuusniemellä oli vuoden 2025 lopussa 0, mikä on sama määrä kuin vuotta aiemmin.

KUNTATALOUS KERTOMUSVUONNA

Kuntatalouden tila heikkeni odotetusti vuodesta 2024. Toiminnan ja investointien rahavirralla mitattuna kuntataloudessa oli yli 800 miljoonan euron alijäämä vuonna 2025, sillä kuntien kustannukset kasvoivat muun muassa TE-palvelu-uudistuksen myötä reippaasti. Talouden tilan heikkenemistä selittävät myös verotulojen aleneminen sekä valtionosuuksien leikkaukset. Tiedot käyvät ilmi kuntatalouden tilaa vuonna 2025 arvioivasta Kuntaliiton tilinpäätösanalyysistä.

Kuntien kulut kasvoivat vuonna 2025 lähes pelkästään työttömyyden aiheuttamien lisäkulujen vuoksi. Muissa tehtävissä, kuten opetuksessa sekä yhdyskunta- ja ympäristöpalveluissa, kulutaso pysyi ennallaan. Kunnat onnistuivat melko hyvin rahoittamaan heikosta työllisyydestä johtuvia lisäkustannuksia muista tehtävistä sopeuttamalla. Kuntien ja kuntayhtymien nettotoimintakulut eli toimintakate heikkeni 7,8 % eli noin miljardi euroa vuonna 2025.

Valtion kompensatio vuoden alussa tapahtuneeseen TE-palveluiden siirtoon oli täysin riittämätön. TE-uudistus lisäsi kuntien kuluja noin miljardilla eurolla. Tästä summasta kunnat joutuivat rahoittamaan arviolta yli 200 miljoonaa euroa.

Kuntien yhteenlaskettu tulos oli 740 miljoonaa euroa vuonna 2025. Vuonna 2025 reilut kolmasosa Manner-Suomen kunnista oli alijäämäisiä tilikauden tuloksella mitattuna. Tulokseltaan alijäämäisissä kunnissa asui noin 44 prosenttia Manner-Suomen väestöstä. Kunnat myivät omaisuuttaan vuonna 2025 kuitenkin sadoilla miljoonilla euroilla. Kertaerät paransivat yksittäisten kuntien tulosta merkittävästi. Yli 80 prosenttia vuoden 2025 tuloksesta syntyi kolmessa kaupungissa.

Porin energiaosakkeiden myynnistä saadut luovutustulot siivittivät Porin tuloksen kertaluonteisesti poikkeukselliselle tasolle. Ilman Espoota, Helsinkiä ja Poria kuntien tilikauden tulos jäisi reiluun 100 miljoonaan euroon.

Vuosikatteella mitattuna kuntien väliset erot tasoittuivat edelleen vuonna 2025. Suurimpien kaupunkien tulos heikkeni eniten, ja niiden vuosikatteen olivat enää vain lievästi muita vahvemmat. Verorahoitus ei riittänyt kattamaan kaikkia investointeja, sillä kunnat pitivät investointitasonsa korkealla tasolla myös vuonna 2025. Osa investoinneista jouduttiin kattamaan lainalla. Investoinnit keskittyivät suuriin kaupunkikeihin, minkä seurauksena toiminnan ja investointien rahavirta syveni niissä reippaalle miinukselle.

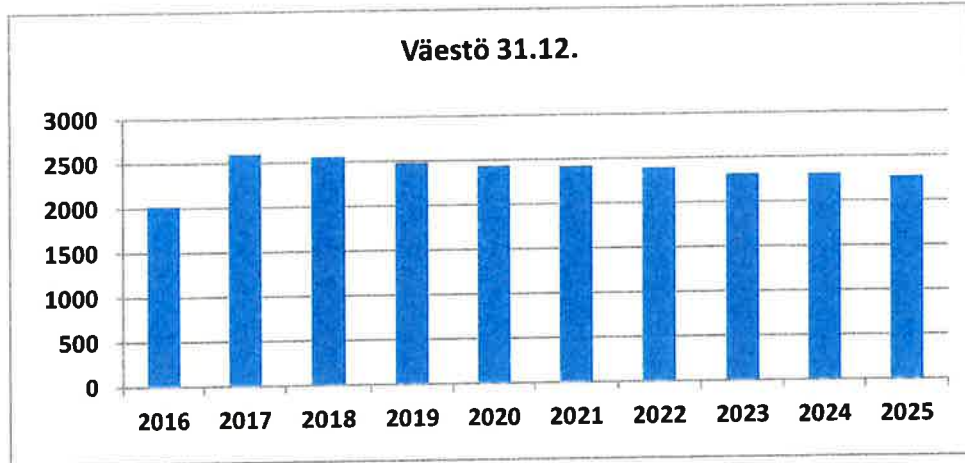
Kunnat ja kuntayhtymät ottivat lisää velkaa ja niiden yhteenlaskettu lainakanta kasvoi noin 21 miljardiin euroon. Kuntien tilinpäätösarvioiden mukaan kuntien lainakanta kasvoi 3,7 prosenttia vuonna 2025, mutta suhteessa verotettaviin tuloihin velka ei kasvanut. Matalasuhdanteen pitkittyminen ja veropohjan heikkous joudutaan noteeraamaan myös investointeja tekevissä kunnissa ja kaupungeissa.

Euromääräisesti heikoimmat tulokset tehtiin Vantaalla, Tampereella ja Oulussa. Työttömyys keskittyi usein maakuntien kasvukeskuksiin, mikä rokottaa etenkin isojen kaupunkien taloutta. Tämä näkyy sekä verotuloissa että työttömyysturvan kuntaosuudessa. Asukaskohtaisissa tarkasteluissa heikoimpaan ääripäähän nousevat Karkkila, Taivalkoski ja Ähtäri.

Voimakkaasti heikentyneestä työllisyystilanteesta ja vaatimattomasta verotulokehityksestä huolimatta kunnat selvisivät viime vuodesta vielä kohtuullisen hyvin. Onnistuneet sopeutustoimet sekä riittävä investointien jarruttaminen auttoivat kuntia niiden taloudellisessa selviytymisessä vuonna 2025.

Väestö 2016 - 2025 / 31.12.

Vuosi	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Aukkaita	2016	2595	2555	2476	2434	2419	2395	2313	2308	2272

Väestön ikärakenteen muutokset

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
0 - 6	120	119	104	89	89	78	77	72	66	68
7 - 14	177	167	170	172	155	163	156	147	145	124
15 - 64	1494	1453	1398	1341	1300	1268	1222	1146	1133	1112
65 - 74	462	484	501	502	519	530	553	559	553	545
75 - 84	287	271	274	277	270	273	279	286	302	320
85 -	103	103	104	96	101	107	108	103	109	103
Yht.	2643	2597	2551	2477	2434	2419	2395	2313	2308	2272

TALOUDEN JA TOIMINNAN TOTEUTUMINEN

Vuoden 2025 tilikauden ylijäämä 491.524 euroa on muutettua talousarviota 996.517 euroa parempi. Toimintatuotot ovat 5.489.965 euroa (vuonna 2024 4.875.675 euroa), mikä on 322.542 euroa muutettua talousarviota enemmän. Toimintakulut ovat 9.978.371 euroa, mikä on 491.524 euroa vähemmän kuin muutetussa talousarviossa.

Suurimmat yksittäiset selittävät tekijät arvioitua parempaan tulokseen olivat.

Keskushallinnon toimintamenot jäivät noin 184.204 euroa talousarviossa arvioitua paremmaksi. Toimintatuotot olivat 30.600 euroa talousarviossa arvioitua paremmat, joten toimintakate toteutui noin 153.604 euroa talousarviossa arvioitua pienempänä.

Sivistystoimen toimintamenot alittivat talousarvion noin 201.506 eurolla. Sivistystoimen tulot olivat noin 188.587 euroa talousarviossa arvioitua suuremmat. Sivistystoimen toimintakate oli 390.092 euroa talousarviossa arvioitua parempi.

Teknisen lautakunnan menot alittivat talousarvion noin 134.070 eurolla. Teknisen lautakunnan tulot olivat noin 43.739 euroa arvioitua suuremmat. Teknisen lautakunnan toimintakate oli 150.038 euroa talousarviossa arvioitua suurempi.

Kokonaisuutenaan kunnan toimintakulut olivat 491.524 euroa talousarviossa arvioitua pienemmät. Tulot olivat 322.542 euroa arvioitua suuremmat. Toimintakate toteutui 814.066 euroa talousarviossa arvioitua pienemmät. Palveluiden ostot ylittivät 127.764 euroa. Palkat ja muut henkilöstökulut alittivat talousarvion 329.127 eurolla. Avustukset alittuivat 8.838 eurolla. Verotuloja kertyi 211.381052 euroa enemmän ja valtionosuuksia 86.986 euroa vähemmän.

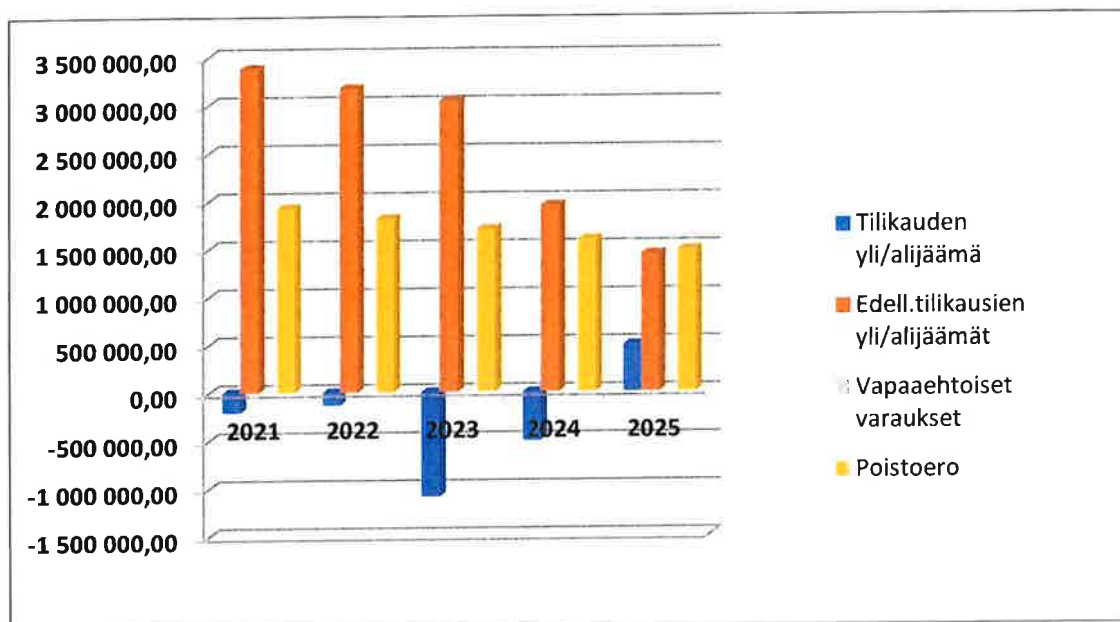
Maksuvalmius on ollut tyydyttävä. Kassavarat olivat 31.12.2025 1.878.395,86 euroa (31.12.2024 1.908.820,48 e). Uutta lainaa ei nostettu v. 2025. Kassan riittävyys oli 69 pv (v. 2024 44 pv). Kuukauden keskimääräinen kassavaranto on ollut noin 2,1 milj. euroa. Kulut ovat olleet keskimäärin n. 0,82 milj. euroa/kk ja tuotot n. 0,83 milj. euroa/kk.

Vuosikate 1.282.769 euroa riittää kattamaan suunnitelmanmukaiset poistot. Vuoden 2025 poistot olivat 902.361 euroa. Tilikauden tulos ennen poistoeron muutoksia on 380.408 euroa ylijäämäinen. Poistoeron muutostilauksen, 111.116 euroa, jälkeen tilikauden ylijäämäksi muodostuu 491.524 euroa.

Vuoden lopussa taseessa edellisten tilikausien ylijäämää oli 1 432 849,83 euroa. Taseen ylijäämä vuoden 2025 ylijäämän jälkeen on yhteensä 1.924.373,83 euroa ja poistoeron muutos 1.476.839 euroa.

Tilikauden ylijäämä, edellisten tilikausien ylijäämät, vapaaehtoiset varaukset ja poistoerot vuosilta 2021 – 2025

	<u>2021</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>	<u>2024</u>	<u>2025</u>
Tilikauden yli/alijäämä	-206 659,84	-132 708,49	-1 091 895,57	-510 659	491 524
Edell.tilikausien yli/alijäämät	3 374 773,04	3 168 113,20	3 035 404,71	1 943 509,14	1 432 849,83
Vapaaehtoiset varaukset					
Poistoero	1 921 302,78	1 810 186,84	1 699 070,94	1 587 955,02	1 476.839,10
Yhteensä	5 089 415,98	4 845 591,55	3 642 580,08	3 020 804,85	3 401 212,93

Kunnanvaltuusto hyväksyi talousarviomuutoksia neljä kertaa 24.3.2025 § 8-9, 25.8.2025 § 53-54, 20.10.2025 § 66 ja 8.12.2025 § 78-79. Tehdyt muutokset lisäsivät toimintakuluja. Muutosten jälkeen talousarvion toimintakulut olivat 10.469.895 euroa ja toimintatuotot 5.167.423 euroa. Talousarviomuutosten jälkeen talousarvio oli 504.993 euroa alijäämäinen.

Tuloslaskelman mukaan toimintakulut ovat 9 978 371 euroa, toteutuma 93,5 %. Vuoteen 2024 verrattuna vuoden 2025 toimintakulut olivat 147 772 euroa eli 1,5 % pienemmät. Toimintatuotot toteutuivat 95,3 % ollen 5.489.965 euroa. Vuoden 2024 toimintatuottoihin verrattuna vuoden 2025 toimintatuotot olivat 614.290 euroa suuremmat.

Toimintakate eli verotuotoilla, valtionosuuksilla ja rahoitustuotoilla katettava määrä pieneni edellisestä vuodesta 762.062 / 14,5 %. Toimintakate 4.488.406 euroa toteutui 84,6 %.

Verotulot toteutuivat 103,97 % ollen 5.541.381 euroa. Verotuottojen kertymä kasvoi vuoden 2024 toteutumasta 4,62 % / 244.558 euroa. Kunnallisverotuottoja tuli talousarvioon verrattuna 211.381 euroa enemmän. Yhteisöverotuottoja tilitettiin 81.868 euroa enemmän ja kiinteistövero-
tuottoja 17.573 euroa enemmän.

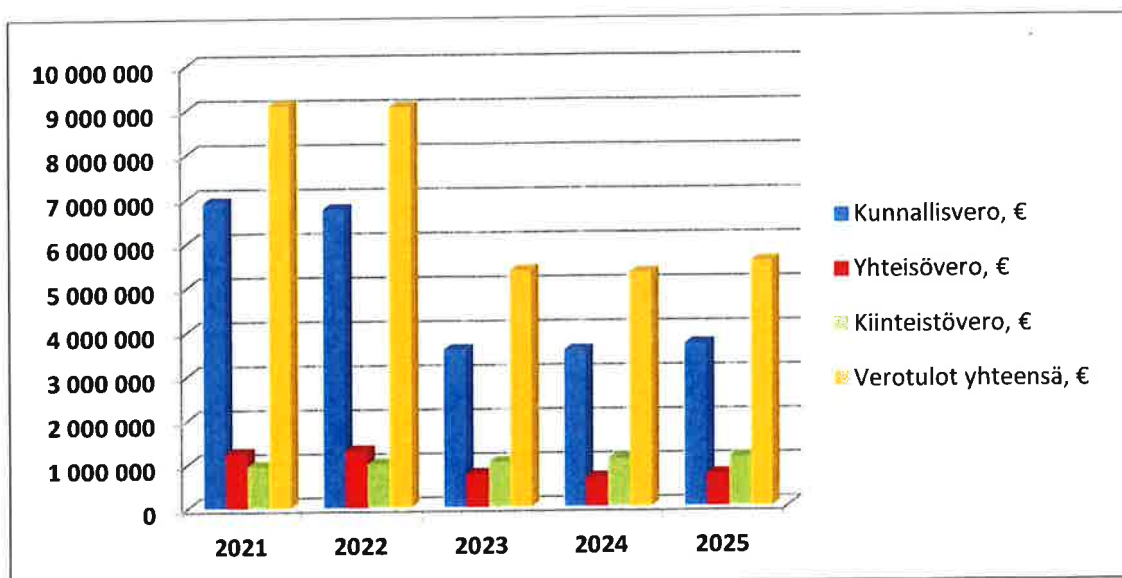
	Alkuperäinen talousarvio 2025	Talousarvio- muutokset	Lopullinen talousarvio 2025	Toteutuma 2025	Poikkeama
Kunnallisvero	3 580 000	0	3 580 000	3 691 940	-111 940
Yhteisövero	650 000	0	650 000	731 868	-81 868
Kiinteistövero	1 100 000		1 100 000	1 117 573	-17 573
YHTEENSÄ	5 330 000		5 330 000	5 541 381	-211 381

Veroprosentit 2020 – 2025

	<u>2020-2022</u>	<u>2023</u>	<u>2024</u>	<u>2025</u>
Tulovero %	22,00	9,36	9,4	9,4
Maapohjan yleinen kiinteistövero			1,30	1,30
Vakituinen asunto	0,65	0,65	0,65	0,65
Muut rakennukset	1,25	1,25	1,25	1,25
Yleinen kiinteistövero %	1,15	1,15	1,15	1,15
Yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistövero	0,00	0,00	0,00	0,00

VEROTULOJEN MUUTOS VUOSINA 2021 – 2025

	2021	2022	2023	2024	2025	Muutos-% 2024 / 2025
Kunnallisvero, €	6 916 201	6 761 995	3 573 344	3 548 943	3 691 940	4,03
Yhteisövero, €	1 241 667	1 291 552	753 405	663 382	731 868	10,32
Kiinteistövero, €	943 393	993 829	1 022 483	1 084 498	1 117 573	3,05
Verotulot yhteensä, €	9 101 261	9 047 377	5 349 233	5 296 823	5 541 381	4,62
Muutos -%	9,06	-0,59	-40,88	-0,98	4,62	

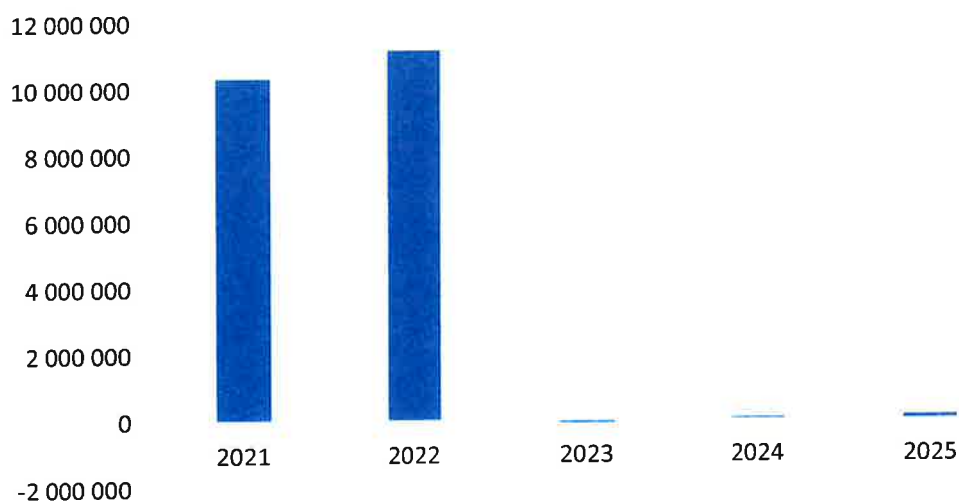
Valtionosuuksien toteutuma oli 57,15 % / 116 014 euroa. Valtionosuuksien muutos vuodesta 2024 on 62.921 euroa / 36,06 %. Valtionosuuksiin sisältyy harkinnanvaraista valtionosuutta 69.000 euroa ja verotulomenetysten kompensaaatiota 387 002 euroa.

	Alkuperäinen talousarvio 2025	Talousarvio- muutokset	Lopullinen talousarvio 2025	Toteutuma 2025	Poikkeama
Valtionosuudet	254 000	-51 000	203 000	116 014	86 986
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus			- 1 579 944		
Verotuloihin perustuva valtionosuus			1 257 965		
Verotulomenetysten kompensatio			387 002		
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet			-18 009		
Harkinnanvarainen valtionosuuskorvaus			69 000		
Yhteensä			116 014		

VALTIONOSUUKSIEN MUUTOS VUOSINA 2021 – 2025

	2021	2022	2023	2024	2025
Valtionosuudet, €	10 304 049	11 144 147	-83 041	53 093	116 014
Muutos -%	-5,8	-8,2	-100,07	--36,06	118,51
Valtionosuuksiin sisältyy verotulojen tasaus/milj.€	2,58	2,38	0,97	1,13	1,26

Valtionosuudet, €

Korkotuottoja kertyi 18.571 euroa (v. 2024 2.181 e). Korkotuotot ovat maksuliikennetilien koroista. Markkinaehtoisia talletuksia ei vuonna 2025 ollut lainkaan. Korkokuluja muodostui vuosina 2013 – 2024 nostetuista 7,5 milj. lainoista yhteensä 100 289 euroa (v.24 118 049 e).

Rahoitustuottoja kertyi 254.320 euroa. Rahoitustuotot muodostuvat mm. PKS:n ja PKS:n EnergiaHolding Oy:n maksamasta osingosta 167.575 euroa, Metsäliiton osingosta 1.925 euroa, Kuntarahoituksen osingosta 15.354 euroa, kuntayhtymien peruspääomien koroista 855 euroa, IsteKin maksamasta 1.016 euroa, viivästyskoroista 1.746 euroa ja vesihuollon jäännöspääoman sisäisestä korvauksesta 57.998 euroa. Rahoituskuluihin 58.822 euroa sisältyy mm. vesihuollon jäännöspääoman kulut 57.998 euroa.

Kokonaisinvestoinnit vuonna 2025 olivat 645.176 euroa (v. 2024 783.484 e), nettoinvestoinnit 478.328 euroa (v. 2024 478.167 e). Suurimmat investointihankkeet: koulukeskuksen monitoimitalin ja käytävän valot 101.833 e, ison salin katto 145.907 €, päiväkodin aidat 12.402 €, palvelukeskuksen/Tuomikodin sisäilma 291.140 €, kevyen liikenteen väylä 18.784 €, jätevesipumppaamo 80.498 €, lietteen kuivaimen ohjauskeskus 26.626 €.

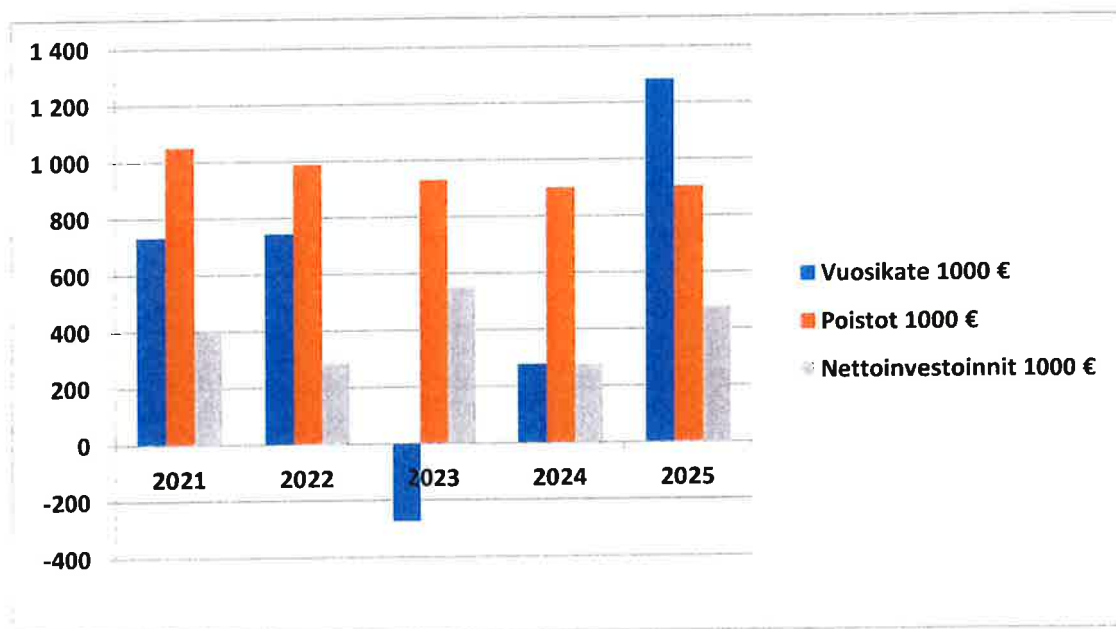
Investoinnit on rahoitettu kokonaan kassavaroilla. Investointitulot sisältävät maa-alueiden myyntiä 104.923 euroa. Yhteensä investointien tulot olivat 166.847 euroa.

Vuosikatteeksi oli arvioitu valtuuston hyväksymien muutosten jälkeen 301.928 euroa; toteutunut vuosikate on 1.282.769 euroa. Näin ollen vuosikate toteutui -980.841 euroa alle arvion. Toimintatuotot toteutuivat yli ja toimintakulut alle arvion. Verotulot toteutuivat yli arvion ja valtionosuuksien negatiivisuus toteutui arvioitua pienempänä.

Suunnitelman mukaisia poistoja kirjattiin yhteensä 902.361 euroa / toteutuma 98,3 % (v. 2024 898.723 euroa). Vuosikate, 1.282.769 euroa, riittää kattamaan poistot.

VUOSIKATE, POISTOT JA NETTOINVESTOINNIT VUOSILTA 2021 – 2025

	2021	2022	2023	2024	2025
Vuosikate 1000 €	731	743	-274	276	1 282
Poistot 1000 €	1 049	987	929	899	902
Nettoinvestoinnit 1000 €	400	287	551	273	478

Tulos- ja rahoituslaskelmien tarkemmat käsittelyt liitetietoineen ovat erillisinä osioina. Vuoden 2025 toteutumätiedoissa sairaus- ja tapaturmakorvaukset on käsitelty kokonaan henkilöstöku- lujen vähennyksenä eli ko. tuotot eivät sisälly missään laskelmissa toimintatuottoihin.

Kunnille palautetaan vähennykseen ja palautukseen oikeuttavat arvonnäisäverot. Osa kunnan toi- minnasta on rajoituksen alaista toimintaa, josta ei saada vähennystä eikä palautusta arvonnäisäveron osalta. Verollisen toiminnan myynnistä maksetaan arvonnäisäverokantojen mukaiset ve- rot.

Henkilöstö

Kunnan vakinaisen henkilöstön määrä 31.12.2025 oli 66 ja määräaikaista oli 20 henkilöä, yhteensä 86 henkilöä. Henkilöstöä koskevat yksityiskohtaiset tilastolliset tilinpäätöstiedot on käsitelty luvussa 6. Henkilöstökertomus.

Kunnan vakinainen henkilöstö toimialoittain vuonna 2025:

KESKUSHALLINTO, yhteensä 9

Kunnanjohtaja (1)
Hallintojohtaja (1)
Elinkeinon kehittäjä (1)
Toimistosihteerit (2)

Ravitsemispäällikkö (1)
Ruokapalvelutyöntekijä (3)

SIVISTYSTOIMI, yhteensä 61 (20 osa-aikaista)

Lukion/yhtenäiskoulun rehtori (1)
Apulaisrehtori (1)
Aineenopettaja lukio (0)
Eriyisopettaja (4)
Luokanopettaja (6)
Lehtori (10)
Esiopettaja (1)
Päiväkodinjohtaja (1)
Varhaiskasvatuksen opettaja (4)
Varhaiskasvattaja (1)
Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja (7)

Eriyisluokanopettaja (1)
Tuntiopettaja (9)
Koulusihteerit (1)
Vapaa-aikasihteerit (1)
Toimistosihteerit (1)
Koulunkäynninohjaaja (8)
Nuoriso-ohjaaja (1)
Oppilaanohjauksen lehtori (1)
Monipalvelutyöntekijä (1)
Terveystiedon edistäjä (1)

TEKNINEN TOIMI, yhteensä 16

Tekninen johtaja (1)
Toimistosihteerit (2)
Laitosmies (1)
Kiinteistöhoitaja (6)
Siistijä (4)
Rakennustarkastaja-ympäristönsuojelusihteerit (1)
Monipalvelutyöntekijä (1)

Sisäisen valvonnan järjestäminen ja ulkoinen valvonta

Kuntalain 39 §:n mukaan valtuuston tulee päättää kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden tavoitteena on vahvistaa ja yhdenmukaistaa kuntakonsernin hyvää hallintoa ja johtamista. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukainen järjestäminen koskee kaikkia Tuusniemen kunnan ja sen konserniin kuuluvia toimielimiä ja operatiivista johtoa, sekä kaikkea kuntakonsernin toimintaa, josta kunta vastaa omistuksen, ohjaus- ja valvontavastuun tai muiden velvoitteiden myötä. Sisäinen valvonta on osa johtamisjärjestelmää sekä johdon ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskienhallinnan tuloksellisuutta. Valvonnan tarkoituksena on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskien hallintaa ja toiminnan tuloksellisuuden arviointia.

Sisäinen valvonta tukee strategian toteutusta ja varmistaa, että kuntakonsernissa noudatetaan lakeja ja määräyksiä sekä toiminnan eettisyyttä. Sisäisellä valvonnalla ja riskienhallinnalla tarkoitetaan kuntakonsernin toimintayksikköjen ohjaus- ja toimintaprosesseihin sisältyviä menetteilyjä, organisaatoratkaisuja ja toimintatapoja, joiden avulla konsernin toimielimet ja tilivelvolliset sekä tytäryhteisöjen hallitukset saavat kohtuullisen varmuuden

- lakien, päätösten, sääntöjen ja johdon ohjeiden noudattamisesta
- resurssien ja omaisuuden turvaamisesta
- toiminnan tuloksellisuudesta ja tehokkuudesta sekä
- toiminnan ja talouden raportoinnin oikeellisuudesta ja tietojen luotettavuudesta.

Hyvä hallintotapa ja muut annetut ohjeet sekä kunnan hallintosääntö määrittelevät ne menetteilytavat, jotka tulee ottaa huomioon, kun huolehditaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä.

Riskienhallinnalla tunnistetaan, arvioidaan ja hallitaan tavoitteiden saavuttamista uhkaavia tekijöitä.

Sisäinen valvonta tarkoittaa tehtävien, valtuuksien ja vastuiden jakamista, päätöksiä valvontaja raportointitavoista, tietojen ja tietojärjestelmien suojaamista ja omaisuuden turvaamista. Se sisältää mm. julkisuusperiaatteen, muutoksenhakuoikeuden ja yksityisyyden suojan. Valvonta ulottuu koko organisaatioon.

Hyvin toimiva sisäinen valvonta vähentää tahallisia ja tahattomia toimintavirheitä, epäjohtonmukaista toimintaa, taloudellisia menetyksiä ja puutteita asiain hoidossa. Hyvin toimiva sisäinen valvonta ehkäisee väärinkäytöksiä ja on paras menetelmä väärinkäytösten paljastamisessa. Sisäisen valvonnan tavoitteena on auttaa kunnan johtoa havaitsemaan toimintaan liittyvät riskit ja varmistaa, että ne pysyvät hyväksyttävällä tasolla.

Tuusniemen kunnan riskienhallinnan taustalla ovat strategia ja siitä johdetut valtuustokauden sekä vuositason toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Mikä tahansa tekijä, joka vaarantaa tavoitteiden saavuttamisen, on riski. Näin riskienhallintaa on kaikki se toiminta, jonka avulla pyritään varmistamaan tavoitteiden saavuttaminen.

Riskienhallinnan toimenpitein varmistetaan mm., että organisaation johdolla on käytettävissään tarpeellinen ja ajantasainen tieto merkittävistä riskeistä ja riittävät menetelmät mahdollisten vahinkojen hoitamiseksi. Riskienhallinnan tarkoituksena on havaita, analysoida ja pyrkiä kokonaisvaltaisesti hallitsemaan toimintaan liittyviä riskejä sekä hyödyntämään mahdollisuuksia toiminnan jatkuvuuden varmistamiseksi.

Riskienhallintaa toteutetaan talousarvion laadintaprosessin yhteydessä, jolloin kuvataan merkittävimmät riskit sekä tilinpäätöksen laadinnan yhteydessä, jolloin arvioidaan riskienhallinnan tuloksellisuutta.

Tuusniemen kuntakonsernin riskit luokitellaan strategisiin, operatiivisiin, taloudellisiin ja vahinkoriskeihin. Kaikkiin näihin ryhmiin voi kuulua sisäisiä tai ulkoisia riskejä.

Talousarvion laadinnan, sekä päätöksenteon yhteydessä toimialat analysoivat toimintaympäristön muutoksia, tunnistavat tavoitteita uhkaavat riskit, arvioivat riskien vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä sekä toteuttavat tarvittavat toimenpiteet riskien hallitsemiseksi.

Riskienhallinnan tilaa ja tuloksellisuutta seurataan talousarviovuoden aikana ja sen tuloksellisuudesta raportoidaan kunnanhallituksen antamien tarkempien ohjeiden mukaisesti. Kunnan riskienhallintaa kehitetään siten, että pystytään vastaamaan entistä paremmin muuttuvan toimintaympäristön haasteisiin. Kunnassa on tehty kaksi kertaa vuodessa toimialakohtaiset riskienhallinnan raportoinnit. Raportoinnit on annettu tiedoksi lautakunnille, kunnanhallitukselle ja edelleen tarkastuslautakunnalle.

Hyvin toimiva johtamis- ja hallintojärjestelmä yhdessä asianmukaisen sisäisen valvonnan ja riittävän riskienhallinnan kanssa takaavat kohtuullisen varmuuden tehokkaasta, tuloksellisesta ja päätettyjen tavoitteiden mukaisesta toiminnasta.

Valtuusto päättää kunnan ja sen konsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista niin, että konsernin kaikissa toiminnoissa ja kaikilla organisaation tasoilla on riittävä sisäinen valvonta ja riskienhallinta. Valtuusto on hyväksynyt Tuusniemen kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet 1.4.2021 alkaen kokouksessaan 24.3.2021 § 11.

Kunnanhallitus, kunnanjohtaja ja muu johto vastaavat siitä, että kunnalla on hyvän johtamis- ja hallintotavan mukainen johtamisjärjestelmä ja että sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan liittyvät menettelytavat ja eri toimijoiden toimivalta, velvoitteet ja vastuut on hyväksytty. Kukin lautakunta vastaa oman toimialansa osalta riittävien ja toimivien menettelytapojen hyväksymisestä ja niiden toimeenpanon valvonnasta. Johtavien viranhaltijoiden, erityisesti tilivelvollisten, tehtävänä on toimeenpanna sisäinen valvonta ja riskienhallinta toimialoillaan.

Konsernin tytäryhteisöissä kunkin yhteisön hallitus ja operatiivinen johto vastaavat yhteisön sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisuudesta lainsäädännön ja konserniohjeistuksen mukaisesti. Konserniohje on hyväksytty valtuustossa 11.5.2020 § 12.

Riskienhallinnan toteuttamisesta vastaa omalta osaltaan kunkin yhtiön hallitus ja johtaja.

Sisäinen tarkastus auttaa organisaatiota sen tavoitteiden saavuttamisessa tarjoamalla tukea organisaation valvonta-, johtamis- ja hallintoprosesseihin sekä riskienhallinnan kehittämiseen. Sisäinen tarkastus on riippumatonta ja objektiivista arviointi- ja varmistustoimintaa.

Sisäinen tarkastus tarkastaa ja arvioi

- kunnan johtamis- ja hallintojärjestelmää
- toimintojen lainmukaisuutta sekä tarkoituksenmukaisuutta sekä
- johtamisessa ja päätöksenteossa käytettävän tiedon luotettavuutta ja
- antaa suosituksia em. asioiden parantamiseksi.

Kuntalain 115 §:ssä säädetään, että kunnan tilinpäätökseen kuuluvan toimintakertomuksen tulee sisältää tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä.

Kunnanhallitus hyväksyy kunnan toimintakertomukseen tulevan sisäisen valvonnan tiedot sekä arvion merkittävimmistä riskeistä. Lautakunnat hyväksyvät omilta toimialoiltaan vastaavasti tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeiset johtopäätökset.

Selonteko ja riskiarvio pohjautuvat dokumentoituun itsearviointiin ja se tulee käsitellä lautakunnissa. Siltä osin, kun kyseessä on suoraan kunnanhallituksen alainen toiminta, dokumentoidun itsearvioinnin käsittelee kunnanhallitus.

Kunnanhallitus päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tarkemmasta ohjeistuksesta. Tuusniemen kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje 1.2.2022 alkaen on hyväksytty kunnanhallituksessa 31.1.2022 § 14.

Tilintarkastajan on kuntalain mukaan tarkastettava, onko kunnan ja kuntakonsernin sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti. Kuntalain 125 §:n

mukaan tilintarkastuskertomukseen on sisällytettävä lausunto sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ja konsernivalvonnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä esitys vastuuvapauden myöntämisestä ja mahdollisesta muistutuksesta, joka voidaan kohdistaa vain tilivelvolliseen. Muistutuksen edellytyksenä on, että tilivelvollinen on toiminut vastoin lakia tai valtuuston päätöksiä eikä virhe tai aiheutunut vahinko ole vähäinen.

Tilivelvollisella on henkilökohtainen vastuu sisäisen valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja jatkuvasta ylläpidosta johtamansa toiminnan osalta. Kuntalain mukaan tilivelvollisuus merkitsee sitä, että tilivelvollisen henkilön toiminta tulee valtuuston arvioitavaksi ja että häneen voidaan kohdistaa tilintarkastuskertomuksessa muistutus ja että häneltä voidaan evätä vastuuvapaus sekä omasta että alaisensa tekemisestä tai tekemättä jättämisestä. Tilivelvollisuusaseman puuttuminen ei vapauta esimiestä alaistensa toiminnan valvontavastuusta.

Kuntalain tarkoittamia tilivelvollisia ovat Tuusniemen kunnassa hallituksen jäsenet, lautakuntien ja toimielimien jäsenet sekä kunnanjohtajan johtoryhmän jäsenet.

Tilivelvollisilla on erityinen vastuu ja velvoite toimia hyvän johtamis- ja hallintotavan ja eettisten lähtökohtien mukaisesti sekä puuttua toiminnassa ilmeneviin poikkeamiin.

Toimintakertomuksessa on annettava tietoja sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä kuntalain mukaisesti. Kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa annettava tiedot

- miten sisäinen valvonta ja siihen sisältyvä riskienhallinta on kunnassa järjestetty
- onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella
- miten sisäistä valvontaa on tarkoitus kehittää voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella.

Kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintatapojen tulee siten olla järjestelmällisiä ja dokumentoituja.

Kunnan tehtävien ja toimivallan jakoa säätelevät kuntalaki ja muu kuntia koskeva lainsäädäntö sekä kunnanvaltuuston hyväksymä hallintosääntö. Hallintosäännössä on määritelty kunnan viranomaisten toimivallanrajaukset sekä päätösvalan rajat. Vuonna 2025 kunnanvaltuusto päivitti hallintosääntöä kaksi kertaa: 24.3.2025 § 11 ja 25.8.2025 § 55. Maaliskuussa varhaiskasvatusjohtajan virka muutettiin päiväkodin johtajan viraksi. Elokuussa hallintosääntöön päivitettiin vastaamaan rakentamislainsäädännön muutoksia. Lisäksi tekninen lautakunta delegoi rakennustarkastajalle toimivaltaa hyväksyä vähäisiä poikkeamisia poikkeamisluvista. Taloudenhoidosta on annettu tarkempia määräyksiä kunnanhallituksen hyväksymissä talousohjeissa. Tietoturvan osalta kunnanhallitus on hyväksynyt kunnan tietoturva- ja tietosuojapolitiikan, tietoturvan periaatteet ja sähköpostin käytön säännöt 10.6.2019 § 87.

Valvonta jakaantuu ulkoiseen ja sisäiseen valvontaan. Ulkoinen valvonta on toimivasta johdosta riippumatonta, ja sitä toteuttavat valtuuston valitsema tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja. Ulkoista valvontaa toteuttavat myös kuntalaiset (muutoksenhaku, julkisuusperiaate), aluehallinnon viranomaiset ja muut viranomaiset. Operatiiviseen johtamiseen kuuluva sisäinen valvonta ja sen järjestäminen on kunnan toimivan johdon ja tilivelvollisten tehtävänä ja vastuulla.

Kuntalain 14 luvussa on säädetty tarkastuslautakunnan ja tilintarkastajan tehtävistä. Tilintarkastajan tulee muun muassa tarkastaa, että kunnan hallintoa on hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti ja antavatko kunnan tilinpäätös ja siihen kuuluva konsernitiilin päätös oikeat ja riittävät tiedät kunnan tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta. Tilintarkastajan tulee myös tarkastaa, onko kunnan sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti.

Tilikauden 2025 aikana ei säännösten, määräysten ja päätösten noudattamisen osalta sisäisen valvonnan kannalta ole havaittu puutteita. Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumisessa, varojen käytön valvonnassa sekä tuloksellisuuden arvioinnin pätevytydessä ja luotettavuudessa on noudatettu tulosvastuuta, eikä toimivaltaa ole ylitetty.

Omaisuuksien hankinnassa, luovutuksessa ja hoidon valvonnassa ei tilikauden 2025 aikana ole tapahtunut menetyksiä, arvonalennuksia, eikä korvaus- tai muita merkittäviä oikeudellisia vas-

tuita ole toteutunut. Sopimustoiminnan osalta kunnan sopimusehtojen noudattaminen ja vanhentumisaikojen seuranta on ajantasaista ja kattavasti vastuutettu. Tuusniemen kunta on Sanasia Oy:n osakas ja hoitaa kilpailutukset pääsääntöisesti sen kautta.

Tuusniemen kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet on päivitetty 1.4.2021 (Kvalt 15.3.2021 § 11). Tuusniemen kunnassa on korruption nollatoleranssi.

Merkittävimmät riskit ja epävarmuustekijät sekä muut toiminnan kehittämiseen vaikuttavat seikat

Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeen mukaan toimintakertomuksessa tulee arvioida kunnan ja kuntakonsernin toimintaan liittyvät merkittävimmät riskit ja epävarmuustekijät sekä muut toiminnan kehittämiseen vaikuttavat seikat. Kunnan toimintaan liittyviä riskejä ovat mm. toiminnalliset riskit, rahoitusriskit ja vahinkoriskit.

Kunnan toiminnassa kaikkia toimialoja koskevia riskejä ja niiden hallintakeinoja ovat seuraavat riskit:

Riskit lajeittain:

Hallintakeinot:

Henkilöstöriskit:

• ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus • erikoisosaamista vaativat tehtävät, avainhenkilöt • tapaturmat ja sairastumiset • henkilöstön eläköityminen • ammattiosaamisen vanheneminen • väsyminen ja uupuminen • työilmapiiri, henkilö- ja työsuhteriidat • tahattomat inhimilliset virheet • henkilöstön liian tiheä vaihtuvuus	aktiivinen ja laadukas rekrytointi varahenkilöjärjestelmä, työnkierto, ostopalvelusopimukset TYKY-toiminta, aktiivisen aikaisen puuttumisen malli, savuton työyhteisö, työterveyshuolto, työsuojelu, turvavarusteiden käyttö mentorointi, varahenkilöjärjestelmä, työnkierto työnantajan järjestämä koulutus, omaehtoinen koulutus ja sen tukeminen aktiivinen osallistuminen TYKY-toimintaan, työhyvinvoinnista huolehtiminen, aktiivinen aikainen puuttuminen ongelmatilanteisiin, työnjohdolliset toimet ongelmatilanteiden selvittäminen, selkeä työ- ja vastuujaako, kehityskeskustelut, avoin tiedotus, toimisto- ja osastopalaverit, esimies- ja alaiskoulutus vastuuvakuutus henkilöstön sitouttaminen, osaamisen kohdentaminen, oikeudenmukainen palkkapolitiikka, hyvä työilmapiiri

Toiminnan riskit ja omaisuusriskit:

• tietotekniikan ja tietoliikenneyhteyksien toimivuus • tietoturvasuus • toimitilat/kiinteistöt/irtaimistot; tulipalot, vesivahingot, ilkivalta, tahaton virhe • tietosuoja ja salassa pidettävät asiakirjat • toimintojen ja työtehtävien määräajat • kunnan palvelutuotannon turvaaminen • toiminnan keskeytysriskit • hankinta- ja sopimusriskit • talouteen liittyvät riskit	osaava henkilöstö, ostopalvelut, sovellusohjelmien tukipäivystys, varmuuskopioinnit, UPS-laite palvelimella virusturvaohjelmistot, tietoturvaopas ja ohjeistus omaisuusvakuutukset, valvontakamerat, toimintaohjeistus, kulunvalvonta, paloturvallisuus, talonmies- ja vesilaitospäivystys, alueiden kunnossapito tietoturva- ja tietosuojaohjeet ja koulutus, käyttöoikeusrajaukset, koulutus, kassakaappi, paloturvalliset/lukolliset säilytyskaapit työtehtävien suunnittelu, looginen työjärjestys, varahenkilöjärjestelmä osaava, tehtäviinsä sitoutunut ja motivoitunut henkilöstö, ostopalvelusopimukset varajärjestelmät ja suunnitelmat, ostopalvelusopimukset erikoisosaamista omaava henkilöstö, ostopalvelusopimukset, keskitetyt hankinnat määrärahaseuranta, osavuosisaksaukset, maksuval-

miusseuranta

Vastuuriskit:

• tuotevastuuriskit • vahingonkorvausriskit • kunnan järjestämien tilaisuuksien turvallisuus	laadunvalvonta, ohjeistus, varmistussuunnitelmat vastuuvakuutus kuntalaisten vapaaehtoinen tapaturmavakuutus, tarvittaessa erillisivakuutus

Vakuutustoiminnan kautta on varauduttu mm. henkilö-, omaisuus- ja toimintavahinkoihin. Kunnalla on henkilöstön lakisääteiset vakuutukset, oppilasvakuutukset ja kuntalaisten vapaaehtoinen tapaturmavakuutus, jossa kaiken ikäiset kuntalaiset ovat vakuutettuina kunnan järjestämissä ja valvomissa toiminnoissa ja tilaisuuksissa. Toimintaan liittyvinä vakuutuksina kunnalla on ollut voimassa julkisyhteisöjen vastuuvakuutus ja erillinen hallinnon vastuuvakuutus. Kunnan omistamat kiinteistöt ja määritellyt irtaimistot on vakuutettu pääosin all risk -tyyppisellä (täysarvo) omaisuusriskivakuutuksella. Metsäomaisuus on vakuutettu metsävakuutuksella, joka kattaa myös hirvivahingot.

Kunnan vakuutusmeklaripalvelut siirtyivät vuonna 2024 Söderberg & Partnersin hoidettavaksi. Vakuutusmeklari toteutti kunnan vakuutusten kilpailutuksen 20.1.-20.2.2026. Kilpailutus suoritettiin avoimella menettelyllä EU-hankintana julkisen hankintalain mukaan. Halvimman tarjouksen kunnan omaisuus- ja henkilövakuutuksista teki IF Vahinkovakuutus Oyj, joka jatkaa kunnan vakuutusturvan tuottajana.

Kunnan rahoitusriskejä ovat mm. korko-, valuutta-, likviditeetti- ja luottoriskit. Talletuksiin ja sijoituksiin liittyviä korkoriskejä ei tällä hetkellä kunnan toimintaan liity, koska kunnalla ei ole markkinaehtoisia talletuksia tai sijoituksia. Myöskään kuntakonsernin talletus- ja sijoitusten korkoriskit eivät ole merkittäviä. Likviditeettiriski on huomioitu maksuvalmiuden seurannalla ja ottolainausvalmiuden kautta. Otto- ja antolainaukseen ja takausvastuusitoumuksiin liittyvät luottoriskit eivät kunnan toiminnan kannalta ole merkittäviä. Takausvastuita v. 2025 oli yhteensä 511 221 € (v. 2024 579.092 €), josta liiketoimintaa harjoittavien osakeyhtiöiden lainoja v. 2025 oli 451.222 € (v. 2024 483.092 €) sekä tytäryhteisön laina 60.000 € (v. 2024 96.000 €).

Kunnalla on käytettävissä Kuntarahoitus Oy:n kuntatodistusohjelma 4.000.000 euron limiitillä kunnan maksuvalmiuden turvaamiseksi. Kuntatodistuksia ei ole tarvinnut käyttää vuoden 2025 aikana.

Kunnan heikentynyt taloudellinen tilanne on riski, joka vaatii kunnan luottamushenkilö- ja viranhaltijajohdolta jatkuvaa huomiota. Osavuosikatsauksen lisäksi kunnanhallitus on vienyt kunnanvaltuustolle tiedoksi kuukausittaisen tiedon tuloslaskelman toteutumisesta maaliskuu - joulukuulta. Vuoden 2025 talousarvion täytäntöönpano-ohjeessa talouden seuranta kehitettiin lisäämällä lautakuntatason raportointia. Kunnanhallitukselle ja lautakunnille käyttötalouden tuloslaskelman toteutumisesta kuukausittain. Lautakunnat seurasivat taloutensa toteutumista normaalin kokousrytminsä puitteissa. Lautakuntien talousraportit saatettiin tiedoksi myös kunnanhallitukselle.

Tuusniemen kunnassa on laadittu useamman vuoden kerrallaan voimassa olevia talouden tasapainottamissuunnitelmia kattavasti jo vuodesta 2015 alkaen. Nyt meneillään oleva kunnan talouden tasapainottamissuunnitelma kattaa vuodet 2023 – 2026. Valtuusto on hyväksynyt kyseisen talouden tasapainottamisohjelman kokouksessaan 6.11.2023 § 60. Ohjelma sisältää 18 eri toimenpidettä tai toimenpidekokonaisuutta. Talouden tasapainottamissuunnitelma päivitetään vuonna 2026.

Savon Kuituverkko Oy hyväksyttiin yrityssaneeraukseen tilikauden 2018 aikana. Yhtiö on kyetty noudattamaan saneerausohjelmaa.

Toimialakohtaisista riskeistä on kartoitettu ja otettu huomioon hallintokuntien toiminnassa vuonna 2025 seuraavat riskit ja niiden hallintakeinot.

Riskit lajeittain:

Toiminnan riskit:

Keskushallinto

- Laadunvalvonta (ateriapalvelut)
- Vastuu toiminnan lainmukaisuudesta

Sivistystoimi

- Koulukuljetukset julkisen liikenteen kautta
- Valtionhallinnon päätökset mm. tuntijaosta, valinnaisaineista, yms. ops-perusteista
- oppilashuollon tarpeiden lisääntyminen mm. avustajapalvelut, koulukuljetus yms. lisääntyneet vaatimukset
- Oppilaiden tapaturmariskit
- Poikkeustilanteet koulun toiminnassa

Tekninen toimi

- Kiinteistötoimintaan liittyvät riskit
- Lainsäädännön soveltamiseen liittyvät riskit, toimivallan rajaus
- Vahingon aiheuttaminen ulkopuolisille
- Laite- ja konerikot
- Rakennushankkeiden yhtäaikaisuus
- Laatuhäiriöt ja toiminnan keskeytykset

Ympäristötoimi

- Rakennusvalvonnan tulokehitys
- Vastuu toiminnan lainmukaisuudesta

Hallintakeinot:

Omavalvonta, terveystarkastajan tarkastuskäynnit, koulutukset
Vastuuvakuutus, osaava henkilöstö, koulutus, konsultointi Kuntaliitosta tai lakiasiaintoimistolta

Kuljetusreittien huolellinen suunnittelu, varautuminen muutoksiin.

Alan keskustelun seuranta, koulutus

Palvelutarpeen suunnittelu ja mitoitus, tehtävien yhdistäminen eri työpisteissä/hallintokunnissa
Asianmukaiset vakuutukset
Valmiussuunnitelma

Seuranta, varhainen puuttuminen ongelmiin, kuntotarkastukset, kunnossapito, vuokrasaatavien perintä perintätoimiston kautta, varatilat
Vakuutus, osaava henkilöstö, koulutus, konsultaatio Kuntaliitolta tai lakiasiaintoimistoilta
Vastuuvakuutus, työnjohdolliset toimenpiteet, ammattitaitoinen henkilöstö
Ostopalvelu yksityiseltä yrittäjältä, varajärjestelmäsuunnitelma
Ostopalvelut yksityisiltä urakoitsijoilta, työvoimapalvelut näyteseuranta, varajärjestelmät, kuntotarkastukset, verkostojen kunnossapito
Näyteseuranta, varajärjestelmät, kuntotarkastukset, verkostojen kunnossapito

Taksojen tarkistaminen, palveluiden hinnoittelu
Vastuuvakuutus, ammattitaitoinen henkilöstö, koulutus, konsultointi

Toiminnallisiin riskeihin kuuluvat suhdannevaihtelut ja lainsäädännön muutokset on huomioitu kunnan toiminnassa ja palvelutuotannossa mm. uusien palvelujen tai toiminnan muutosten kautta. Kunnan varautumis- ja valmiussuunnitelmien päivittäminen on ajankohtaista.

Ympäristötekijät

Toimintakertomuksessa tulee käsitellä ja kuvata ne ympäristötekijät, jotka vaikuttavat olennaisesti kunnan taloudelliseen tulokseen, asemaan tai toiminnan kehitykseen.

Vuonna 2022 alkanut Ukrainan sota aiheuttanut yhteiskuntaan vaikutuksia, joiden seurauksena Suomen talouden elpyminen on viivästynyt. Myös maailmalla levinnyt protektionismi on heijastunut negatiivisesti Suomen talouskasvuun. Viime vuosina muutoinkin kiristynyt maailmanpoliittinen tilanne on lisännyt tarvetta kunnan valmiussuunnitteluun ja erilaisiin kriiseihin varautumiseen.

Kunnan alueella ei toimi tuotantolaitoksia tai – yrityksiä, jotka toiminnallaan aiheuttaisivat merkittäviä ympäristöriskejä. Kunnan omassa toiminnassa ympäristötekijät liittyvät vesi- ja jätevesihuoltoon. Kunnalla on yksi oma vedenottamo, kirkonkylän Hyvärilä. Puhtaan veden toimituksen turvaamiseksi kunta tekee yhteistyötä usean vesiosuuskunnan kanssa. Osa kunnan puhtaasta vedestä ostetaan Koillis-Savon Vesi Oy:ltä. Kriisitilanteessa vettä voidaan johtaa kunnan vesilaitokselle myös Paakkilan vedenottamosta. Jätevedenpuhdistamo on saneerattu vuonna 2022. Putkistojen osalta osa vesi- ja viemäriputkistosta on vanhaa. Putkistoihin on lisätty uusia sulkuventtiilejä, jotta putkirikkojen korjaamisen vuoksi tehtävät vedentoimitusten keskeytykset saataisiin kohdistettua entistä rajatumille alueille. Putkirikkoja tapahtuu 1-2 vuosittain, jäätymis- ja routariskit ovat sen sijaan harvinaisia ja niitä tapahtuu vain erittäin ankarina pakkastalvina.

Valtatie 9:llä on liikenteen vahinkoriski sekä liikenteen pohjavesille aiheuttama riski. Tuusniemen alueella on kaksi ykkösluokan pohjavesialuetta, Tuusjärvellä ja Kirkonkylällä. Laajat vesistöt aiheuttavat veneilyvahinkoriskin ja vesistön pilaantumisen riskin, esim. liikenteen öljyvahingon tai veneonnettomuuden takia.

Konsernivalvonnan järjestäminen

Kuntalain 114 §:n mukaan kunnan, joka tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin, on laadittava ja sisällytettävä tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös. Konsernitilinpäätös laaditaan kunnan ja sen tytäryhteisöjen sekä niiden kuntayhtymien, joissa kunta on jäsenenä, tilinpäätösten yhdistelmänä. Kunnan konsernitilinpäätökseen yhdistellään kunnan omistusosuutta vastaava osuus osakkuusyhteisöjen voitosta/tappiosta sekä oman pääoman muutoksesta olennaisuuden periaatetta noudattaen. Vuoden 2008 tilinpäätöksestä alkaen konsernitilinpäätös on laadittu laajana eli konsernitilinpäätökseen on sisällytetty konsernitaseen lisäksi myös konsernituloslaskelma ja – rahoituslaskelma.

Tuusniemen kunnan 1.7.2020 voimaan tulleet konserniohjeet on päivitetty kunnanvaltuustossa 11.5.2020 § 12. Kunnan konserniohjeella luodaan puitteet ensisijaisesti kuntakonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen omistajaohjaukselle kunnan tavoitteiden mukaisesti. Ohjetta noudatetaan soveltuvin osin myös osakkuusyhteisöjen ja kuntayhtymien omistajaohjauksessa. Kuntakonsernin toimintaan liittyvät samat tai samankaltaiset toiminnalliset riskit, rahoitusriskit ja vahinkoriskit. Konsernissa tytäryhteisöjen toiminnassa on huomioitu, tunnistettu ja hallinnoitu riskit samoin menetelmin kuin peruskunnan toiminnassa.

Konserniohjeella pyritään yhteisöjen ohjauksen yhtenäistämiseen, toiminnan läpinäkyvyyden lisäämiseen, kunnan yhteisöstä saaman tiedon laadun parantamiseen ja tiedonkulun tehostamiseen. Ohjeen tarkoitus on määrittellä ne periaatteet ja menettelytavat, joita sovelletaan Tuusniemi-konsernissa sekä varmistaa konsernitilinpäätöksen tekemisen edellytykset. Konserniohjeella annetaan konsernitason toimintaohjeet ja –periaatteet ottaen huomioon hallintosäännön määräykset kunnanhallituksen ja kunnanjohtajan asemasta konsernin johtajana.

Kunnanhallitus on nimennyt 9.6.2025 § 116 kunnan edustajat osakeyhtiöiden yhtiökokouksiin toimikaudelle 2025 – 2027.

Konsernitarkastelu

Vuoden 2023 konsernitilinpäätös on laadittu voimassa olevien yleisohjeiden mukaisesti laajana. Tilinpäätös sisältää konsernitaseen, -tuloslaskelman ja – rahoituslaskelman.

Kuntakonsernin talouden kehitys on noudattanut osaltaan trendinomaisesti peruskunnan talouskehitystä.

Kokonaisuudessaan, sisältäen emokunnan, tytäryhteisöt, kuntayhtymät ja osakkuusyhteisöt, konsernin lainat ovat 2.014 €/asukas (v. 2024 2.295 €). Emokunnan lainakanta on 1.816 €/asukas (v. 2024 2.058 €), joka sisältyy konsernin lainakantaan. Konserniyhtiöiden lainakanta ilman emokunnan talousarviolainoja on näin ollen 198 €/asukas (v. 2024 237 €).

Tytäryhteisöjen hallintoa ja taloutta on hoidettu annettujen konserniohjeiden mukaisesti. Kuntayhtymien ja osakkuusyhteisöjen taloudessa ja toiminnassa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia tilikauden aikana. Konsernitilinpäätöksen laadintaa on selvitetty tarkemmin luvussa 4. Liitetiedot.

Konsernille talousarviossa 2025 asetetut tavoitteet ovat toteutuneet seuraavasti:

Asetettu tavoite:	Toteutuma:
Konsernin toimintatulot toimintamenoista, %: Vähintään 20 %	48,4 %
Konsernin vuosikate poistoista, %: Vähintään 35 %	142,0 %
Konsernin omavaraisuusaste, %: Vähintään 45 %	61,2 %
Konsernin laina € / asukas: alle 4.000 €	2.014 €

Asetetuista tavoitteista toteutui toimintatulot toimintamenoista, omavaraisuusaste ja konsernin lainat/asukas.

TILIKAUDEN 2025 TULOKSEN KÄSITTELY

Kunnanhallitus esittää tilikauden tuloksen **380 408 euron** (tulos ennen poistoeron muutosta) käsittelystä seuraavaa:

- tuloutetaan tehtyjä poistoeroja suunnitelman mukaan yhteensä **111 116 euroa**, (koulukeskuksen osuus 46.545,43 euroa, palvelukeskus 21.088,75 euroa, satamapaviljonki 3.333,34 euroa, jätevedenpuhdistamo 3.333,34 euroa, kirjasto 2.500,00 euroa ja uusi asumispalveluyksikkö 22.810,29 euroa, koulukeskuksen osuus 11.504,65 euroa)
- siirretään tilikauden ylijäämä **491 524 euroa** Edellisten tilikausien yli-/alijäämä tilille.

KUNNAN TALOUDEN TASAPAINO, RAHOITUSASEMA JA TULEVA KEHITYS

Kunnan tilinpäätöksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot kunnan toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksessa voidaan myös käsitellä kunnan rahoitusasemaa ja tulorahoituksen kehitystä ja sen riittävyttä.

Tilinpäätöksen informaatiota on parannettu sisällyttämällä siihen arvio kunnan tulevasta kehityksestä. Arvion kohteena voi olla esimerkiksi kunnan talouden tasapaino, lähitulevaisuuden investointitarpeet ja niiden rahoitus sekä kunnan velkaantumiskehitys.

Talouden tasapaino ja tulorahoituksen riittävyys

Kunnan talous on ylijäämäinen tai vahvistuva, kun vuosikate riittää kattamaan sekä pitkäaikaisten lainojen lyhennykset että korvausinvestoinnit. Vastaavasti kunnan talous on tasapainossa, kun vuosikate kattaa poistot. Poistojen on vastattava keskimääräistä korvausinvestointien tasoa kunnassa.

Kunnan talous ei ole tasapainossa, koska vuosikate on positiivinen, mutta tilikauden tulos sen sijaan on negatiivinen.

Vuoden 2025 tilinpäätöksessä vuosikate 1.282.769 euroa, mikä kattaa SUMU-poistot. Poistot yhteensä ovat 902.361 euroa. Korvausinvestoinnit vuonna 2025 olivat 577.960 euroa.

Rahoitusasema

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen kautta. Tärkeimpiä tunnuslukuja ovat omavaraisuusaste, suhteellinen velkaantuneisuus, kertynyt yli-/alijäämä, yli-/alijäämä € / asukas, lainakanta ja lainat € / asukas.

Omavaraisuusaste kertoo kunnan vakavaraisuudesta, alijäämän sietokyvystä ja kyvystä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Omavaraisuusasteen hyvänä tavoitetasona voidaan pitää 70 %:n omavaraisuutta. Mikäli omavaraisuusaste on 50 tai sitä alempi, voidaan kuntataloutta pitää heikkona ja kunnan velkarasitetta merkittävän suurena.

Tuusniemen kunnan omavaraisuusaste vuonna v. 2025 oli 68,1 % (2024 64,8 %). Kunnan omavaraisuusaste on vielä tällä hetkellä maan keskimääräistä (v. 2024 62,0 %) tasoa parempi.

Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi kunnan suhteellinen velkaantuneisuus on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnan on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Tuusniemen kunnan suhteellinen velkaantuneisuus oli vuonna 2025 oli 56,4 % (v. 2024 69,3 %). Kuntien suhteellinen velkaantuneisuus vuonna 2024 oli 102,0 %.

Kertynyt yli-/alijäämä osoittaa paljonko kunnalle on kertynyt ylijäämää tulevien vuosien liikkumavaraksi.

Tuusniemen kunnan taseessa on vuoden 2025 ylijäämän jälkeen kertynyttä ylijäämää 1.924.374 euroa. Asukasta kohden ylijäämää on 847 euroa (v. 2024 621 euroa).

Lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa.

Tuusniemen kunnan lainakanta vuoden 2025 tilinpäätöksessä on 4.125.000 euroa (v. 2024 4.750.000 euroa). Lainat / asukas v. 2025 oli 1.816 euroa (v. 2024 2.058 euroa). Keskimääräinen lainakanta kunnilla vuonna 2024 oli noin 3.450 euroa/asukas.

Kunnan tuleva kehitys

Vuoden 2025 tilinpäätöksestä laskettavien keskeisten tunnuslukujen mukaan Tuusniemen kunnan taloudellinen tilanne on välttävä, eli hieman edellisvuosia parempi. Edellisvuosista poiketen vuosikate riitti poistojen kattamiseen. Vuosikatteen riittävyys poistojen kattamiseen johtui suuresta omaisuuden luovutusvoitosta, joten investointitason pitäminen poistotasoa matalampana kunnan hallitsemattoman velkaantumiskehityksen estämiseksi on edelleen perusteltua. Myös kunnan tulopohjaa on saatava vahvistettua lisää ja tarvittavat organisaatiomuutokset toteutettua, aina kun niihin on perusteet.

Valtuusto hyväksyi 8.12.2025 § 83 talousarvion vuodelle 2026 ja taloussuunnitelman vuosille 2026 – 2028. Vuoden 2026 talousarvio on noin 1,11 miljoonaa euroa alijäämäinen. Suunnitelmavuosi 2027 on noin 0,76 miljoonaa euroa alijäämäinen ja vuosi 2028 noin 0,23 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Lisäksi on huomattava, että vuoden 2026 talousarvion tuloslaskelmaosaa muutetaan vuoden 2026 alkupuoliskolla talousarviomuutoksena 0,26 miljoonan euroa alijäämää suurentavasti. Talousarviomuutoksella saatetaan kunnan talousarvio vastaamaan valtion valtionosuuspäätöstä vuoden 2026 valtionosuuksista. Vuoden 2025 tilinpäätöksessä kunnan taseessa oleva noin 1,92 miljoonan euron kumulatiivinen ylijäämä antaa enää vain niukasti aikaa selviytyä talousarvion suunnitelmavuosien alijäämästä.

Vuoden 2026 talousarviossa verotuloja arvioidaan kertyvän noin 5,7 miljoonaa euroa eli verotulokertymä kasvaisi vuoden 2025 tasosta noin 0,2 miljoonaa euroa. Verotulojen kasvu vastaa kunnallisveroprosentin korotuksella kertyvää veromäärää. Valtionosuuksia ei arvioida kertyvän vuonna 2026 lainkaan. Verotulojen kertymään vaikuttaa etenkin yhteiskunnan yleisen taloudellisen tilanteen alavire.

Vuoden 2026 nettoinvestoinnit nousevat edellisen vuoden talousarvion tasolta noin 0,22 miljoonaa euroa, ollen noin 0,65 miljoonaa euroa. Vuoden 2027 nettoinvestoinnit ovat 0,11 miljoonaa euroa ja 2028 nettoinvestoinnit ovat 0,01 miljoonaa euroa. Vuonna 2025 uutta talousarviolainaa ei nostettu. Vuoden 2026 talousarviossa on varauduttu enintään 1,3 miljoonan euron suuruiseen lainan ottamiseen.

Vuoden 2019 syksyllä kunnalle on tehty kolmen vuoden sopeuttamisohjelma, jolla on pyritty saamaan kunnan käyttötalous parempaan tasapainoon. Pohjatyön tekemisen tukena tässä on ollut Perlacon Oy. Tämä ohjelma ei riittänyt kunnan talouden tasapainottamiseen, joten kunnalle on laadittu pitkälti samalta pohjalta talouden tasapainottamisohjelma vuosille 2023 - 2026. Kunnan talouden tasapainottamisohjelmalle on tarpeen laatia jatkoa tuleville vuosille. Valtuusto on hyväksynyt talouden tasapainottamisohjelman 6.11.2023 § 60. Kunnalle on laadittu päivitetty kuntastrategia vuosille 2024 – 2026, jonka valtuusto on hyväksynyt 10.6.2024 § 26. Kunnan kokonaan uuden kuntastrategian on tavoitteena olla valtuustossa päätettävänä 23.3.2026.

Hyvinvointialueiden aloitettua toimintansa, tapahtui kunnissa koko Suomen kuntahistorian suurin muutos sote-palvelujen järjestämisvastuun ja siihen kohdistuvan rahoituksen siirtyessä kunnilta hyvinvointialueille. Rahoituksen näkökulmasta tarkasteltuna tämän järjestämisvastuun muutoksen aiheuttama peruspalvelujen valtionosuustilannetilanne jatkuu Tuusniemen kunnan osalta erittäin voimakkaasti taloutta kuormittavana. Kunnan peruspalvelujen valtionosuus vuonna 2025 oli negatiivinen noin 1,6 miljoonaa euroa. Summa on asukaskohtaisesti laskettuna Suomen kolmanneksi heikoin. Valtio kuittasi tämän summan itselleen OKM:n valtionosuuksista ja veroperustemuutoksista johtuvien veromenetysten korvauksesta. Myös kunnan vuoden 2026 peruspalvelujen valtionosuus on 1,6 miljoonaa euroa negatiivinen. Edellä mainittujen valtion tekemien kuittausten jälkeen kunnalle ei jää ainoastaan kotikuntakorvauksetkaan täysimääräisinä ja valtionosuuksia ei jää tilitettäväksi lainkaan. Tämä tilanne on ajanut Tuusniemen kunnan talouden kestävämpään, talousarviovuosien suurena alijäämänä näkyvään tilanteeseen.

Venäjän hyökkäys Ukrainaan, Lähi-idän eskaloitunut tilanne, sekä Yhdysvaltojen kauppapolitiikka aiheuttavat maailmantalouteen negatiivisia kehityskulkuja, mitkä heijastuvat myös Suomen talouteen. Muun muassa näistä syistä Suomen talous on lähdössä nousuun taantumasta ja osa tilanteen heijastevaikutuksista heijastuu viiveellä laajemminkin yhteiskuntaan. Tämän kokonaisuuden lopullisia talousvaikutuksia eikä niiden vaikutusten kestoa ei pystytä tällä hetkellä luotettavasti arvioimaan. Ekonomistien ennusteiden mukaan Suomen bruttokansantuote kääntyisi vuonna 2026 hyvin varovaiseen nousuun.

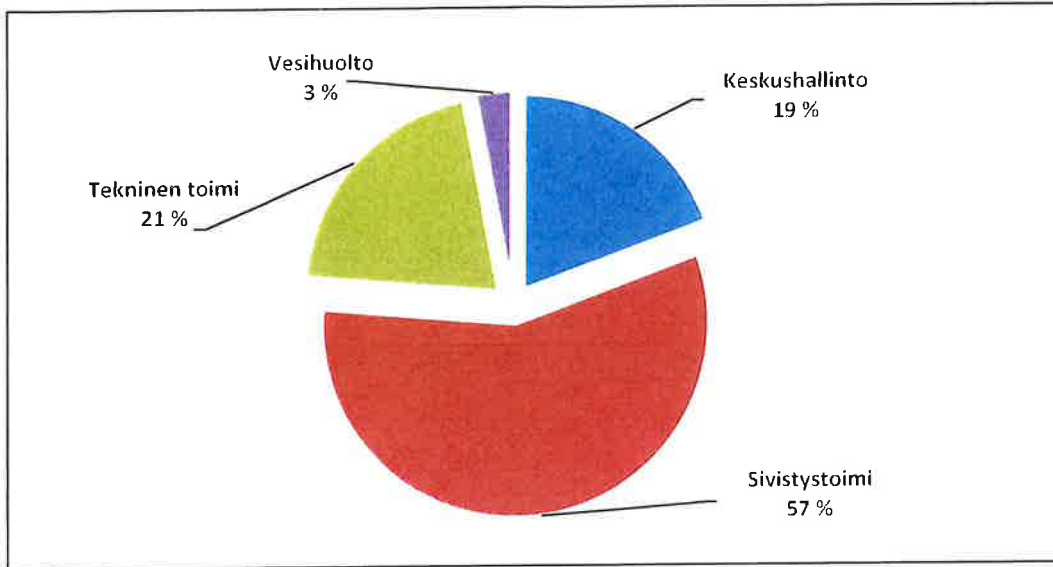
TP 2024 ja TA, TA-MUUTOKSET JA TP 2025

Kvalt 24.3.,
25.8., 20.10.,
8.12.

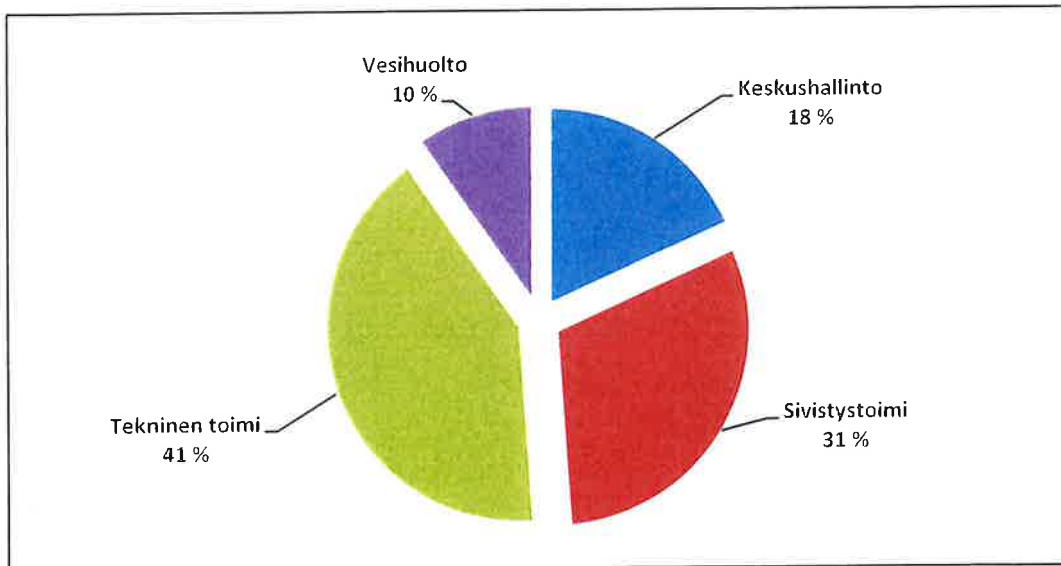
	TOTEU- TUMA/ TP 2024	TA 2025	TA-MUU- TOKSET / MRM	LOPULLI- NEN TA 2025	TOTEU- TUMA / TP 2025	TOT -% TA:sta	ALLE / YLI TA-ARVION	Muutos, € TP 2024 / TP 2025	Muutos% TP 2024 / TP 2025
Toimintatuotot yhteensä	4 875 675	4 189 223	978 200	5 167 423	5 489 965	106,2	-322 542	614 290	12,6
Keskushallinto (vaalit, tilintark., kvalt., khall.)	-1 957 601	-2 426 303	-77	-2 426 380	-2 242 176	92,4	-184 204	-284 575	14,5
Sivistystoimi	-5 769 589	-5 749 092	-81 613	-5 830 705	-5 629 199	96,5	-201 506	140 390	-2,4
Tekninen toimi	-2 105 784	-1 906 000	-54 581	-1 960 581	-1 826 511	93,2	-134 070	279 273	-13,3
Vesihuolto	-293 169	-247 500	-4 729	-252 229	-280 485	111,2	28 256	12 684	-4,3
Toimintakulut yhteensä	-10 126 143	-10 328 895	-141 000	-10 469 895	-9 978 371	95,3	491 524	147 772	-1,5
TOIMINTAKATE	-5 250 468	-6 139 672	837 200	-5 302 472	-4 488 406	84,6	-814 066	762 062	-14,5
Rahoitus									
Verotulot	5 296 823	5 330 000		5 330 000	5 541 381	104,0	-211 381	244 558	4,6
Valtionosuudet	53 093	254 000	-51 000	203 000	116 014	57,1	86 986	62 921	118,5
Korkotuotot	8 722	1 400		1 400	18 571	1 326,5	-17 171	9 849	112,9
Rahoitustuotot	368 946	246 998		246 998	254 320	103,0	-7 322	-114 626	-31,1
Korkokulut	-118 049	-119 000		-119 000	-100 289	84,3	-18 711	17 760	-15,0
Rahoituskulut	-82 119	-57 998		-57 998	-58 822	101,4	824	23 297	-28,4
VUOSIKATE	276 948	-484 272	786 200	301 928	1 282 769	424,9	-980 841	1 005 821	147,1
Poistot ja arv.alentumiset	-898 723	-918 037		-918 037	-902 361	98,3	-15 676	-3 638	0,4
Satunnaiset tuotot				0					
Satunnaiset kulut									
TILIKAUDEN TULOS	-621 775	-1 402 309	786 200	-616 109	380 408	-61,7	-996 517	1 002 183	147,5
Poistoeron lis.(-) tai väh.(+)	111 116	111 116		111 116	111 116	100,0			
Varausten lis.(-) tai väh.(+)									
Rahastojen lis.(-) tai väh.(+)									
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-510 659	-1 291 193	786 200	-504 993	491 524	-97,3	-996 517	1 002 183	-196,3
Sisäiset erät	1 348 828	1 294 623		1 294 623	1 348 805	104,2	-54 182	-23	0,0

TOIMINTAKULUJEN JA -TUOTTOJEN JAKAANTUMINEN TOIMIALOITTAIN

TOIMINTAKULUT	2025	2024
Keskushallinto	-2 242 176	-1 957 601
Sivistystoimi	-5 629 199	-5 769 589
Tekninen toimi	-1 826 511	-2 105 784
Vesihuolto	-280 485	-293 169
Toimintakulut yhteensä	-9 978 371	-10 126 143

TOIMINTATUOTOT	2025	2024
Keskushallinto	932 779	893 486
Sivistystoimi	1 474 187	1 491 765
Tekninen toimi	2 591 347	2 018 146
Vesihuolto	491 652	472 278
Toimintatuotot yhteensä	5 489 965	4 875 675

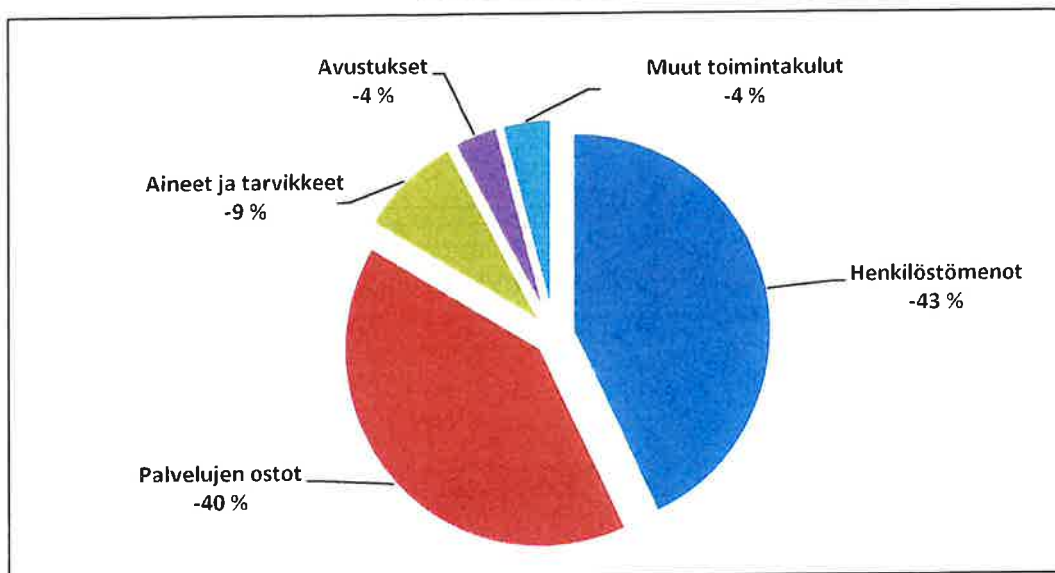

TOIMINTAKULUJEN JA -TUOTTOJEN LAJEITTAINEN JAKAANTUMINEN

Toimintakulujen jakaantuminen kululajeittain

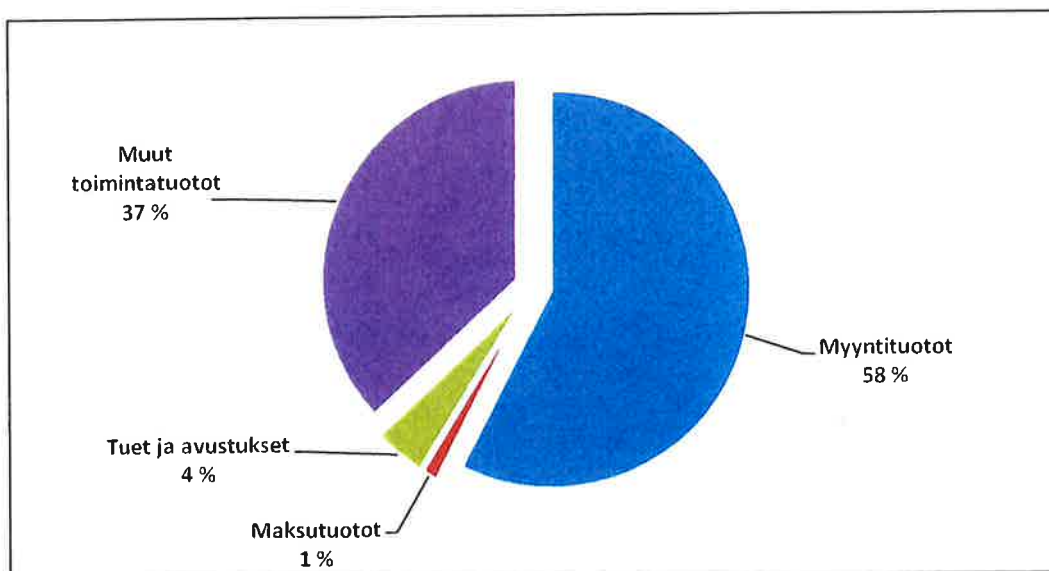
Tuloslaskelman mukaan sv.korvaukset 44.188 € vähennetty henkilöstökuluista

	<u>2025</u>	<u>2024</u>
Henkilöstömenot	-4 300 396	-4 410 196
Palvelujen ostot	-4 032 218	-3 889 705
Aineet ja tarvikkeet	-866 420	-922 921
Avustukset	-373 663	-310 032
Muut toimintakulut	-405 675	-593 289
Yhteensä	<u>-9 978 372</u>	<u>-10 126 143</u>

Toimintatuottojen jakaantuminen tulolajeittain

	<u>2025</u>	<u>2024</u>
Myyntituotot	3 159 977	3 043 974
Maksutuotot	69 675	126 656
Tuet ja avustukset	238 472	353 034
Muut toimintatuotot	2 021 840	1 352 011
	<u>5 489 964</u>	<u>4 875 675</u>

KOKONAISTULOT JA -MENOT

ulkoinen

TULOT	2025	%	2024	%
Toiminta				
Toimintatuotot	4 141 160	40,88 %	3 468 393	32,33 %
Verotulot	5 541 381	54,70 %	5 296 823	49,38 %
Valtionosuudet	116 014	1,15 %	53 093	0,49 %
Korkotuotot	18 571	0,18 %	8 722	0,08 %
Muut rahoitustuotot	196 322	1,94 %	288 024	2,69 %
Satunnaiset tuotot				
Tulorahoituksen korjauserät				
- Pysyvien vastaavien hyödykk.luovutusvoitot	-696 913	-6,88 %	-21 896	-0,20 %
Investoinnit				
Rahoitusosuudet investointimenoihin				
Pysyvien vastaavien hyödykk.luovutustulot	813 836	8,03 %	134 000	1,25 %
Rahoitustoiminta				
Antolainasaamisten vähennykset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys			1 500 000	14,0 %
Lyhytaikaisten lainojen lisäys				
Oman pääoman lisäykset				
Kokonaistulot yhteensä	10 130 371	100,0 %	10 727 158	100,00 %
MENOT				
Toiminta				
Toimintakulut	8 629 566	85,20 %	8 730 303	87,52 %
- valmistus omaan käyttöön			-11 442	-0,11 %
Korkokulut	100 289	0,99 %	118 049	1,18 %
Muut rahoituskulut	824	0,01 %	1 197	0,01 %
Satunnaiset kulut				
Tulorahoituksen korjauserät				
-pysyvien vastaavien hyödykk.luovutustappiot	-49 925	-0,49 %	-193 214	-1,94 %
Pakollisten varausten muutos				
+/-pakollisten varausten lisäys/vähennys	177 942	1,76 %	72 277	0,72 %
Investoinnit				
Investointimenot	645 176	6,37 %	783 484	7,85 %
Rahoitustoiminta				
Antolainasaamisten lisäykset				
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	625 000	6,17 %	475 000	4,76 %
Lyhytaikaisten lainojen vähennys				
Oman pääoman vähennykset				
Kokonaismenot yhteensä	10 128 872	100,0 %	9 975 654	100,00 %
Täsmäytys				
Kokonaistulot-kokonaismenot	1 498		751 504	
Muut maksuvalmiuden muutokset	-31 923		-59 423	
- rahavarojen muutos	-30 425		692 081	
	1 498		751 504	

**TULOSLASKELMA JA TUNNUSLUVUT
(SIS. VESIHUOLTO)**

	<u>Tilinpäätös</u> <u>2025</u> (ulkoiset)	<u>Tilinpäätös</u> <u>2024</u> (ulkoiset)
	<u>1 000 e</u>	<u>1 000 e</u>
Toimintatuotot	4 141	3 480
Toimintakulut	-8 629	-8 730
Toimintakate	-4 488	-5 250
Verotulot	5 541	5 296
Valtionosuudet	116	53
Korkotuotot	18	
Korkokulut	-100	-118
Muut rahoitustuotot	196	297
Muut rahoituskulut	-1	-2
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	113	177
Vuosikate	1 282	276
Poistot käyttöomaisuudesta	-902	-898
Arvon alentumiset		
Satunnaiset tuotot		
Satunnaiset kulut		
Tilikauden tulos	380	-622
Poistoeron lisäys(-), vähennys(+)	111	111
Varausten lisäys (-), vähennys (+)		
Rahastojen lisäys (-), vähennys (+)		
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	491	-511
= valtuustoon nähden sitovat erät		

TUNNUSLUVUT	<u>2025</u>	<u>2024</u>
Toimintatuotot / Toimintakulut, % 100xToimintatuotot / (Toimintakulut - valmistus omaan käyttöön)	48,0 %	39,7 %
Vuosikate / Poistot, % 100xVuosikate / Poistot	142,1 %	30,8 %
Vuosikate, e/asukas	564	120
Asukasmäärä 31.12.	2272	2308

Tilikauden tulos on 1.002.183 € edellisvuotta parempi. Ulkoiset toimintakulut pienenevät 100.737 € ja ulkoiset toimintatuotot kasvoivat 672.767 €. Toimintakatteen muutos eli verotuloilla ja valtionosuuksilla katettava määrä suureni 762.062 € vuodesta 2024.

Verotulot pienenevät 244.558 € (4,6 %) ja valtionosuudet kasvoivat 62.921 € (118,5 %) vuodesta 2024.

Korkotuotot kasvoivat 9.849 €. Korkokuluja muodostui talousarviolainojen koroista 100.289 €. Muihin rahoitustuottoihin sisältyy mm. osinkotuottoja 184.854 € ja kuntayhtymien peruspääoman korkoja 855 €.

Vuosikate on 1.005.821 € edellisvuotta parempi, se riittää kattamaan suunnitelman mukaiset poistot. Poistot -902.361 € ja vuosikate 1.282.769 € (erotus 380.408 €)

RAHOITUSLASKELMA
VARSINAISEN TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN KASSAVIRTA (sis. vesihuollon) 1000 €

	<u>2025</u>	<u>2024</u>
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 283	276
Satunnaiset erät		
Tulorahoituksen korjaukset	-825	99
Tulorahoitus yhteensä	458	375
Investointien rahavirta		
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-645	-783
Rahoitusosuudet investointimenoihin		
Muut rahoitustulot		
Osakkeen myynti		
Käyttöomaisuuden myyntituotot	813	134
Netto investoinnit	168	-649
Toiminnan ja investointien rahavirta	626	-274
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten vähennykset		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	1 500
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-625	-475
Lyhytaikaisten lainojen muutos		
Oman pääoman muutokset	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	8	35
Vaihto-omaisuuden muutos		
Pitkäaikaisten saamisten muutos		
Lyhytaikaisten saamisten muutos	-72	-61
Korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen muutos	32	-33
Rahoituksen rahavirta	-657	966
Rahavarojen muutos	-31	692
Rahavarat 31.12.	1 878	1 909
Rahavarat 01.01.	-1 909	-1 217
	-31	692
=valuustoon nähden sitovat erät		
	<u>2025</u>	<u>2024</u>
Rahoituslaskelman tunnusluvut		
Investointien tulorahoitus %:	198,8 %	35,3 %
Lainanhoitokate:	2,2	0,6
Kassan riittävyys (pv):	69	69
Asukasmäärä	2 272	2 308
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta €, 1 000 €	518	-15

Investointien tulorahoitus, % = $(100 \cdot \text{vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno})$

Lainanhoitokate = $(\text{Vuosikate} + \text{korkokulut}) / (\text{korkokulut} + \text{lainanlyhennykset})$

Kassa riittävyys /pv = $365 \text{ pv} \cdot \text{Kassavarat 31.12.} / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

TASE JA TUNNUSLUVUT (SIS. VESIHUOLTO)

	31.12.2025 1 000 €	31.12.2024 1 000 €
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	16 020	16 445
Aineettomat hyödykkeet	244	301
Aineelliset hyödykkeet	10 005	10 311
Sijoitukset	5 771	5 832
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	197	198
VAIHTUVAT VASTAAVAT	2 417	2 375
Vaihto-omaisuus		50
Muut saamiset	33	357
Saamiset	447	59
Rahoitusarvopaperit	59	1 909
Rahat ja pankkisaamiset	1 878	
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>18 634</u>	<u>19 018</u>
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA	11 196	10 704
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	1 477	1 588
PAKOLLISET VARAUKSET	98	276
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	302	295
VIERAS PÄÄOMA	5 561	6 155
Pitkäaikainen	3 500	4 125
Lyhytaikainen	2 061	2 030
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>18 634</u>	<u>19 018</u>
TASEEN TUNNUSLUVUT		
	<u>2025</u>	<u>2024</u>
Omavaraisuus, %	68,1	64,8
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	56,4 %	69,3 %
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 €	1 924	1 433
Kertynyt yli-/alijäämä € / asukas	847	621
Lainakanta 31.12., 1 000€	4 125	4 750
Lainakanta € / asukas	1 816	2 058
Lainat ja vastuut 31.12., 1 000 €	4 144	4 779
Lainat ja vastuut € / asukas	1 824	2 070
Lainasaamiset 31.12., 1 000 €	0	0
Asukasmäärä	2272	2308

Omavaraisuus % = $100 \times (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Suhteellinen velkaantuneisuus % = $100 \times (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä) € / asukas

Lainakanta 31.12. = Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Lainakanta € / asukas

Lainasaamiset 31.12. = Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

Sijoituksista siirretty kirjjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeen kunnan ja kuntayhtymän taseen laatimisesta annetun ohjeen mukaan muihin rahoitusarvopapereihin seuraavat erät:

Tuusniemen Osuuspankki	87,68	87,68
Osuuskunta Metsäliitto	35 000,00	35 000,00
Kuntarahoitus Oy	23 638,50	23 638,50
	<u>58 726,18</u>	<u>58 726,18</u>

Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut

	2025	2024
	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	4 476	3 928
Toimintakulut	-9 251	-9 593
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta	17	9
Toimintakate	-4 758	-5 656
Verotulot	5 503	5 257
Valtionosuudet	617	584
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	32	23
Muut rahoitustuotot	194	287
Korkokulut	-107	-128
Muut rahoituskulut	-11	-4
Vuosikate	1 469	364
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 035	-1 026
Omistuksen eliminointierot	0	8
Arvonalentumiset	0	-1
Satunnaiset erät	3	1
Tilikauden tulos	437	-655
Tilinpäätössiirrot	1	2
Tilikauden verot	0	-1
Laskennallisest verot		0
Vähemmistöosuudet	2	1
Tilikauden ylijäämä	440	-652

KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toimintatuotot / Toimintakulut %	48,4	40,9
Vuosikate / Poistot %	142,0	35,4
Vuosikate, €/as	647	158
Asukasmäärä	2 272	2 308

Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

	2025	2024
	<i>1 000 €</i>	<i>1 000 €</i>
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 469	364
Satunnaiset erät	3	1
Tilikauden verot	0	-1
Tulorahoituksen korjaukset	-857	90
	<u>616</u>	<u>454</u>
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-707	-816
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	6
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	840	134
	<u>132</u>	<u>-675</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	748	-221
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	<u>0</u>	<u>0</u>
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	1 500
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-625	-475
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-95	-87
	<u>-720</u>	<u>938</u>
Oman pääoman muutokset	0	0
Muutokset vähemmistöm osuudessa	<u>0</u>	<u>0</u>
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	8	36
Vaihto-omaisuuden muutos	0	0
Saamisten muutos	-77	-10
Korottomien velkojen muutos	-11	-32
	<u>-81</u>	<u>-7</u>
Rahoituksen rahavirta	-801	931
Rahavarojen muutos	-53	710
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	2 446	2 499
Rahavarat 1.1.	2 499	1 789
	<u>-53</u>	<u>710</u>
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	-470	-1 090
Investointien tulorahoitus, %	207,7	45,0
Laskennallinen lainanhoitokate	2,3	0,6
Kassan riittävyys, pv	83	83

Konsernitase ja sen tunnusluvut

V A S T A A V A A	31.12.2025	31.12.2024
	1 000 €	1 000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	9	12
Muut pitkävaikutteiset menot	246	303
Ennakkomaksut	0	0
	<u>255</u>	<u>314</u>
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	1 919	2 050
Rakennukset	7 149	7 145
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 586	2 818
Koneet ja kalusto	89	144
Muut aineelliset hyödykkeet	16	16
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	21	73
	<u>11 780</u>	<u>12 245</u>
Sijoitukset		
Osakkuusyhtiö osakkeet ja osuudet	872	864
Osakkeet ja osuudet	762	764
Joukkovelkakirjalainasaamiset	1	1
Muut saamiset	15	15
	<u>1 650</u>	<u>1 643</u>
Pysyvät vastaavat yhteensä	13 685	14 203
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	31	58
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	197	198
Muut toimeksiantojen varat	13	11
	<u>241</u>	<u>267</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	1	1
Keskeneräiset tuotteet	0	0
Ennakkomaksut	0	0
	<u>1</u>	<u>1</u>
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Muut saamiset	23	30
Siirtosaamiset	0	0
	<u>23</u>	<u>30</u>
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	340	324
Lainasaamiset	0	0
Laskennalliset verosamiset	0	0
Muut saamiset	36	15
Siirtosaamiset	96	50
	<u>472</u>	<u>388</u>
Rahoitusarvopaperit		
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	59	59
Muut arvopaperit	0	0
	<u>59</u>	<u>59</u>
Rahat ja pankkisaamiset	2 387	2 440
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	2 942	2 918
VASTAAVAA	16 868	17 389

VASTATTAVAA	31.12.2025	31.12.2024
	1 000 €	1 000 €
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	9 272	9 272
Säätiöiden ja yhd.peruspääomat	200	200
Muut omat rahastot	190	190
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	176	830
Tilikauden yli-/alijäämä	440	-652
	10 278	9 839
VÄHEMMISTÖOSUUDET	22	54
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	98	276
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	31	58
Lahjoitusrahastojen pääomat	299	292
Muut toimeksiantojen pääomat	17	15
	346	365
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat vakuutus- ja rahoituslaitoksilta	3 858	4 577
Lainat julkisyhteisöiltä	0	0
Saadut ennakot	0	0
Liittymismaksut ja muut velat	0	0
Siirtovelat	0	0
Laskennalliset verovelat	0	0
	3 858	4 577
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	0	0
Lainat vakuutus- ja rahoituslaitoksilta	718	720
Saadut ennakot	51	64
Ostovelat	618	498
Liittymismaksut ja muut velat	94	117
Siirtovelat	783	880
Laskennalliset verovelat	0	0
	2 265	2 278
Vieras pääoma yhteensä	6 123	6 855
VASTATTAVAA	16 868	17 389

TASEEN TUNNUSLUVUT

Konsernin omavaraisuusaste, %	61,2	57,1
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	57,3	69,5
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	616	178
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	271	77
Konsernin lainat, €/asukas	2 014	2 295
Konsernin lainakanta 31.12., 1000 €	4 577	5 297
Konsernin lainat ja vuokravastuut, 31.12. 1000 €	4 845	5 611
Konsernin lainat ja vuokravastuut, €/asukas	2 132	2 431
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1000 €	0	0
Kunnan asukasmäärä 31.12.	2272	2 308

Konsernin omavaraisuus % = 100 x (Oma pääoma + vähemmistöosuudet + Konsernireservi) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)

Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus % = 100 x (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot

Konsernin lainakanta 31.12. = Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Konsernin lainat, euroa/asukas = asuaksohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla konsernin lainakanta tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä

Lainat ja vuokravastuut 31.12. = Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut

Konsernin lainasaamiset = Sijoituksiin merkityt jvk - lainsaamiset ja muut lainasaamiset

2. TOIMINNAN JA TALOUDEN TOTEUTUMINEN TOIMIELIMITTÄIN

KUNNAN STRATEGISET TAVOITTEET

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät koko kuntaa koskevat strategiset tavoitteet

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2025-2027	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Kunnan talouden tasa-paino	Tilinpäätös	Vähintään nollatulos	Toteutunut v.2025. Tp ylijäämäinen 0,49 milj.€
Vaikuttava yritystontti-markkinointi	Myytyjen tai vuokrattujen tonttien lukumäärä	Vähintään yhden yritystontin myynti tai vuokraaminen suunnittelukaudella	On toteutunut. Yksi yritystontti vuokrattu suunnittelukaudella.
Ajantasainen kaavoitus	Kirkonkylän yleis- ja asemakaavojen päivittämislänne	Kirkonkylän yleis- ja asemakaavat on päivitetty ajan tasalle	Ei toteutunut vielä vuonna 2025. Kaavoitus kesken, mutta etenee.
Talousarviovuoden 2025 tavoitteet			
Vaikuttava tonttimarkkinointi	Myytyjen tonttien lukumäärä	Vähintään yhden asuinrakennustontin myynti	Ei toteutunut. Kunta ei myynyt yhtäkään asuinrakennustonttia vuonna 2025 markkinoinnista huolimatta.

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

KUNTAKONSERNIN TYTÄRYHTIÖITÄ KOSKEVAT TAVOITTEET

Tuusniemen Teollisuus Oy

Elinkeinojen kehittämissyhtiö Tuusniemen Teollisuus Oy järjestää ja tuottaa Tuusniemen kunnalle elinkeinojen neuvonta-, asiantuntija- ja kehittämisspalveluja, toteuttaa yritys- ja asukassijoittumisen markkinointia sekä kunnan yleistä aluemarkkinointia, edistää Tuusniemen kuntastrategiassa asetettujen elinkeino- ja työllisyyspoliittisten tavoitteiden toteutumista, sekä hallinnoi ja osallistuu yhtiön toimialaan liittyviin tarpeellisiin hankkeisiin. Yhtiö tekee myös tiivistä yhteistyötä Kuopion työllisyyspalvelujen kanssa omasta roolistaan käsin.

Sopimusajalla toiminnan painopisteet muodostavat:

1. Kuntastrategian ja elinkeino-ohjelman mukainen elinkeinotoiminnan kehittäminen
2. Yhtiön omistaman teollisuushallin myynti vuoden 2025 aikana
3. Kunnan yritystonttien markkinointi
4. Yrityskohtainen neuvonta
5. Yritysten verkostoitumisen edistäminen
6. Kuntamarkkinointi sisältäen kunnan asuntotonttien markkinoinnin.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2025-2027	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Elinkeino-ohjelman toteuttaminen	Toteutettavat kehittämissuunnitelmat	1 toimenpide/kärkihanke/vuosi	Tavoite toteutui. "Kestävän luontomatkailun yhteistyömalli ja matkailupalveluiden palvelusysteemin rakentaminen" hankkeen hankesuunnittelu toteutettiin.
Yritysten toimintaympäristön kehittämisen tukeminen	Kuntaan sijoittuneet ja perustetut uudet yritykset	Vähintään 10 uutta yritystä	Tavoite toteutui. Kuntaan perustettiin 15 uutta yritystä.

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Kunnanhallituksen hyväksymät muut tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2025-2027	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Elinkeinotoiminnan kehittäminen	Saatu hankerahoitus/yhtiö kpl	1 hanke/vuosi	Tavoite toteutui. 8 kpl hyväksyttyä hankerahoitushakemusta
Yrityskohtainen neuvonta Yritysten verkostoitumisen edistäminen Kuntamarkkinointi	Hankeraha/avustus/muu rahoitus/yritykset kpl Verkostoitumistilaisuudet Toimenpiteet kpl	2 kpl/vuosi 2 kpl/vuosi 5 kpl/vuosi	Tavoite toteutui. Jätetty 22 hankerahoitushakemusta 11 yritykselle, messut 2 kpl, Tuusniemi-lehti, yrittäjien verkostoitumistapahtumia 4 kpl
Talousarviovuoden 2025 tavoitteet			
Yhtiön talouden tasapaino	Tilinpäätös	Vähintään nolla tulos	Tavoite toteutui. Yhtiö teki voitollisen tuloksen.
Lankkulan kiinteistön myynti	Kaupunkikirjan allekirjoittaminen	Kiinteistö on myyty 2025 aikana	Tavoite ei toteutunut. Myyntineuvotteluja on jatkettu.

Kiinteistö Oy Tuusniemen Virastotalo

Kiinteistö Oy Tuusniemen Virastotalo on keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö, jossa toimii kunnanvirasto. Yhtiön osakekannasta kunta omistaa pääosan. Muita osakkeenomistajia vuoden 2025 lopussa oli vain Mhy Pohjois-Savo.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2025-2027	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Yhtiön talous on tasapainossa	Tilinpäätös	Vähintään nollatulos	Tavoite ei toteutunut. Tilinpäätös oli tappiollinen 57.000 €
Yhtiöllä toteuttaa pitkän tähtäimen korjaussuunnitelmaa	Pitkän tähtäimen korjaussuunnitelma	Korjaussuunnitelman noudattaminen	Tavoite toteutui.
Talousarviovuoden 2025 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Yhtiö jatkaa PTS-suunnitelman mukaisten kiinteistön korjaustoimenpiteiden toteuttamisen	Suunnitelman mukaiset korjaustoimenpiteet	PTS-suunnitelman mukaiset korjaukset ovat ajallaan tehty	Tavoite toteutui. Kiinteistön peltikatto maalattiin.

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Kiinteistö Oy Tuusniemen Turula

Kiinteistö Oy Tuusniemen Turula on kunnan kokonaan omistama osakeyhtiö, joka toimii asuinhuoneistojen vuokraajana paikkakunnalla.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2025-2025	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Yhtiön talous on tasapainossa	Tilinpäätös	Vähintään nollatulos	Tavoite ei toteutunut. Tilinpäätös oli tappiollinen 36.000 euroa.
Talousarviovuoden 2025 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Vuokra-asuntojen korkea vuokrausaste	Vuokrausaste	Vähintään 90 %	Ei toteutunut. Vuonna 2024 vuokrausaste vaihteli 83-89% välillä, ollen keskimäärin 86 %.

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Kunnanhallituksen hyväksymät muut tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2025-2027	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Yhtiön kiinteistökanta on aktiivisen vuokraustoiminnan piirissä	Tyhjillään olevien kiinteistöjen lukumäärä	Yhtiöllä ei ole tyhjiillään purkukuntoisia kiinteistöjä	Tavoite on toteutunut. Kenttätien purkukuntoinen rivitalo on purettu.
Talousarviovuoden 2025 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Yhtiön kaikki asunnot ovat vuokrattavassa kunnossa	Vuokrausaste	Vähintään 90%	Tavoite on toteutunut. Kenttätien purkukuntoinen rivitalo on purettu v. 2024.

KESKUSVAALILAUTAKUNTA

Tilivelvolliset: hallintojohtaja, keskusvaalilautakunnan jäsenet

Keskusvaalilautakunnan tehtävä on tuottaa äänestyspalvelut voimassa olevien säädösten mukaisesti ja valvoa vaalien järjestämistä ja äänestystilaisuuksien toimivuutta sekä järjestää vaalit taloudellisesti.

Kunta- ja aluevaalit järjestettiin 13.4.2025. Äänestysprosentti oli Tuusniemellä kuntavaaleissa 54,2 % ja aluevaaleissa 50,9 %.

Keskusvaalilautakunta kokoontui vuoden 2025 aikana kahdeksan kertaa.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2025-2027	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Äänestäjien aktivointi	Äänestysprosentti	Äänestysprosentti kuntavaaleissa ja eduskuntavaaleissa yli 60 % sekä aluevaaleissa yli 50%.	Äänestysprosentti aluevaaleissa toteutui ja kuntavaaleissa jäi alle tavoitetason.
Talousarviovuoden 2025 tavoitteet			
Vaalien äänestysaktiivisuuden parantaminen	Äänestysprosentti, äänestäjät	Äänestysprosentti kunta- ja eduskuntavaaleissa yli 60% ja aluevaaleissa 50%.	Äänestysprosentti aluevaaleissa oli 50,9% ja kuntavaaleissa 54,2%.

=valtuustoon nähden sitoval tavoitteet ja mittarit

Keskusvaalilautakunnan tulee kehittää toimintaansa ja varmistaa, että äänestäminen vaaleissa on vaivatonta ja mahdollista myös poikkeavissa tilanteissa. Vaalisalaisuus tulee taata kaikissa äänestystilanteissa. Vaalien järjestämisaikalla tulee olla esteetön kulkumahdollisuus. Vaalitoimitsijoita tulee olla tarpeellinen määrä.

Talous

Keskusvaalilautakunta	TP 2024	TA 2025	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	14 398	5 000	0	5 000	2 846	2 154
Toimintakulut	-22 881	-21 019	-77	-21 096	-13 865	-7 231
Toimintakate (netto)	-8 483	-16 019	-77	-16 096	-11 019	-5 077
Poistot	0	0	0	0	0	0
Tehtävän kokonaiskust.	-8 483	-16 019	-77	-16 096	-11 019	-5 077

valtuustoon nähden sitovat erät

TARKASTUSLAUTAKUNTA

Tilivelvolliset: tarkastuslautakunnan jäsenet

Tarkastuslautakunnan tehtävä on valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat, arvioida valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen kunnassa ja kuntakonsernissa, huolehtia kunnan ja tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta ja arvioida talouden tasapainotuksen toteutuminen tilikaudelta ja voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyys tilanteessa, jossa kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.

Tarkastustoiminnan painopistealueet ja kehittämistarpeet määritellään tarkastussuunnitelmassa.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Talousarviovuoden 2025 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Laatia tarkastuslautakunnan arviointisuunnitelman nelivuotissuunnitelmaan perustuen	Tarkastussuunnitelman toteutuminen	Koko kunnan toiminnan kattava tarkastussuunnitelma	Tarkastuslautakunnan työohjelma 2025 ja arviointisuunnitelma hyväksytty 2.9.2025 § 63.
Viranhaltijoiden kuuleminen ja arviointikäynnit toimipaikoilla	Vähintään painopistealojen ja keskushallinnon johtavien viranhaltijoiden kuuleminen ja toimipaikkakäynnit sekä luottamusmiesten kuuleminen	4 kuulemiskertaa	Kuulemiskerrat: Kvalt pj:t 1, khall pj:t 1, kj 4, hallintoj. 2, rehtori 3, tekn.j 2, rakennustark.1, vapaa-aikasiht. 1, Tuusniemen Teollisuus Oy tj. 1, henkilöstön edustajat 1
Laatia arviointikertomus tilikauden aikana tehtyjen havaintojen perusteella ja tässä yhteydessä erityisesti seurata kunnan talouden tasapainottamistoimia	Arviointikertomus	Kattava, toimintaa ohjaava arviointikertomus	Arviointikertomus käsitelty valtuustossa 26.5.2025 § 19.
Sidonnaisuusilmoitusvelvollisuuden valvonta	Sidonnaisuusrekisterin pitäminen ajan tasalla	Ajantasainen sidonnaisuusrekisteri	Toteutunut

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2025-2027	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Kehittää lautakunnan arviointitoimintaa mm. osallistamalla koulutuksiin	Lautakunnan jäsenten osallistuminen tarkastuslautakuntien koulutuksiin	1 koulutustilaisuus / vuosi / jäsen	Osallistuttu 18.11.2025 etäkoulutukseen.
Talousarviovuoden 2025 tavoitteet			
Arviointikäyntien suunnittelu (kiinteistöt ja toimipaidat) ja toteutus	Arviointikäynnit/vuosi	2 arviointikäyntiä/vuosi	ei toteutunut
Kuulemisten suunnittelu ja toteutus	Kuulemiskerrat	4	17
Viranhaltijapäätöspöytäkirjojen tarkastaminen	Tarkastuskerrat	1	Toteutunut
Talousarvion toteutumisen seuranta	Talouden kuukausiraportit ja osavuosikatsaus	Seuranta/kokous	Kunnanjohtaja raportoinut kokouksissa ja toimielinten päätösten seuranta

Lautakunta kokoontui 9 kertaa ja käsitteli 87 asiaa. Valtuusto valitsi kokouksessaan 8.12.2025 § 88 Tuusniemen kunnan ja kuntakonsernin tilintarkastuspalveluiden sopimustoimittajaksi vuosille 2026 – 2029 Itä-Suomen Tilintarkastus Oy:n, joka on toiminut ko. tehtävässä myös päättyneellä valtuustokaudella.

Talous

Tarkastuslautakunta	TP 2024	TA 2025	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poik- keama
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-15 842	-24 329	0	-24 329	-14 400	-9 929
Toimintakate (netto)	-19 842	-24 329	0	-24 329	-14 400	-9 929
Poistot	0	0	0	0	0	0
Tehtävän kokonaiskust.	-19 842	-24 329	0	-24 329	-14 400	-9 929
Valtuustoon nähden sitovat erät						

KUNNANHALLITUS

Tilivelvolliset: kunnanjohtaja, hallintojohtaja, kunnanhallituksen ja toimielimien jäsenet

Hallinto

Hallintoon kuuluvat kunnanvaltuusto, kunnanhallitus, keskushallinto, henkilöstöhallinto sekä talous- ja tietohallinto. Myös maaseututoimen yhteistoiminta-alue, Kiinteistö Oy Tuusniemen Turula ja Monetra Pohjois-Savo Oy:n tuottamat talous- ja palkkahallinnon palvelut ovat kunnanhallituksen alaisuudessa.

Keskushallinnon tavoitteena on luoda, ohjata ja kehittää kunnan peruspalvelujen ja niihin liittyvien tukipalvelujen tuotantoedellytyksiä sekä edistää hyvän hallinnon toimintakulttuuria. Henkilöstöhallinnon tavoitteena on ylläpitää ja kehittää henkilöstön ammattitaitoa, työkykyä ja motivaatiota. Taloushallinnon tavoitteena on tuottaa asiantuntijapalvelut kunnan eri toimialueille ja luottamushenkilöille, kehittää taloushallinnon prosesseja sekä seurata ja ennakoida talouden kehittymistä. Sydän-Savon maaseutupalvelujen tavoitteena on huolehtia maaseudun elinkeinojen, elinolosuhteiden ja palvelujen kehittämistä sekä maaseutuelinkeinoja koskevien viranomaistehtävien hoitamisesta.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2025-2027	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Kehittää ja uudistaa palvelutuotantoa huomioiden paikallinen palvelutarve- tas ja yhteiskunnalliset muutokset	Strategisten tavoitteiden toteutuminen	Kunnan toiminta perustuu kuntastrategiaan	Toteutui
Talousarviovuoden 2025 tavoitteet			
Edistää hyvän hallinnon toimintakulttuuria läpi organisaation	Kantelujen, valitusten ja oikaisujen määrä aluehallintoviranomaisille	Vähemmän kuin 10 kantelua/vuosi koskien koko kunnan toimintaa	Ei toteutunut. Oikaisuvaatimuksia, valituksia ja kanteluja tehtiin yhteensä 12 kpl.

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Kunnanhallituksen hyväksymät muut tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2025-2027	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Kuntastrategian toteutus	Strategisten tavoitteiden toteutuminen	Kunnan toiminta perustuu kuntastrategiaan	Toteutui
Talousarviovuoden 2025 tavoitteet			
Henkilöstön työhyvinvoinnin parantaminen	Työhyvinvointikysely	Työhyvinvointikysely toteutetaan vuosittain	Toteutui
Sairauspoissaolojen vähentäminen	Sairauspoissaolot pv/hlö	Keskimäärin sairauspoissaolopäiviä / hlö vähemmän kuin 15	Tavoite toteutui. Sairauspoissaolopäiviä/hlö keskimäärin 15.
Sähköinen arkistointi	Sähköisen arkistoinnin käyttöönotto	Sähköinen arkistointi käytössä	Kunnanhallitus päätti sähköisen arkiston hankinnasta 15.12.2025 § 266. Käyttöönotto vuoden 2026 aikana.

Tietosuoja ja tietoturva	Ylläpidetään ja kehitetään kunnan tietosuoja ja tietoturva yhteistyössä Kuntien Tiera Oy:n kanssa	Tietosuoja- ja tietoturva hyvällä tasolla	Toteutui
Kuntalaisten digivalmiuksien edistäminen	Jatketaan yhteistyötä Savonetin kanssa	Kuntalaisten digivalmiudet paranevat	Toteutui
Kunnan internet-sivujen uudistus	Internetsivujen uudistaminen aloitettu	Kunnan uudet internet-sivut	Internet-sivujen uudistus on käynnissä.
Monipuolinen, terveyttä ja hyvinvointia edistävä toiminta	Erilaisten hyvinvointia ja terveyttä edistävien toimintojen määrä ja laatu	Indikaattorien seuranta hyvinvointikertomuksessa	Hyvinvointikertomus hyväksytty kvalt 26.5.2025 § 22. Hyvinvointisuunnitelma vuosille 2025-2029 hyväksytty kvalt 8.12.2025 § 85.

Asetettujen tavoitteiden osalta todetaan, että erilaisia valituksia (kunnallisvalitus, hallintovalitus, oikaisuvaatimus, muistutus ja kantelu) tehtiin kertomusvuonna yhteensä 12 kpl:

- keskushallinto: 1 kantelu, 2 oikaisuvaatimusta ja 1 valitus
- tekninen toimi: 3 oikaisuvaatimusta ja 1 lausunto hallinto-oikeudelle
- sivistystoimi: kaksi oikaisuvaatimusta ja kaksi kantelua

Kunnanvaltuusto

Kunnanvaltuuston varsinaisia kokouksia oli vuoden 2025 aikana 7 kpl, joista kertyi yhteensä 91 eri päätöstä. Merkittävimpiä kunnanvaltuuston päätöksiä vuoden 2025 aikana olivat seuraavat:

- Toimielinten valinnat valtuustokauden vaihtuessa
- Hyvinvointisuunnitelma vuosille 2025 - 2029
- Vuoden 2024 tilinpäätös
- Vuoden 2024 arviointikertomus
- Lahjoitus Luonnonperintösäätiölle
- Talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2026 – 2028
- Hallintosäännön päivitykset
- Varhaiskasvatuksen johtajan viran muuttaminen päiväkodin johtajan viraksi
- Juojärven rantaosayleiskaavamuutos
- Koillis-Savon kirjastoauton tarkastelusta aiheutuvat toimenpiteet
- Tilintarkastuspalveluiden kilpailutus

Kunnanhallitus

Kunnanhallitus kokoontui kertomusvuonna 19 kertaa ja pykälää kertyi 273. Merkittävimpiin päätöksiin kuuluvat esitykset kunnanvaltuustolle ja lisäksi mm. seuraavat tehdyt päätökset:

- Kunnan edustajien nimeäminen yhtiöihin, yhdistyksiin ja muihin yhteisöihin kunnanhallituksen toimikaudeksi
- Vuoden 2024 tilinpäätös
- Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma v. 2025
- Asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden myynti: As Oy Hoikanranta, As Oy Hietaranta ja As Oy Keskipiha
- Päätös kunnan sote- ja pela-kiinteistöjen yhtiöittämisestä jättämisestä
- Sähköisen Dynasty-arkiston hankinta
- Tasopalkkajärjestelmään siirtyminen
- Opettajien työn vaatavuuden arviointijärjestelmä

Johtoryhmä on kokoontunut keskimäärin kerran kuukaudessa ja kokouksista laadittu muistio on jaettu koko kunnan henkilöstölle. Johtoryhmän kehityskeskustelut on pidetty alkuvuoden aikana.

Kunnanhallituksen avustuksiin varattu määräraha veteraanijärjestöille 2.500 € jaettiin seuraavalle yhteisöille: Sotien 1939-1945 Pohjois-Savon Perinneyhdistykselle 2 200 €

Tuusniemen kunta on ollut jäsenenä mm seuraavissa yhteisöissä:

- Suomen Kuntaliitto 5 620 €
- Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat 1 141 €

Sydän-Savon maaseutupalvelut

Sydän-Savon maaseutupalvelun Tuusniemen oma toimipiste palvelee asiakkaita ajanvarauksella. Maaseutupalvelujen kustannukset v. 2025 ovat 31.036 euroa.

Sopimuksen mukaiset toiminnan painopistealueet maaseututoimen yhteistoiminta-alueella ovat:

- Maaseutuhallinnon järjestämisestä kunnissa säädetyn lain mukaiset viranomaistehtävät
- Maatilojen ja maatilataustaisten pienyritysten neuvonta ja aktivoiminen kehittämistoimissaan
- Maaseudun toimintaympäristön kehittäminen, muutokseen vastaaminen mm. yhteistyöllä

Vuodelle 2025 asetetut tavoitteet ovat toteutuneet.

Vuonna 2025 tuotantotukia hakeneista tiloista Tuusniemellä 98 % teki maatalouden tukihakemukset sähköisesti. Henkilöstön tehtävistä tukihallinnon viranomaistehtäviin kohdistui 83 %, maatalousyritysten neuvonnalliseen kehittämiseen 17 %.

Toimintamenot pienenivät kertomusvuonna 651 euroa edellisestä vuodesta. Tuusniemen kunnan maksuosuus Siilinjärven kunnalle oli 30.064 euroa vuonna 2025 ja 31.687 euroa vuonna 2024.

Maaseututoimen tunnusluvut

	TP 2023	TP 2024	TA 2025	TP 2025
Tuusniemen aktiivimaatilat	80	66	85	65
Maksetut maataloustuet, M€	2,2	1,94	2,1	2,1
Maaseutuviranomaistehtävät				
- €/aktiivimaatila	390	420	444	442
- €/peruslohko	16,38	18,12	18,72	18,64
Maaseutuyritysten kehittäminen				
- €/aktiivimaatila	93,70	83,19	107,29	131,24
- €/maaseutualueen asukas	2,15	1,81	2,29	2,75

Asuntotoimi

Vuoden 2021 lopussa Kiinteistö Oy Tuusniemen Turulan yhtiömuotoa muutettiin keskinäisestä kiinteistöyhtiöstä tavalliseksi kiinteistöyhtiöksi. Uusi yhtiömuoto tuli voimaan vuoden 2022 alussa. Kiinteistö Oy Tuusniemen Turulan lisäksi siihen sisältyvät myös muut yksittäiset kunnan omistamat vuokrahuoneistot.

Keskushallinto

Keskustoimiston toimintaan oli varattu 157.150 e.

Vuonna 2024 hyväksyttiin vuokrasopimus ajalle 1.5.2024 – 30.4.2027 satamapaviljongin- ja karavaanialueen palvelujen tuottamisesta Hojo Hojo Camping Oy:n kanssa.

Henkilöstöhallinto

Työterveyshuollon palvelujen ostoon Järvisuodun Työterveyshuollolta varattiin talousarviomäärärahaa 50.000 e. Määrärahaa tarvittiin 53.362 e. Kelan korvaus työterveyshuollon kustannuksista arvioitiin olevan n. 25.000 e. Työterveyshuollon nettomenot on jaettu hallintokunnille henkilökunnan lukumäärän suhteessa.

TYKY-toimintaan (12.300 e) ja muuhun henkilöstöhallintoon (20.268 e) oli varattu talousarviomäärärahaa yhteensä 32.568 e. TYKY-toimintaan käytettiin 9.560 e ja muuhun henkilöstöhallintoon 14.362 e eli yhteensä käytettiin 23.922 e. Yhty-toimikunta kokoontui kertomusvuonna 3 kertaa. Toimikunnan käsittelyssä olivat mm. tilinpäätös, talousarvio sekä työsuojeluvaalit. Vuoden 2025 alussa henkilöstön työhyvinvoinnin ja työkyvyn edistämiseksi siirryttiin käyttämään ePassia. Aiemmin käytössä olivat TYKY-setelit. Vuonna 2025 ePassin arvo oli 150 €/hlö ja sitä käytti vuoden aikana 87 henkilöä. Muuhun henkilöstöhallintoon varattu määrärahat mm. koulutukseen ja ammatijärjestöjen luottamushenkilökoulutukseen.

Sairauslomat vähenivät edellisvuoteen verrattuna 145 päivää, mikä oli 10,94 % vähemmän, kuin vuoden 2024 sairauspoissaolot. Henkilöstön keskimääräiset sairauspoissaolopäivät v. 2025 oli 15,4 / hlö / vuosi.

Tuusniemen kunnan päivitetty henkilöstöohjelma hyväksyttiin kunnanhallituksessa 16.12.2024 § 229. Päivitetty henkilöstöohjelma tuli voimaan 1.1.2025.

Talous- ja tietohallinto

Kunnanhallitus käsitteli vuoden 2024 tilinpäätöksen 31.3.2025 § 65 ja kunnanvaltuusto 26.5.2025 § 20.

Vuoden 2025 talousarvioon tehtiin muutoksia neljä kertaa; kvalt 24.3.2025 § 8-9 ja 25.8.2025 § 53-54, 20.10.2025 § 66 sekä 8.12.2025 § 78-79. Osavuosisikatsaus laadittiin 30.6.2025 mukaisesti. Kunnanhallitus käsitteli osavuosisikatsauksen 22.9.2025 § 175 ja kunnanvaltuusto 20.10.2025 § 63.

Talous- ja palkkahallinnon palvelut on ostettu Monetra Pohjois-Savo Oy:ltä.

Taloustoimistoon, keskitettyyn tietohallintoon, kunnallisverotukseen ja Monetra Pohjois-Savo Oy:n ostopalvelujen tuottamiseen oli varattu määrärahaa yhteensä 564.019 e. Keskitetysti hoidettujen palvelujen kustannukset (taloustoimisto, keskitetty tietohallinto ja Monetra Pohjois-Savo Oy:n ostopalvelut) yhteensä 329.492 e jaettiin sisäisesti eri toimialoille. Taloustoimiston toimintakulut v. 2025 olivat 139.958 e, keskitetyn tietohallinnon toimintakulut 50.900 e, kunnallisverotuksen toimintakulut 23.650 e, Monetra Pohjois-Savo Oy:lle maksettiin v. 2025 ostopalveluna 138.634 e, eli yhteensä käytetty määrärahaa 353.142 e.

Kunnan ICT-palvelut tuottaa Tiera Oy.

Talous

	TP 2024	TA 2025	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Kunnanhallitus						
Toimintatuotot	469 858	508 979		508 979	553 311	-44 332
Toimintakulut	-1 073 226	-1 182 371		-1 182 371	-1 153 375	-28 996
Toimintakate (netto)	-603 368	-673 392	0	-673 392	-600 064	-73 328
Poistot	-45 457	-43 208	0	-43 208	-19 795	-23 413
Tehtävän kokonaiskust. =valtuustoon nähden sitovat erät	-648 825	-716 600	-0	-716 600	-619 859	-96 741

Elinkeino- ja kehittämispalvelut

Tilivelvolliset: kunnanjohtaja ja kunnanhallituksen jäsenet

Kunnanvaltuuston tekemien linjauksien mukaisesti elinkeino- ja kehittämispalveluista on vastannut kevästä 2014 alkaen Tuusniemen Teollisuus Oy, sen toimitusjohtaja ja hallitus. Nykyinen sopimus on voimassa 31.12.2027 saakka. Elinkeinoyhtiö järjestää ja tuottaa Tuusniemen kunnan elinkeinojen neuvonta-, asiantuntija- ja kehittämispalvelut, edistää kunnan hallinnassa olevien toimitilojen vuokraamista yritysten käyttöön, toteuttaa yritys- ja asukassijoittumisen sekä kunnan yleistä aluemarkkinointia, hallinnoi ja osallistuu alueen kehittämishankkeisiin sekä edistää Tuusniemen kunnan asettamia elinkeino- ja työllisyyspoliittisten tavoitteiden toteutumista. Tuusniemen Teollisuus Oy toimii Tuusniemen kunnan kanssa sovitun ostopalvelusopimuksen, vuosittaisen toimintasuunnitelman ja talousarvion mukaisesti.

Kunnanjohtaja vastaa edelleen laajemmista kunnanhallituksen ja -valtuuston käsittelyä vaativista elinkeinotoimenpiteistä sekä kunnan sisäisestä markkinoinnista/tiedottamisesta ja sidosryhmäsuhteiden ylläpitämisestä. Yhteistyötä on tehty mm. muiden kuntien, Itä-Suomen yliopiston, Luonnonvarakeskuksen, Pohjois-Savon ELY-keskuksen, Savonia ammattikorkeakoulun ym. oppilaitosten kanssa, Tuusniemen Yrittäjät ry:n, Kuopion seudun yritysneuvojen, Kuopion Uusyrityskeskuksen, sekä Kehittämisyhdistys Kalakukko ry:n ja muiden rahoittajien kanssa.

Kunta on myös mukana Kuopion seudun maankäytön, liikenteen ja asumisen (MAL) sopimuksessa. Sopimuksen osapuolina ovat Kuopion seudun kunnat ja Suomen valtio. Kunnan toiminnassa otetaan huomioon myös elinkeino- ja kehittämispalveluissa MAL-sopimuksen linjaukset ja sopimuksen tarjoamat mahdollisuudet esimerkiksi elinkeinopoliittisissa investoinneissa.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2025-2027	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Kuntastrategian toteuttaminen	Yritystonttivarannon määrä	Myytäviä ja vuokrattavia yritystontteja on vähintään viideksi vuodeksi. Mittarina viiden vuoden aikana toteutuneet tonttikaupat ja tonttien vuokraamiset	Tavoite on toteutunut. Vapaita yritystontteja on riittävästi.
Talousarviovuoden 2025 tavoitteet			

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Kunnanhallituksen hyväksymät muut tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2025-2027	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Teollisuusalueen infrastruktuurin rakentamisen loppuun saattaminen	Teollisuusalueen vesi- ja jätevesiverkostoinvestointi sekä Soratien rakentaminen kaavan mukaiselle paikalle	Teollisuusalueen infrastruktuuri on toteutettu	Tavoite ei ole toteutuksessa. Valtuusto ei ole myöntänyt investointiin määrärahaa.
Talousarviovuoden 2025 tavoitteet			

Työttömiä työnhakijoita Tuusniemellä oli vuoden 2025 joulukuussa 144 henkeä eli noin 17,3 % työvoimasta kunnassa, kun se koko maakunnassa oli keskimäärin 13,8 %. Molemmissa luvuissa on tapahtunut heikentymistä verrattuna edelliseen vuoteen. Työllistymistä on edistetty mm. kunnan investoinneilla sekä osallistamalla nuorten kesätyöllistämiseen. Myös Koillis-Savon kuntien yhteisellä työllisyys-hankeella on edistetty etenkin vaikeasti työllistyvien työttömien työllistymismahdollisuuksia. Työpaikkojen syntymistä yrityksiin on edistetty

myös kunnan elinkeinoyhdistyksen toimenpiteillä, kuten avustamalla yrityksiä mm. kehittämissuunnitelmien ja rahoitushakemusten laatimisessa ja luomalla uuden yritystoiminnan puitteita mm. markkinoinnilla, toimialan kehittämistoimenpiteillä ja yritysten sijoittumiseen liittyvillä toimilla.

Talous

Elinkeino- ja kehittämispalvelut	TP 2024	TA 2025	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	744	0	0	0	596	-596
Toimintakulut	-197 495	-230 000	0	-230 000	-199 423	-30 577
Toimintakate (netto)	-196 750	-230 000	0	-230 000	-198 827	-31 173
Poistot	-2 938	-2 350	0	-2 350	-2 350	0
Tehtävän kokonaiskust. =valtuustoon nähden sitovat erä	-199 688	-232 350	0	-232350	-201 177	-31 173

Ateriapalvelut

Tilivelvolliset: hallintojohtaja ja kunnanhallituksen jäsenet

Keskuskeittiö tuottaa keskitetysti taloudellisesti laadukkaat ja terveelliset ateriapalvelut koulukeskukseen ja varhaiskasvatukseen. Ateriapalvelujen osalta kunnanvaltuustoa sitoo nettomäärärahataso.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2025-2026	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Asiakaskunnan erilaisuuden huomioiminen	Asiakaspalaute	Asiakastyytyväisyys	Asiakastyytyväisyyskyselyt
Kotimaisen ruokakulttuurin edistäminen ja lähiruoan käytön lisääminen	Itsearviointi ja elintarvikkeet lähialueiden tuottajilta	Elintarvikkeistoista Lähiruokaa 15 %, luomua 10 % Kotimaisuusaste 80 %	Elintarvikkeistoista Lähiruokaa 10 %, luomua 4 % Kotimaisuusaste 80 %
Talousarviovuoden 2025 tavoitteet			
Ruokahuollon kustannustehokkuus	Euroa / ateriasuorite	Toiminnan tulot kattavat käyttömenot ja kustannustaso ei yli keskimääräisen valtakunnan tason	Toiminnan tulot eivät katkaneet käyttömenoja. Toiminnan tulot olivat 2.705,87 € käyttömenoja pienemmät.
Laatu / turvallisuus	Omavalvonta / asiakaspalaute Oivaraaportti	Omavalvontasuunnitelman toteutuminen	Omavalvontasuunnitelma ja OIVA-raportit
Henkilöstön ammattitaidon ylläpitäminen ja kehittäminen Työhyvinvoinnin ylläpitäminen	Kehityskeskustelut Työpaikkakokoukset Täydennyskoulutukset	Työnkierron kautta moniosaamisen lisääminen, koulutuksiin osallistumismahdollisuus kaikilla	Työnkierto, täydennyskoulutukset, laitekoulutukset, säännölliset työpaikkakokoukset ja palaverit.

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Ruokahuollon toimintatuotot olivat 2.705,87 € käyttömenoja pienemmät. Ateriasuoritteita kertyi yht. 63583,56 kpl. Ateriasuoritteen hinnaksi tulee 5,76 €/suorite (v. 2024 5,72 €/suorite). Kouluaterioiden ja varhaiskasvatuksen ateriamäärät vähenivät huomattavasti edellisestä vuodesta. Tilaustarjoilujen ja henkilökunta-aterioiden määrät lisääntyivät edellisestä vuodesta. Valtakunnalliset ravitsemussuositukset ovat pohjana koulun ja varhaiskasvatuksen ruokalistasuunnittelussa. Suositusten tarkoituksena on edistää ja tukea ravitsemuksen ja terveyden myönteistä kehitystä.

Toiminnan tunnuslukuja:

	TP 2024	TP 2025
Henkilöstö	4	4
Kouluaterioita	54.586	51.518
Ateriat: varhaiskasvatus, aamu- ja iltapäivätoiminta	12.175	11.554
Vieras- ja henkilökunta-ateriat ja tilaukset	4.010	4.145

Talous

Ateriapalvelut	TP 2024	TA 2025	Muutos	TA muut.		
				jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	365 779	377 200	0	377 200	358 444	18 756
Toimintakulut	-369 186	-377 175	0	-377 175	-361 149	-16 026
Toimintakate (netto)	-3 407	25	0	25	-2 705	-2 731
Poistot	-6 206	-6 207	0	-6 207	-6 206	-1
Tehtävän kokonaiskust.	-9 613	-6 182	0	-6 182	-8 912	2 730

=valtuustoon nähden sitovat erät

Muu yleis- ja keskushallinto

Tilivelvolliset: hallintojohtaja ja kunnanhallituksen jäsenet

Muuhun yleis- ja keskushallintoon kuuluvat nuorten työllistäminen, palkkatyöllistäminen, joukkoliikenne ja hankintatoimi.

Nuorten työllistämistoimilla perehdytetään nuoria työelämään. Palkkatyöllistäminen siirtyi 2023 vuoden alusta sosiaalipuolelta keskushallintoon. Joukkoliikenteen tavoitteena on edistää asuinkunta-ajattelun toteutumista ja järjestää kaikille kunnan haja-asutusalueella asuville kuntalaisille mahdollisimman tasapuoliset kuljetuspalvelut. Kymppikyydin asiakasmaksu on 6 euroa/sivu. Tuusniemi – Kuopio –linja-autoliikenteessä jatketaan palvelusetelin kuntakokeilua. Hankintatoimen tavoitteena on toteuttaa kunnan hankinnat keskitetysti, kustannustehokkaasti ja taloudellisesti. Kunta on mukana Sansia Oy:ssä.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2025-2027	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Työllisyyden paraneminen ja elinvoiman edistäminen	Kunnan maksuosuus työmarkkinatuesta ja uusien yritysten määrä	Työllisyys paranee ja elinvoima lisääntyy	Ei toteutunut. Työttömyys lisääntynyt edellisestä vuodesta.
Talousarviovuoden 2025 tavoitteet			
TE-Palvelu-uudistuksen toteutus ja toimivat palvelut	TE-palvelujen saatavuus Tuusniemellä	Asiakaslähtöiset ja vaikuttavat TE-palvelut Tuusniemellä	Toteutunut. Myös lähipalvelua on ollut sovittu saatavilla.
Nuorten työllistäminen kesällä	Työllistetyt nuoret lkm	90 % kesätyöharjoitteluun hakeneista 15-21 vuotiaista nuorista	94 %

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Nuorten työllistäminen toteutui kertomusvuonna (2025) kuluneiden vuosien tapaan. Tekstissä kirjattuna kertomusvuoden luvut sekä suluissa edellisen vuoden vastaavat luvut, tarvittaessa lähimpään tasalukuun pyöristettynä.

Hakuaika päättyi 4.4.2025 (9.4.2024) ja hakemuksia saapui 36 kpl (33 kpl). Hakijoista työllistyi 29 hlö (33 hlö). 4 nuorta (3) ilmoitti työllistyneensä muualle, eikä halunnut enää töitä tämän projektin kautta. Loput 3 (0) peruivat hakemuksensa henkilökohtaisesta syystä tai eivät työllistyneet tarjotusta tuesta huolimatta. Työpaikkoja jäi täyttämättä 3 (5).

Kunta työllisti nuorista 21 (23) ja kunnan ulkopuoliset tahot 13 (10). Nuorista 1:llä (3) oli kaksi työpaikkaa ja 2:lla (0) kolme työpaikkaa. Tehtyjä työpäiviä kertyi yhteensä 490 (490).

Talousarvion mukainen mittari toteutuu, kun hakemuksensa peruneet vähennetään kokonaisluvusta. Tällöin työllistyi 94 % töitä hakeneista nuorista. Jos myös hakemuksensa peruneet huomioidaan hakemusten määrässä, jää työllistymisprosentti 81 %.

Joukkoliikenteen kymppikyytipalvelu on toiminut asiointiliikenteenä kerran viikossa torstaisin tarpeen mukaan. Kymppikyydin maksu asiakkaalle on 6 €/suunta. Kuntalaisilla on mahdollisuus käyttää myös koulukuljetuksen linja-autokyytejä, jolloin yhdensuuntaisesta matkasta on peritty sama maksu kuin kymppikyydeissä. Kymppikyytipalvelua käytti viime vuonna yhteensä 775 matkustajaa (v. 2024 809). Palvelu on koettu haja-asutusalueilla erittäin tarpeellisenä.

Matkahuollon kanssa on sovittu palvelusetelikoikeudesta. Käytössä on 44 matkan lipputuote Tuusniemi (Paakkila) – Kuopio –liikenteessä. Tuusniemeläiset latasivat lipputuotetta v. 2025 yhteensä 49 kertaa (v. 2024 20 kertaa). Asiakashinta oli 125 euroa/44 matkaa (v. 2024 125 e) ja kunnan osuus palvelusetelistä oli 147,80 e – 191,80 e/44 matkaa. Kustannukset kunnalle olivat 8.285 e (v. 2024. 6774 e).

Joukkoliikennepalveluiden rahoitussuunnitelman mukaisesti on maksettu Savo-Karjalan Linja Oy:lle, Savonlinja Oy:lle ja Kymen Charteline Oy:lle KOS-korvauksia 16.220 e.

Hankintatoimen tavoitteena on toteuttaa kunnan hankinnat keskitetysti, kustannustehokkaasti ja taloudellisesti. Hankinnat toteutetaan suurelta osin Sansia Oy:n kautta ja tavoitteisiin on päästy hyvin.

Talous

Muu yleis- ja keskushallinto	TP 2024	TA 2025	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	42 707	11 000	0	11 000	17 582	-6 582
Toimintakulut	-278 971	-591 409	0	-591 409	-499 963	-91 446
Toimintakate (netto)	-236 264	-580 409	0	-580 409	-482 381	-98 028
Poistot	0	0	0	0	0	0
Tehtävän kokonaiskust. =valtuustoon nähden sitovat erät	-236 264	-580 409	0	-580 409	-482 381	-98 028

KESKUSVAALILAUTAKUNTA, TARKASTUSLAUTAKUNTA, KUNNANVALTUUSTO JA KUNNANHALLITUS YHTEENSÄ

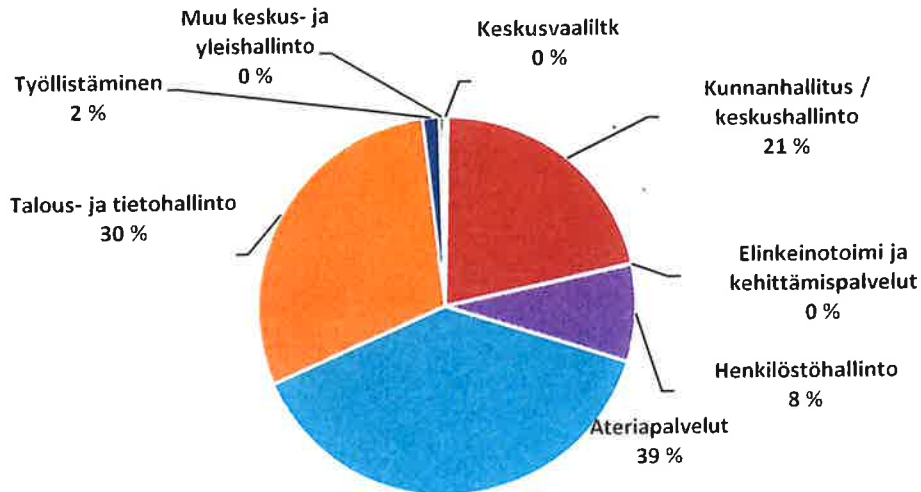
Keskusvaalilautakunnan, tarkastuslautakunnan, kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen yhteenlasketut toimintatuotot toteutuivat 103,4 % ja toimintakulut toteutuivat 92,4 %.

Talous

	TP 2024	TA 2025	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	893 486	902 179	0	902 179	932 779	-30 600
Toimintakulut	-1 957 601	-2 426 303	-77	-2 426 380	-2 242 175	-184 204
Toimintakate (netto)	-1 064 115	-1 524 124	0	-1 524 201	-1 309 396	-214 805
Poistot	-54 601	-51 765	0	-51 765	-39 310	-12 455
Tehtävän kokonaiskust. =valtuustoon nähden sitovat erät	-1 118 716	-1 575 889	0	-1 575 889	-1 348 706	-227 260

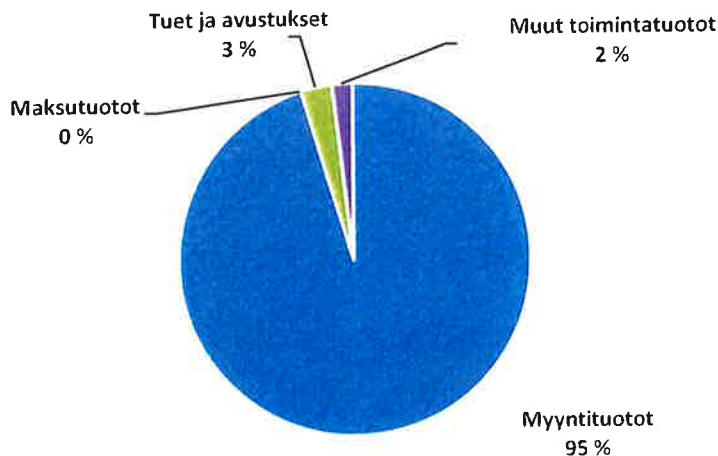
Toimintatuottojen jakaantuminen tehtävittäin:

	<u>TP 2025</u>
Keskusvaaliltk	2 846
Kunnanhallitus / keskushallinto	198 396
Elinkeinotoimi ja kehittämisspalvelut	596
Henkilöstöhallinto	77 986
Ateriapalvelut	358 444
Talous- ja tietohallinto	276 929
Työllistäminen	13 827
Muu keskus- ja yleishallinto	3 755
	<u><u>932 779</u></u>

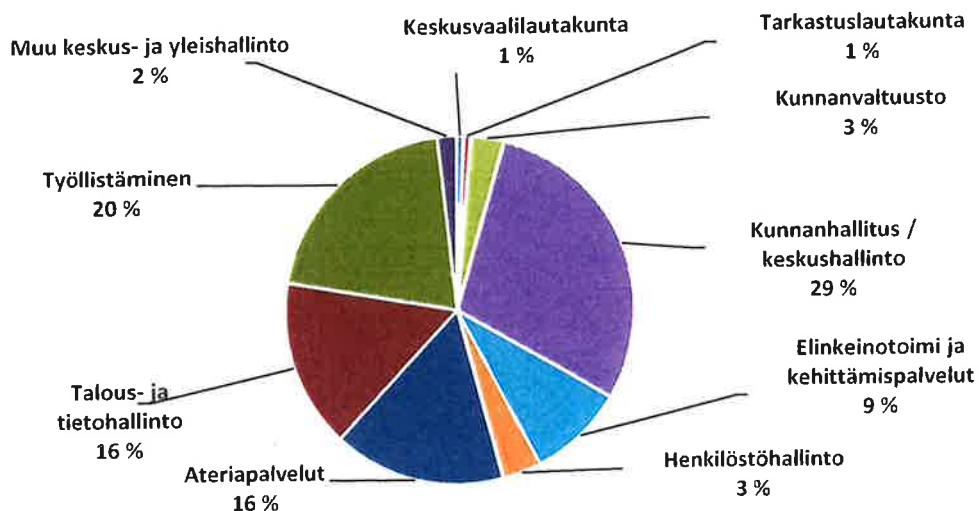
Toimintatuottojen jakaantuminen tulolajeittain:

	<u>TP 2025</u>
Myyntituotot	887 611
Maksutuotot	0
Tuet ja avustukset	27 478
Muut toimintatuotot	17 690
	<u><u>932 779</u></u>

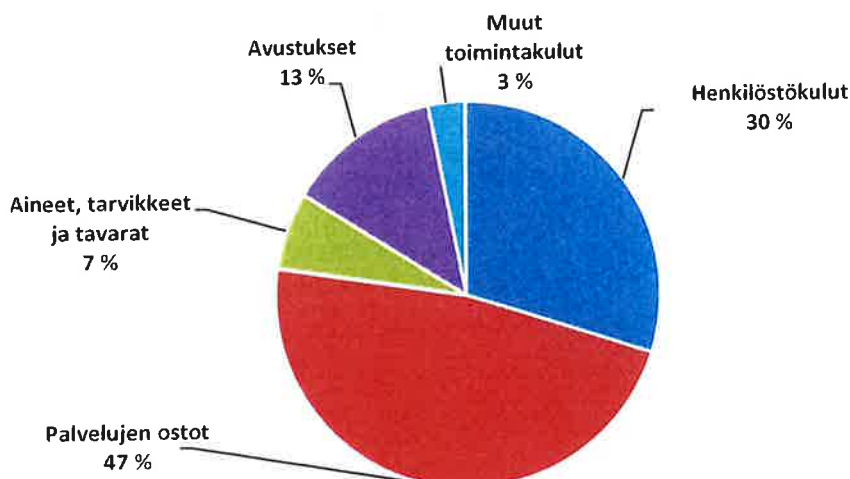
Toimintakulujen jakaantuminen tehtävittäin

	<u>TP 2025</u>	53
Keskusvaalilautakunta	13 865	
Tarkastuslautakunta	14 400	
Kunnanvaltuusto	68 261	
Kunnanhallitus / keskushallinto	654 688	
Elinkeinotoimi ja kehittämisspalvelut	199 423	
Henkilöstöhallinto	77 284	
Ateriapalvelut	361 149	
Talous- ja tietohallinto	353 142	
Työllistäminen	459 185	
Muu keskus- ja yleishallinto	40 778	
	<u>2 242 175</u>	

Toimintakulujen jakaantuminen kululajeittain:

	<u>TP 2025</u>
Henkilöstökulut	671 828
Palvelujen ostot	1 062 913
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	145 122
Avustukset	293 595
Muut toimintakulut	68 717
	<u>2 242 175</u>

SIVISTYSLAUTAKUNTA

Tilivelvolliset: rehtori ja sivistyslautakunnan jäsenet

Perusopetus

Tuusniemen yhtenäiskoulussa tuotetaan laadukasta perusopetusta myös Kaavin kunnan yläkouluikäisille oppilaille.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2025-2027	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Oppilaiden osallisuuden lisääminen	Oppilaskuntatoiminta	Jokaiselta luokalta on edustus oppilaskunnan hallituksessa	Toteutui
Oppilasmäärän säilyttäminen	Oppilasmäärä	250 oppilasta 20.9.2025	244
Talousarviovuoden 2025 tavoitteet			
Poissaolojen vähentäminen	Poissaolotunnit/oppilas	-10% edellisestä luku- vuodesta	-2 %

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

1. HYVINVOINNIN EDISTÄMINEN

Vuoden aikana koulun oppilaiden ja henkilökunnan hyvinvointiin kiinnitettiin erityistä huomiota. Lukuvuoden 2024-2025 monialainen oppimiskokonaisuus oli hyvinvointi. Syksyllä 2025 koulussa aloitettiin yhteisöllisyysväilitunnit ja puhelimien käyttöä rajoitettiin.

2. KOULUUN KIINNITTÄMISEN TUKEMINEN

Runsaista poissaoloja pyrittiin ehkäisemään yksilöllisillä tukitoimilla ja moniammatillisella yhteistyöllä.

3. HUOMIOIDAAN TUUSNIEMEN KUNNAN KOULULAITOKSEN 150-VUOTISTA HISTORIAA

Lukuvuoden aikana järjestettiin useita tilaisuuksia, joissa koululaitoksen historiaa tuotiin esille. Oppilaat tutustuivat koulunkäyntiin eri aikoina erityisesti Tuusniemellä. Koululle rakennettiin näyttely ja opittiin esimerkiksi, millaista kouluruoka on eri aikakausina ollut.

Perusopetus	TP 2024	TA 2025	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	1 195 734	881 100	200 000	1 081 100	1 255 118	-174 018
Toimintakulut	-3 364 437	-3 345 102	-50 000	-3 395 102	-3 429 092	33 991
Toimintakate (netto)	-2 168 703	-2 464 002	150 000	-2 314 002	-2 173 975	-140 027
Poistot	-89 587	-96 307	0	-96 307	-96 015	-292
Tehtävän kokonaiskust.	-2 258 290	-2 560 309	-150 000	-2 410 309	-2 269 989	-140 319

valtuustoon nähden sitovat erät

Perusopetuksen toimintakulut ylittyivät. Ylitys johtui ostopalveluista, etenkin muilta kunnilta ostetuista. Myös ICT-palvelut, koulukuljetukset ja kunnossapitokustannukset toteutuivat budjetoitua suurempina.

Lukio

Tuusniemen lukio pieni mutta elinvoimainen yleislukio. Se tarjoaa laadukasta opetusta nykyaikaisin välinein ja menetelmin. Verkostoitumalla muiden lukioden kanssa se kehittää jatkuvasti toimintaansa. Keväällä 2025 Tuusniemen lukio oli STT:n vertailussa Suomen paras pieni lukio ja Pohjois-Savon paras lukio.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2025–2027	Vuositain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Opiskelijamäärä	Opiskelijamäärä	47 kolmen vuoden ka	
Yo-kirjoituksien tulokset	Menestyminen kokeissa	Kaikkien kokeiden (valmistuneet) keskiarvo valtakunnan keskiarvossa	Toteutui
Talousarviovuoden 2025 tavoitteet			
Opiskelijamäärä	Opiskelijamäärä	35 20.9.2025	24
Yo-kirjoituksien tulokset	Menestyminen kokeissa	Em. keskiarvo	Suomen paras pieni lukio ja Pohjois-Savon paras lukio STT:n vertailussa

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

1. LAADUKKAAN OPETUKSEN TURVAAMINEN

Pienillekin opetusryhmille pyrittiin turvaamaan laadukas opetus etsimällä luovia ja kustannustehokkaita ratkaisuja, jotka vastaavat opiskelijoiden yksilöllisiä tavoitteita ja tarpeita.

2. LUKION VETOVOIMAN LISÄÄMINEN

Lukion markkinointia on tehostettu erityisesti lukion vahvuuksia esillä pitäen.

Talous

Keskiasteen koulutus	TP 2024	TA 2025	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	111 790	30 000	0	30 000	9 774	20 226
Toimintakulut	-973 368	-671 369	0	-671 369	-567 766	-103 603
Toimintakate (netto)	-861 578	-641 369	0	-641 369	-557 992	-83 377
Poistot	-47 346	-47 794	0	-47 794	-37 810	-9 984
Tehtävän kokonaiskust.	-908 924	-689 163	0	-689 163	-595 803	-93 360

=valtuustoon nähden sitovat erät

Varhaiskasvatus

Tuusniemellä varhaiskasvatusta järjestetään päiväkodin kahdessa toimipisteessä Kirkonkylällä ja Tuusjärvellä.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2025-2027	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Tuetaan tuusniemeläisiä perheitä kasvatustyössä laadukkailla kunnallisilla peruspalveluilla	Asiakaskysely joka vuosi	Yksi kerta vuodessa 70 % vastatessa	70 %
Talousarviovuoden 2025 tavoitteet			
Lapsen kehityksen ja oppimisen tukeminen niin, että lapsen yksilölliset tarpeet tulee huomioiduksi	Erytislastentarhanopettajan käynnit varhaiskasvatuksessa	Vuonna 2025 vähintään 15 kertaa	3 kertaa
Toiminnan taloudellisuus	Yhden lapsen varhaiskasvatushinta kuukaudessa	1330 €/kk	1495 €/kk

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Talous

	TP 2024	TA 2025	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Varhaiskasvatus						
Toimintatuotot	111 790	52 000	0	52 000	57 502	-5 502
Toimintakulut	-973 368	-949 099	-155	-949 254	-852 225	-97 029
Toimintakate (netto)	-861 578	-897 099	-155	-897 254	-794 723	-102531
Poistot	-47 346	-48 971	0	-48 971	-48 380	-591
Tehtävän kokonaiskust.	-908 924	-946 070	-155	-946 225	-843 103	-103 122

=valtuustoon nähden sitovat erät

Kansalaisopisto

Kuopion kansalaisopiston Tuusniemen osasto järjestää laadukasta, ajankohtaista ja kuntalaisten toiveisiin vastaavaa yleissivistävää koulutusta. Tavoitteena on sovittu tuntimäärän toteutuminen monipuolisena kurssitarjontana.

Opetuksen suunnittelu pohjautuu asiakkaiden toiveisiin ja käytettävissä olevaan opettajaresurssiin. Toiveita kerätään mm. opistoyhteyshenkilöiden ja opettajien välityksellä sekä suoraan opiskelijoilta mm. internet-kyseilyillä ja erilaisissa tilaisuuksissa.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2025-2027	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
OPM:n vahvistama tuntimäärä + 10 %	Tuntimäärä	2700	1896
Opiskelijamäärä	Brutto/netto	Yli 1000/yli 500	699/357

Opiskelijatytytyväisyys	Kysely	Tyytyväisiä 80%	Palautekyselyn keskiarvo 4,5/5
Talousarviovuoden 2025 tavoitteet			
Opiskelijamäärä brutto/netto	Opiskelijamäärä	Yli 1000/yli 500	699/356
Tuntimäärä	Toteutuneet tunnit	2700	1896

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2025-2027	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Digitaalisen osaamisen edistäminen	Kurssien lukumäärä	10 kurssia	1kurssi
Talousarviovuoden 2025 tavoitteet			
Opistoyhdyshenkilöverkosto	Tavoitavuus kylittäin	Useita yhdyshenkilöitä	Kolme yhteishenkilöä

Kuopion kansalaisopiston Tuusniemen osasto järjestää vuosittain n. 100-110 kurssia: vuodelle 2025 kursseja oli suunniteltu 96, näistä toteutui 79. Vuodelle 2025 oppituntimäärätavoite oli 2700, tunteja toteutui 1896, joka on hitusen enemmän kuin vuonna 2024. Myöskään brutto- ja netto-opiskelijamäärien osalta päästy tavoitteeseen, mutta opiskelijamäärä pysyi kutakuinkin ennallaan vuoteen 2024 verrattuna. Digitaalisen osaamisen lisääntymiseen tähtäviä kursseja järjestettiin yksi.

Syyslukukaudella toteutetun kurssipalautekyselyn yleisarvosanan keskiarvo oli 4,5/5.

Talous

Kansalaisopisto	TP 2024	TA 2025	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	103 392	90 000	0	90 000	113 749	-23 749
Toimintakulut	-205 579	-219 609	0	-219 609	-207 378	-12 232
Toimintakate (netto)	-102 187	-129 609	0	-129 609	-93 629	-35 980
Poistot	0	0	0	0	0	0
Tehtävän kokonaiskust.	-102 187	-129 609	0	-129 609	-93 629	-35 980

=valtuustoon nähden sitovat erät

Kirjasto

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2025–2027	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Kirjastoaineiston lainaus	Lainat/as	14	19,9
Kirjaston asiakaskäynnit	Käynnit/as	9	11,3
Ajantasainen ja uudistuva kirja-aineisto	Kirjahankinnat/1000as	500 kirjaa	521 kirjaa
Riittävät aukioloajat	Aukiolotunnit/viikko	32 tuntia	89 tuntia
Talousarviovuoden 2025 tavoitteet			
Kirjastoaineiston lainaus	Lainat/as	14	19,9
Kirjaston asiakaskäynnit	Käynnit/as	9	11,3
Ajantasainen ja uudistuva kirja-aineisto	Kirjahankinnat/1000as	500	521 kirjaa
Riittävät aukioloajat	Aukiolotunnit/viikko	32 tuntia	89 tuntia

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2025–2027	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Kirjastoauton palvelut	Lainat/as	verrokkikuntien keskiarvo	toteutunut
Talousarviovuoden 2025 tavoitteet			
Palvelutaso	Kirjastosopimus	Sopimuksen mukainen taso	toteutunut

Tuusniemen kirjasto on omatoimikirjasto. Asiakkaiden omatoimista kirjastonkäyttöaika on 59 tuntia viikossa. Kirjaston asiakaspalveluaika, jolloin henkilökunta on paikalla, on 30 tuntia/viikko. Omatoimikirjasto on asiakkaiden käytössä iltaisin ja viikonloppuisin. Omatoimikirjastoon pääsee ulko-oven vieressä olevaan kirjautumisyksiköön kirjautumalla kirjastokortilla sekä siihen yhdistetyllä PIN-koodilla, jolloin ulko-oveen asennettu sähkölukko avaa oven. Kirjastossa on koko kirjastotilan sekä ulko-oven edustan kattava tallentava kameravalvonta.

Omatoimikirjaston käyttö on ollut vilkasta ja asiakaspalaute on ollut tosi myönteistä. Kirjaston käyttö ei ole enää kellon ajasta eikä viikonpäivästä kiinni. Omatoimikirjastoon tapahtuneita kirjautumisia oli v. 2025 yhteensä 5485, lisäystä edellisvuoteen on 4,7 % (v. 2024 5237 kirjautumista).

Kirjaston ja koulun välinen yhteistyö on ollut vilkasta ja hyvin toimivaa.

Tuusniemen kirjasto oli avoinna v. 2025 yht. 4611 tuntia.
Asiakaskäyntejä oli kaikkiaan 25779.
Kokonaislainaus oli 45306 lainaa.
Kirjahankinnat yhteensä 1184 kpl.
Kuukausittain vaihtuvia näyttelyjä oli kaikkiaan 10.

Karjalainen toiveitten ilta. Hannu Musakka esitti toivelauluja sekä runoja 12.2.2025.

Taikuutta Tuusniemellä, museonäyttelyn julkistamistilaisuus 20.3.2025 yhteistyössä Tuusniemen kotiseutuyhdistys ja kirjasto

Toukokuussa oli esillä Tuusniemen koululaitos 150-vuotta. Oppilastöiden näyttely

4H-kerhon KirjastoPopup kokoontui kirjastolla kevätlukukauden aikana torstaisin kaikkiaan 18 kertaa

Kirjastolla esiintyi koko perheen musiikkitapahtumassa Pentti Rasinkangas 27.3.2025. Tilaisuus järjestettiin yhteistyössä Tuusniemen MLL:n kanssa.

Runoleidit 20-vuotta, Runouden viettelemät. Ohjelmalliset näyttelyn avajaiset 2.10.2025. Näyttely oli esillä lokakuun ajan.

Syksyllä kirjaston tiloissa kokoontui Savonetin ohjaajia opastamassa mobiililaitteen käyttäjiä kaikkiaan 7 kertaa.

Koillis-Savon yhteinen kirjastoauto liikennöi normaalisti pois lukien autovirkailijan vuosiloma-ajat. Kirjastoauton keskiviikkoisin ajettuja ajopäiviä Tuusniemen alueella oli 44 ajopäivää ja kokonaislainaus 1699 lainaa. Pysäkkejä Tuusniemen alueella oli 25.

Merkittävin muutos kirjastopalveluissa oli pohdinta Koillis-Savon yhteisen kirjastoautopalvelun lopettamiseksi.

Koillis-Savon kirjastoauton lakkautusta alettiin suunnittelemaan keväällä 2025. Kirjastoauton ikä ja mahdolliset kalliin korjaukset sekä vähäinen käyttö johti siihen, että kirjastoautopalvelun lakkauttamista alettiin pohtia vakavasti.

Tuusniemen kunnanhallitus päätti 5.2.2025, että Koillis-Savon kirjastoauton tarkastelu laitetaan vireille ja tarkastelun aikana varataan kuntalaisille vaikuttamisen mahdollisuuksia. Kaavin ja Tuusniemen kunnat omistavat Koillis-Savon kirjastoautosta kumpikin 25 % ja Kuopion kaupunki 50 %. Kuopion kaupunki ja Kaavin kunta tekivät vastaavan päätöksen Koillis-Savon kirjastoauton tarkastelun vireille laittamisesta.

Asiakkaille järjestettiin keväällä kysely sekä kuulemistilaisuus kirjastoauton lopettamisesta sekä mahdollisista korvaavista palveluista.

Tuusniemen kunnanhallitus hyväksyi sivistyslautakunnan 27.08.2025 tekemän päätösehdotuksen 29.09.2025 ja edelleen kunnanvaltuusto hyväksyi kunnanhallituksen esityksen yksimielisesti 20.10.2025.

Tuusniemen kunnanvaltuusto teki päätöksen Koillis-Savon yhteisen kirjastoautopalvelun lakkauttamiseksi 31.12.2025 ja kirjastoauto päätettiin laittaa myyntiin Kiertonet-palveluun.

Kirjaston tilat ja muut puitteet ovat omatoimikirjastoon asianmukaiset. Alueellinen yhteistyö on toimivaa. Keskeiset palvelutekijät ovat varsinkin omatoimiratkaisun myötä saatu huomattava lisäys aukioloon ja riittävä aineistohankintamääräraha.

Talous

Kirjasto	TP 2024	TA 2025	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-197 278	-205 136	0	-205 136	-198 826	-6 310
Toimintakate (netto)	-197 278	-205 136	0	-205 136	-198 826	-6 310
Poistot	-15 001	-8 391	0	-8 391	-17 668	9 277
Tehtävän kokonaiskust.	-212 278	-213 527	0	-213 527	-216 494	2 967
=valtuustoon nähden sitovat erät						

Vapaa-aikapalvelut

Vapaa-aikatoimi mahdollistaa kuntalaisten tarpeista lähtöisin olevaa vapaa-ajan toimintaa ja pyrkii lisäämään kuntalaisten viihtymistä ja hyvinvointia. Vapaa-aikapalveluihin sisältyy hyvinvoinnin edistäminen, nuorisotyö, liikuntatoimi, kulttuuritoimi sekä osallisuuden edistäminen erityisesti järjestöjen toimintaa mahdollistamalla.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2025–2027	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Kuntalaisten palvelutarpeen kartoitus	Asukastyytyväisyys	Hyvä	<p>Vuonna 2025 selvitettiin kyselyllä kuntalaisten tarpeita ja tyytyväisyyttä erityisesti harrastamisen ja liikkumisen paikkoihin liittyen. Liikuntapaikkakyselyn mukaan tarjonta sai arvosanan 3.37/5 tyydyttävä-hyvä, Kunto ja käytettävyys arvioitiin tyydyttäväksi 3.0/5.</p> <p>Vuonna 2026 kyselyn painopisteenä on osallisuuden ja harrastamisen mahdollisuudet.</p> <p>Vapaa-ajan mahdollisuuksien tarpeita ja tyytyväisyyttä kartoitettiin myös asukasillassa, kuntalaisillassa, järjestöfoorumeissa ja niin edelleen sekä kerättiin aktiivisesti palautetta suoraan, puhelimitse, kunnan nettisivujen kautta sekä sosiaalisessa mediassa. Yleinen arvio asukastyyty-</p>

			väisyydestä on tasolla tyydyttävä-hyvä.
Talousarviovuoden 2025 tavoitteet			
Tapahtumien tarjoaminen / kuntalaisten osallistuminen	Tapahtumat / osallistujat	184/3400	417/9126
	Nuoriso	80/1200	188/3498
	Perheet	24/1000	74/3356
	Ikäihmiset	80/1200	155/2272

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2025–2027	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Järjestöjen aktivoiminen	Yhteistyö kunnan kanssa	Väh. 30 järjestöä tapaamisissa / tapahtumissa vuosittain	Järjestöihin oltiin aktiivisesti yhteydessä järjestökirjeellä sekä järjestämällä useita avoimia järjestöforumeita. Yhdistysten kanssa yhdessä järjestettiin neljä isompaa yleisötapahtumaa vuoden aikana (Jiäfestarit, Kesänavaus, Rantahulinat ja Joulunavaus) Yhdistysten kanssa yhdessä toteutettiin aktiivista kumppanuutta monella eri tasolla niin tilojen, välineiden, koulutusten, tapaamisten, yhteisen suunnittelun kuin ruohonjuuritason toiminnankin merkeissä. Vuoden aikana tavoitettiin toiminnallisesti 48 yhdistystä.
Talousarviovuoden 2025 tavoitteet			
Nuorten osallisuuden lisääntyminen	esitykset ja/tai aloitteet nuorilta	8	1

Vapaa-aikatoimessa työskenteli vapaa-aikasihteeri ja nuorisotyöntekijä Lisäksi hyvinvointiryhmän alla toimi hankerahoituksen turvin ikäihmisten hyvinvoinnin edistäjä.

Talous

VAPAA-AIKATOIMI YHTEENSÄ	TP 2024	TA 2025	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	56 883	32 500		32 500	38 045	-55 545
Toimintakulut	-352 678	-358 777	-31 458	-390 235	-373 913	-16 322
Toimintakate (netto)	-295 795	-326 277	-31 458	-357 735	-335 868	-21 867
Poistot	-38 334	-40 268	0	-40 268	-39 886	-382
Tehtävän kokonaiskust. =valtuustoon nähden sitovat erät	-334 129	-366 545	-31 458	-398 003	-375 754	-22 249

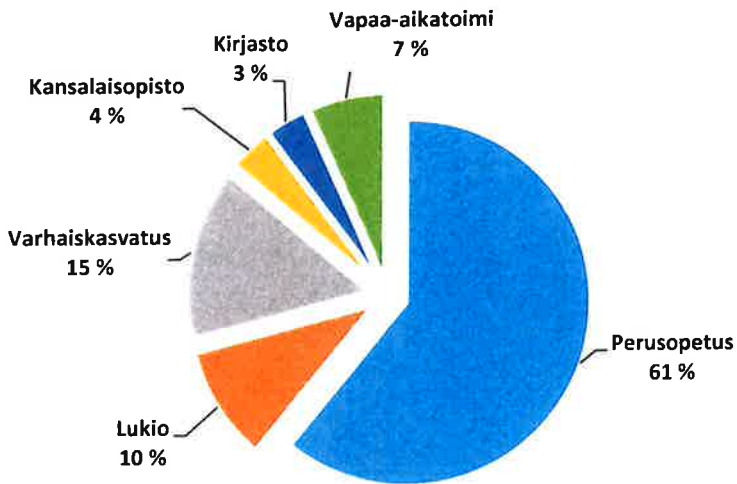
Vapaa-aikatoimelle myönnettiin lisämäärärahaa syksyllä 2025. Tämän turvin vapaa-aikatoimi pysyi talousarviossa, vaikka peruuntuneen moottorikelkkareitti-investoinnin suunnittelukustannukset kohdistettiin vapaa-aikatoimen käyttötalouteen.

SIVISTYSLAUTAKUNTA YHTEENSÄ

Talous

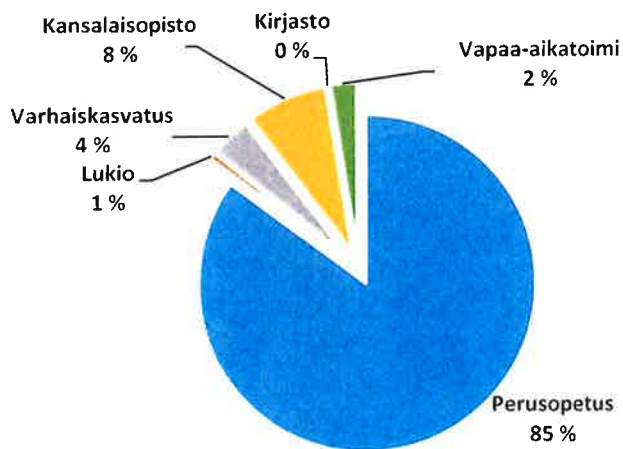
SIVISTYSLAUTAKUNTA YHTEENSÄ	TP 2024	TA 2025	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	1 491 765	1 085 600	200 000	1 285 600	1 474 187	-188 587
Toimintakulut	-5 769 589	-5 749 092	-81 613	-5 830 705	-5 629 200	-201 505
Toimintakate (netto)	-4 277 823	-4 663 492	118 387	-4 545 105	-4 155 013	-390 092
Poistot	-230 813	-241 731	0	-241 731	-239 759	-1 972
Tehtävän kokonaiskust. =valtuustoon nähden sitovat erät	-4 509 636	-4 904 556	-118 387	-4 786 836	-4 394 772	-392 064

Sivistyslautakunnan toimintakulujen jakaantuminen tehtävittäin 2025

Perusopetus	3 429 092
Lukio	567 766
Varhaiskasvatus	852 225
Kansalaisopisto	207 378
Kirjasto	198 826
Vapaa-aikatoimi	373 913
	<u>5 629 200</u>

Sivistyslautakunnan toimintatuottojen jakaantuminen tehtävittäin 2025

Perusopetus	1 255 118
Lukio	9 774
Varhaiskasvatus	57 502
Kansalaisopisto	113 749
Kirjasto	0
Vapaa-aikatoimi	38 045
	<u>1 474 187</u>

TEKNINEN LAUTAKUNTA

Tilivelvolliset: tekninen johtaja ja teknisen lautakunnan jäsenet

Yhdyskuntatekniset palvelut

Tulosalueeseen kuuluvat maankäyttö- ja kaavoitus, liikenneväylät ja yleiset alueet, jätehuolto ja kuljetus- ja työvälineet sekä väestönsuojelu. Jätehuollon yhteistyö toimii maakunnan rajat ylittävällä tavalla. Jätteiden keräämisen hoitaa Jätekuukko Oy. Yhteistyöelimenä eri kuntien välillä toimii jätehuollon neuvottelukunta. Jätekuukon toiminta-alueella toimii kuntien yhteinen jätelautakunta (Savo-Pielisen jätelautakunta) ja isäntäkuntana Kuopion kaupunki.

Tekninen toimi järjesti asiakastyytyväisyyskyselyn vuoden 2025 toiminnan ja palveluiden laadusta. Kysely oli avoinna kunnan verkkosivuilla ajalla 19.1. - 9.2.2026. Kyselyyn vastasi vain 16 henkilöä, joten vastaukset edustavat vain hyvin pienen joukon mielipidettä. Vastaajista 15 oli kuntalaisia ja 1 ulkopaikkakuntalainen. Vastaajista 50 % oli miehiä ja 50 % naisia.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2025-2027	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Siisti ja hoidettu ympäristö	Kuntalaiskysely	Tyytyväinen kuntalainen	Kyselyn vastausten mukaan 50 % oli tyytyväisiä ympäristön siisteyteen ja hoitoon.
Maankäyttö- ja kaavoitus Mökkitonttien kaavamuu- tokset (Pahkasalo)	Kaavoituksen eteneminen	Kaavoitus vastaa kysynnän tarpeita. Myytävien mökkitonttien lisääminen.	Kaavoitettuja ja myytäviä tontteja on ollut riittävästi kysyntään nähden. Uusia myytäviä tontteja ei luotu kaavamuutoksilla.
Talousarviovuoden 2025 tavoitteet			
Liikenneturvallisuuden parantaminen taajamassa, yöaikaisen häiritsevän ajon rajoittaminen/torjuminen	Toteutuneet toimenpiteet	Häiritsevää yöaikaista ajoa saadaan rajoitettua	Liikenneturvallisuussuunnitelmaan on kirjattu toimenpiteitä häiritsevän yöaikaisen ajon rajoittamiseksi. Liikenneturvallisuussuunnitelma valmistuu vuoden 2026 puolella.
Teiden ja muiden yleisten alueiden kunnossapidon tason pitäminen hyvällä tasolla	Kuntalaiskysely	Tyytyväinen kuntalainen	Kaavateiden talvikunnossapito on ollut hyvällä tasolla (75 % vastaajista), mutta teiden kunto ja yleiset alueet kaipaavat kohennusta
Yleiskaavoitustyön jatkaminen Tuusjärven alueella	Työn eteneminen	Tuusjärven yleiskaavan muutos valmis 2025	Tuusjärven yleiskaava ei valmistunut vuonna 2025. Kaavaan liittyvät aurinkovoimaselvitykset vielä kesken.

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2025-2027	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Teiden ja yleisten alueiden kunnossapito hyvällä tasolla	Kuntalaiskysely	Tyytyväinen kuntalainen	Kaavateiden talvikunnossapito on ollut hyvällä tasolla (75 % vastaajista),

Yhdyskuntatekniset palvelut	TP 2024	TA 2025	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	85 634	16 000	22 000	38 000	57 401	-19 401
Toimintakulut	-339 742	-308 990	-26 365	-335 355	-313 738	-21 617
Toimintakate (netto)	-254 108	-292 990	-4 365	-297 355	-256 337	-41 018
Poistot	-212 569	-195 303	0	-195 303	-197 598	2 295
Tehtävän kokonaiskust.	-466 677	-488 293	-4 365	-492 658	-453 936	-38 722

=valtuustoon nähden sitovat erät

			mutta teiden kunto ja yleiset alueet kaipaavat kohennusta
Talousarviovuoden 2025 tavoitteet			
Teiden ja yleisten alueiden kunnossapito hyvällä tasolla	Kuntalaiskysely	Tyytyväinen kuntalainen	Kaavateiden talvikunnossapito on ollut hyvällä tasolla (75 % vastaajista), mutta teiden kunto ja yleiset alueet kaipaavat kohennusta
Jalkakäytävien liukkaudentorjunta.	Liukastumisonnettomuuksien määrä vuosittain.	Vakuutuskorvaushakemuksia 0 kpl/vuosi	Liukastumisonnettomuuksia ei ilmoitettu. Kirjattuja onnettomuuksia 0 kpl.

Tehtävänä on kaavojen ja maankäyttösuunnitelmien laatiminen niin, että asukkaille turvataan hyvä elinympäristö tarjoamalla laadukkaita ja kohtuuhintaisia rakennuspaikkoja niin taajamassa kuin haja-alueellakin. Keskeisenä tehtävänä on huolehtia katujen ja yleisten alueiden pitämisestä toimivina, turvallisina ja ympäristöltään viihtyisinä sekä varmistaa yhdyskuntarakenteen kehittyminen asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Teiden, katujen ja yleisten alueiden talvikunnossapito on hoidettu pääosin ulkoistettuna. Kunnan omalla kalustolla on aurattu vain muutamia kohteita mm. jäteasema, aluekeräyspiste sekä Pumpppaamontie. Aurasurakoiden optiovuosi päättyi 31.12.2025 ja uusi urakoitsija aloitti 1.1.2026.

Sisäinen valvonta ja riskien hallinta on toteutettu kunnanvaltuuston linjaamien periaatteiden ja kunnanhallituksen hyväksymän toimeenpano-ohjeen mukaisesti. Arviointilomake on täytetty kaksi kertaa vuodessa, ajalta 1.1. – 30.6.2025 sekä 1.7. – 31.12.2025. Toimintaan liittyviä riskejä kartoitetaan ja työsuojelutoimenpitein pyritään ehkäisemään riskien toteutumista. Myös kalustohankintojen kautta pyritään lisäämään työturvallisuutta ja vähentämään riskejä. Henkilöstön koulutus ja työhyvinvoinnista huolehtiminen on ollut osa riskienhallintaa.

Jalkakäytävät ja kevyen liikenteen väylät on hiekoitettu koko väylän leveydeltä urakkasopimuksen mukaisesti. Esteetön liikkuminen on mahdollistettu jalkakäytävillä ja kevyen liikenteen väylillä mm. pyörätuolilla.

Talous

Toiminnan tuottoja kertyi noin 57.401 euroa eli 19.401 euroa budjetoitua enemmän. Suurimmat tuotot muodostuivat sisäisistä myyntituotoista. Sisäisiä myyntituottoja muodostuu lähinnä kuorma-auto ja traktoritöistä muille hallintokunnille. Muita myyntituottoja muodostui mm. Jätekuukko Oy:lle, Kiinteistö Oy Tuusniemen Turulalle sekä ulkopuolisille tehdyistä traktori- ja kuorma-autotöistä. Teknisen toimen taksojen korotusten myötä myös tuotot ovat hieman kasvaneet. Toimintakulut olivat yhteensä 313.738 euroa ollen 21.617 euroa alle talousarvion.

Kiinteistötoimi

Tulosalueeseen kuuluvat kiinteistöosakeyhtiöt, asunto-osakeyhtiöt, muut osakeyhtiöt, asunnot ja huoneistot, rakennukset ja rakenteet, kiinteistöhuoltopalvelut sekä maa- ja metsätilat. Kiinteistötoimeen kuuluvat myös Pohjois-Savon hyvinvointialueelle vuokrattavat tilat eri kiinteistöillä.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2025-2027	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Kiinteistöjen energiankulutuksen pienentäminen	Energian kulutus	Kiinteistöjen energiankulutuksen pienentäminen	Investointihankkeilla mm. Koulukeskuksen valaistusurakassa on huomioitu energiatehokkuus ja älykäs valaistus
Tuottamattomien osakehuoneistojen myynti	Myynnin toteutuminen	Saada myytyä tuottamattomat osakehuoneistot	Osakehuoneistoja on myyty 2 kpl mm. As Oy Hoikanrannasta ja As Oy Tuusniemen Keskipihasta
Puun myynnin toteuttaminen metsänhoitosuunnitelman mukaisesti	Myynnin toteutuminen	Puun myynti toteutetaan suunnitelman mukaisesti	Puun myynti on toteutunut vähintään suunnitelman mukaisesti. Myyntituloja on kertynyt enemmän kuin talousarviossa.
Kunnan omistamien maa- ja metsäalueiden myynti Mökkitoimimyynnin kasvattaminen	Myynnin toteutuminen Myynnin toteutuminen	Myyntiä toteutetaan strategian mukaisesti Myyntiä lisätään nykyisestä	Lisämaakauppoja on toteutunut 1 kpl Lamminpää-tilasta (4000m ²) Kunta lahjoitti Suomen Luonnonperintösäätiölle osuutensa Ahokaarre -nimisestä metsätilasta
Talousarviovuoden 2025 tavoitteet			
Kiinteistöjen energiankulutuksen pienentäminen	Energian kulutus	Kiinteistöjen energiankulutuksen pienentäminen	Investointihankkeilla mm. Koulukeskuksen valaistusurakassa on huomioitu energiatehokkuus ja älykäs valaistus.
Tuottamattomien ja tarpeettomien osakkeiden myynti	Myynnin toteutuminen	Saada myytyä tuottamattomat osakehuoneisto	Osakehuoneistoja on myyty 2 kpl mm. As Oy Hoikanrannasta ja As Oy Tuusniemen Keskipihasta
Puun myynnin toteuttaminen metsänhoitosuunnitelman mukaisesti	Myynnin toteutuminen	Puun myynti toteutetaan suunnitelman mukaisesti	Puun myynti on toteutunut vähintään suunnitelman mukaisesti, hieman yli.
Kunnan omistamien maa- ja metsäalueiden myynti	Myynnin toteutuminen	Myyntiä toteutetaan strategian mukaisesti	Lisämaakauppoja on toteutunut 1 kpl Lamminpää-tilasta (4000m ²) Kunta lahjoitti Suomen Luonnonperintösäätiölle osuutensa Ahokaarre -nimisestä metsätilasta.

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2025-2027	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Myyntiin laitettujen kiinteistöjen ja osakehuoneistojen myynti	Myyntiin toteutuminen	Saada myytyä kaikki myynnissä olevat osakehuoneistot	Osakehuoneistoja on myyty 2 kpl mm. As Oy Hoikanrannasta ja As Oy Tuusniemen Keskipihasta Kiinteistöjä ei ole myyty
Kiinteistömäärän hallintastrategian ja kiinteistökohtaisten pitkän tähtäimen suunnitelmien laatiminen	Kiinteistömäärän hallintastrategian ja kiinteistökohtaisten pitkän tähtäimen suunnitelmien valmistuminen	Kiinteistömäärän hallintastrategia ja kiinteistökohtaiset pitkän tähtäimen suunnitelmat valmiit vuonna 2025	Mutterinmutkan PTS selvitys valmistui vuoden 2025 aikana.

Metsätilojen hoitoa ja hakkuita koskevat palvelut on ostettu Metsänhoitoyhdistys Pohjois-Savolta – metsiä hoideaan ja hakataan metsätaloussuunnitelman mukaisesti (Tuusniemen kunnan metsätaloussuunnitelma 2024 – 2034). Tuusniemen kunnan metsäomaisuutta on myyty siten, että vuosittainen puunmyyntitulo on ollut noin 120.000 euroa. Kuluja muodostuu metsänhoidollisista töistä sekä ennallistamistöistä. Vuoden 2025 aikana toteutettiin kaikki suunnitelmissa olleet puukaupat.

Sisäinen valvonta ja riskien hallinta on toteutettu kunnanvaltuuston linjaamien periaatteiden ja kunnanhallituksen hyväksymän toimeenpano-ohjeen mukaisesti. Arviointilomake on täytetty kaksi kertaa vuodessa, ajalta 1.1. – 30.6.2025 sekä 1.7. – 31.12.2025. Toimintaan liittyviä riskejä kartoitetaan ja työsuojelutoimenpitein pyritään ehkäisemään riskien toteutumista. Myös kalustohankintojen kautta pyritään lisäämään työturvallisuutta ja vähentämään riskejä. Henkilöstön koulutus ja työhyvinvoinnista huolehtiminen on ollut osa riskienhallintaa.

Kunta on huolehtinut omistamiensa kiinteistöjen ja huoneistojen kunnossapidosta, ylläpidosta, rakentamisesta ja rakennuttamisesta. Kustannukset on siirretty todellisten kustannusten mukaan käyttäjille (käyttäjä maksaa kulut). Kunnan omistamassa kiinteistökannassa on saneeraustarvetta kiinteistöjen ikääntymisestä johtuen.

Toiminnan painopisteenä on saada kunnan omistamat kiinteistöt mahdollisimman hyvään kuntoon olemassa olevin taloudellisin resurssein – tuottamattomista kiinteistöistä on tarkoitus luopua. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi vuonna 2022 aloitettiin korjaustarveselvitysten ja pitkän tähtäimen korjaussuunnitelmien laatiminen koko kuntakonsernin kiinteistömäärästä. Kun korjaustarveselvitykset on tehty, on mahdollisista laatia kiinteistöjen hallintastrategia. Kiinteistöstrategian mahdollisesta laadinnasta on keskusteltu konsulttiryitys Ramboll Oy:n kanssa. Mitään sopimuksia ei ole tehty vuoden 2025 aikana.

Talous

Kiinteistötoimen osalta toimintatuotot olivat 2.517.270 euroa eli tuotot ylittivät noin 54.338 eurolla. Toimintatuottoja muodostui arvioitua enemmän mm. metsän myyntituloista, kiinteistöjen ja huoneistojen vuokratuloista sisäisistä myyntituotoista sekä maa- ja vesialueiden vuokrista.

Toimintakulut olivat yhteensä 1.359.447 euroa ja jäivät lopulta noin 92.689 € alle talousarvion.

Kiinteistötoimi	TP 2024	TA 2025	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	1 887 813	1 684 932	778 000	2 462 932	2 517 270	-54 338
Toimintakulut	-1 612 420	-1 424 139	-279 997	-1 452 136	-1 359 447	-92 689
Toimintakate (netto)	275 393	260 793	750 003	1 010 796	1 157 823	-147 027
Poistot	-291 349	-303 461	0	-303 461	-295 746	-7 715
Tehtävän kokonaiskust.	-15 953	-42 668	750 003	707 335	862 077	-154 742

=valtuustoon nähden sitovat erät

Rakennusvalvonta

Rakennusvalvonta luo neuvonnan, lupakäsittelyn ja valvonnan keinoin edellytykset hyvälle rakentamiselle ja tätä kautta toimivalle, turvalliselle ja viihtyisälle elinympäristölle. Lupakäsittely toteutetaan asiantuntevasti, jouhevasti ja kuntalaisia palvelevalla otteella unohtamatta ulkopaikkakuntalaisia maanomistajia. Uusi rakentamislaki astui voimaan 1.1.2025.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2025-2027	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Rakennusvalvonnan tulojen osuuden kasvattaminen niin, että ne vastaavat paremmin menoja	Rakennusvalvonnan tulot suhteessa menoihin	Rakennusvalvonnan menot pyritään suhteuttamaan saataviin lupatuloihin	Lupatulot ovat pudonneet entisestään uuden rakentamislain voimaan tultua.
Talousarviovuoden 2025 tavoitteet			
Vastata uuden rakentamislain tuomiin muutoksiin mahdollisimman lyhyellä siirtymäajalla	Kuntalaiskysely uuden lain mukaisista muutosten vaikutuksista rakentamiseen kunnan alueella	Pyritään vastaamaan uuden rakentamislain tuomiin haasteisiin mahdollisimman hyvin siirtymäaikana. Pyritään mahdollisimman lyhyeen siirtymäaikaan.	Kyselyn vastausten mukaan rakennusvalvonnan toimintaan on oltu pääosin tyytyväisiä.

=valuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2025-2027	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Rakennusvalvonnan tulojen vahvistaminen seuraamalla taksojen kustannuskehitystä ja rakennuslupien määrää	Lupien määrä/lupatulot	Lupatulot vastaavat 50 %:sti rakennusvalvonnan menoja	Lupatulot ovat pudonneet entisestään uuden rakentamislain voimaan tultua.
Talousarviovuoden 2025 tavoitteet			
Lupakäsittelyaikojen pitäminen kohtuullisena	Lupien käsittelyaika	Lupakäsittely aika keskimäärin 1 kk	Käsittelyajat ovat tavoitetasossa. Mikäli hakemuksia on pyydetty täydentämään, luvat valmistuvat hakijan täydennysaikataulujen mukaan.
Digitaalisen lupakäsittelyn lisääminen	Digitaaliset – paperilupakäsittelymäärien seuraminen	90 % lupakäsittelyistä digitaalisen palvelun kautta	Lupakäsittely digitaalisen palvelun kautta on 100 %.

Kuntaliiton suositusten mukaan rakennusvalvonnan tulojen tulisi vastata menoja 100 %:sti. Nykyisillä lupamäärillä on kuitenkin mahdotonta päästä kuntaliiton mukaiseen suositukseen. Rakennusvalvonnan tulot olivat vuonna 2025 vain noin 12 % menoista. Vuoden 2025 alussa voimaan tulleen uuden rakentamislain myötä lupatulot ovat pienentyneet entisestään. Tämä johtuu siitä, että esim. alle 30 m² rantasauna ei tarvitse rakentamislupaa lainkaan.

Ympäristöpalvelut

Seurataan ympäristön tilaa ja kehitystä yleisesti ja lupamenettelyn avulla. Puututaan havaittuihin epäkohtiin ja kuntalaisten ilmoituksiin. Toiminnassa huomioidaan ympäristöarvot, kestäväkehitys sekä on pyritty lisäämään kiertotaloutta. Tekninen toimi myy tarpeetonta irtaimistoa Kiertonet-huutokauppanavan kautta.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2025-2027	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Ympäristönsuojeluun liit- tyvä valvontasuunnitel- man ja valvontaohjelman	Valvontasuunnitelman ja -ohjelman valmistuminen	Luonnos valmiina 2025	Valvontasuunnitelma ja valvontaohjelma eivät ole valmistuneet vuoden 2025 aikana.
Tuottaa laadukkaita pal- veluja.	Kuntalaispalaute	Tyytyväiset kuntalaiset	Palvelut ovat olleet hy- vällä tasolla.
Talousarviovuoden 2025 tavoitteet			
Edistetään uusiutuvan energian käyttöönottoa	Hankkeiden määrä	Vuosittain muutama luvi- tettu kohde	Hankkeet eivät edenneet vielä luvitukseen kuluneen tilikauden aikana.

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

Suunnittelukauden ta- voite 2025-2027	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Edistetään uusiutuvan energian käyttöönottoa	Hankkeiden määrä	Vuosittain muutama luvi- tettu kohde	Hankkeet eivät edenneet vielä luvitukseen kuluneen tilikauden aikana.
Talousarviovuoden 2025 tavoitteet			
Lupakäsittelyaikojen pitä- minen kohtuullisena	Lupien käsittelyaika	Lupakäsittelyaika keski- määrin 1 kk	Lupakäsittely on toteutu- nut hyvin. Luvan käsittely- ajat vaihtelevat pyydetty- jen lausuntojen aikataulu- jen mukaan.

Lupapäätökset käsitellään mahdollisimman nopeasti. Tarvittavat lausunnot on pyydetty heti lupahakemuksen saavuttua koska lausuntojen antaminen muissa viranomaistahoissa kestää yleensä kuukauden. Kuulutus aika on 30 vrk. Tuloja on vaikea ennustaa, koska ne riippuvat ympäristö- ja maa-aineslupien määrästä.

Kunta osallistui 2025 Juojärven ekologisen tilan säilyttämiseen tähtäävään esiselvityshankkeeseen, vuoden 2025 lopulla valmistui Hietajärvi-Tuuslahti valuma-alue selvitys. Selvitys tehtiin opinnäytetyönä ja sitä valvovana tahona oli SKVSY.

Yksityistiet

Yksityistieavustuksilla helpotetaan yksityisten talouksien ja tiekuntien kustannuspaineita, joita syrjäseudulla asu-
minen aiheuttaa. Avustamalla yksityisteitä ehkäistään omalta osaltaan maaseudun autoitumista.

Maanmittauslaitos hoitaa yksityisteihin liittyvät tiekuntien perustamiset ja tietoimitukset yms. Kunnilla ei ole enää
kyseistä roolia. Kunta osallistuu omistamiensa maiden osalta tieyksikkömaksuihin. Kunnalta jäi pois Vihtaniemen-
tien tieosakkuus maakauppojen myötä.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2025-2027	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Tieavustusmäärärahoja pyritään jakamaan talousarvion puitteissa	Jaettu avustuksen määrä	Jaetaan koko avustussumma 15.000 euroa	Koko 15.000 euron avustussumma on jaettu.
Talousarviovuoden 2025 tavoitteet			
Tieavustusmäärärahat pyritään sopeuttamaan taloudellisen tilanteen mukaan, jakoperusteet määritellään vuosittain (edellytyksenä tiekunta, avustettava vähimmäispituus 500 – 1000 m) Alle 100 e avustuksia ei makseta	Jaettu avustussumma	Jaetaan kokonaan talousarvioon varattu avustussumma	Koko 15.000 euron avustussumma on jaettu.

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2025-2027	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Kannustaa tiekuntia hyvään tienpitoon	Kuntalaiskysely	Yksityisteiden hyvä kunto	Yksityistiet ovat olleet pääosin hyvässä kunnossa.
Talousarviovuoden 2025 tavoitteet			
Valtuuston myöntämien tieavustusmäärärahojen jakaminen	Jaettu avustussumma	Jaetaan kokonaan talousarvioon varattu avustussumma	Koko 15.000 euron avustussumma on jaettu.

Tieavustuksilla helpotetaan taajaman ulkopuolella asuvien tienhoitokustannuksia ja näin luodaan tasapuolisuutta verrattuna taajaman kiinteistöihin. Avustusmäärärahoja on vähennetty aiemmista vuosista kunnan niukkeneviin talousresursseihin perustuen. Samalla on muutettu jakoperusteita – avustusta on jaettu vain tiekunnille. Lautakunta on hyväksynyt jakoperusteet vuosittain.

Vuonna 2025 on jaettu avustuksia yksityistiekunnille yhteensä 15.000 euroa. Kunta on maksanut osuuksiaan yksityistiemaksuista 10.372 euroa, joka on 4.372 euroa enemmän kuin talousarviossa on arvioitu. Ylitys johtuu siitä, että tiekunnat eivät ole laskuttaneet 2024 vuoden tiemaksuja ajallaan, vaan laskut ovat tulleet vuoden 2025 lopulla. Muita kuluja kertyy mm. Tieyhdistyksen jäsenmaksusta sekä ilmoituskuluista.

Talous (rakennusvalvonta, ympäristöpalvelut ja yksityistiet)

Rakennusvalvonta, ympäristöpalvelut ja yksityistiet muodostavat yhdessä ympäristötoimen. Ympäristötoimen toimintatuotot olivat 16.676 € ollen 4.324 euroa talousarviota pienemmät. Toimintatuotot jäivät huomattavasti pienemmiksi lähinnä vähäisten lupamäärien takia. Toimintakulut olivat 153.325 € joka on noin 19.765 € vähemmän kuin talousarviossa.

	TP 2024	TA 2025	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	44 699	42 800	-21 800	21 000	16 676	4 324
Toimintakulut	-153 622	-172 871	-219	-173 090	-153 325	-19 765
Toimintakate (netto)	-108 923	-130 071	-22 019	-152 090	-13 649	-15 441
Poistot	-762	-1 597		-1 597	-762	-835
Tehtävän kokonaiskust.	-109 685	-131 668	-22 019	-153 687	-137 411	-16 276

=valtuustoon nähden sitovat erät

TEKNINEN LAUTAKUNTA YHTEENSÄ

Teknisen lautakunnan alaisuuteen kuuluvat kunnan tekninen toimi sekä ympäristötoimi. Vesihuoltolaitos on kunnan kirjanpidossa oma kirjanpidollinen taseyksikkö, joka on esitetty kokonaisuutena kohdassa Vesihuoltolaitos.

Teknisen lautakunnan alaiset toimintatuotot tilikaudella 2025 olivat 2.591.347 €, mikä oli 69.415 € enemmän kuin talousarviossa. Tuottojen ylitys johtuu pääasiassa mm. sisäisistä myyntituotoista, metsän myyntituloista, kiinteistöjen ja huoneistojen vuokrista. Taksakorotuksillakin on vaikutusta toimintatuottojen kasvamiseen.

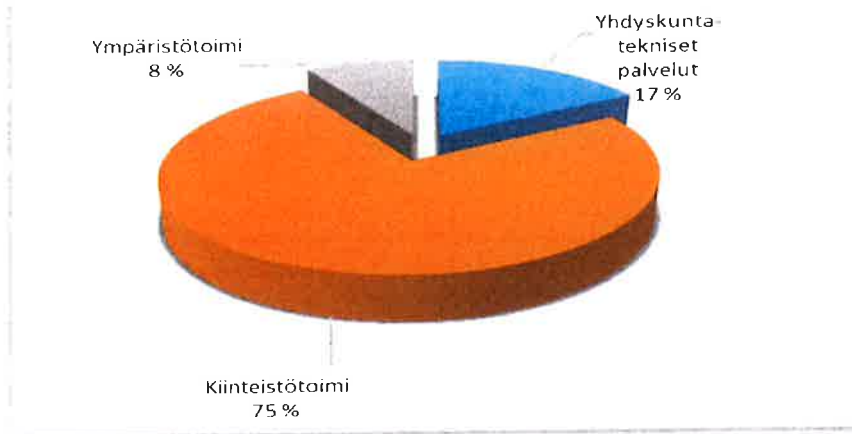
Toimintakulut olivat 1.826.511 € ollen 134.071 € alle talousarvion. Suurimmat säästöt syntyivät palkoista, katujen ja yleisten alueiden kunnossapidosta.

Talous

TEKNINEN LAUTAKUNTA YHTEENSÄ	TP 2024	TA 2025	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	2 018 146	1 743 732	778 200	2 521 932	2 591 347	-69 415
Toimintakulut	-2 105 784	-1 906 000	-54 581	-1 960 581	-1 826 511	-134 071
Toimintakate (netto)	-87 639	-162 268	723 619	561 351	764 837	-203 486
Poistot	-504 679	-500 361	0	-500 361	-494 106	-6 255
Tehtävän kokonaiskust. =valtuustoon nähden sitovat erät	-592 318	-662 629	723 619	60 990	270 731	-209 741

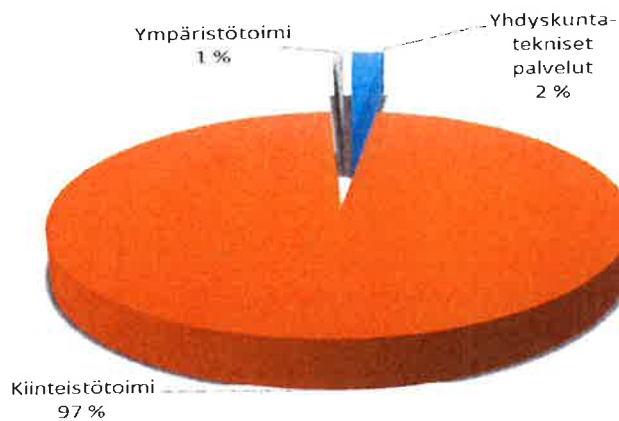
Teknisen toimen toimintakulujen jakaantuminen tehtävittäin:

Yhdyskuntatekniset palvelut	313 738
Kiinteistötoimi	1 359 447
<u>Ympäristötoimi</u>	<u>153 325</u>
	1 826 511

Teknisen toimen toimintatuottojen jakaantuminen tehtävittäin:

Yhdyskuntatekniset palvelut	57 401
Kiinteistötoimi	2 517 270
<u>Ympäristötoimi</u>	<u>16 676</u>
	2 591 347

INVESTOINNIT TP 2025

MAA- JA VESIALUEET

Hankekuvaus:

Menot maa-alueiden ostot: Määräala Ritometsä-tilasta kevyenliikenteenväylän maapohjaan.
Määräaloja myyty: Pahkasalo- ja Myhkyri -tiloista, maa-alueiden myynnistä kertyi myyntivoittoa 696 913 e, jotka kirjattiin käyttötalouteen.

	TP 2024	Talous- arvio 2025	MRM 2025	TA muut. jälkeen	Toteutuma 2025	Poikkeama
Investointitulot	18 104	770 000	0	770 000	104 923	665 077
Investointimenot	-44 773	-10 000	0	-10 000	-626	-9 374
Nettomenot	-26 669	760 000	0	760 000	104 297	655 703

= valtuustoon nähden sitovat erät

OSAKKEET JA OSUDET

Hankekuvaus: Myyty As Oy Keskipihan osakkeet nrot: 235-291 ja As Oy Hoikanranta osakkeet 55-112
Osakkeiden myyntitappiot on kirjattu käyttötalouspuolelle 49 924,73 €.

	TP 2024	Talous- arvio 2025	MRM 2025	TA muut. jälkeen	Toteutuma 2025	Poikkeama
Investointitulot	287 214	30 000	0	30 000	61 925	-31 925
Investointimenot	-3 045	-200 000	0	-200 000	0	0
Nettomenot	284 169	-170 000	0	-170 000	61 925	-31 925

= valtuustoon nähden sitovat erät

JULKINEN KÄYTTÖMAISUUS

MUU JULKINEN KÄYTTÖMAISUUS

Sähköinen arkistointi -50 000

Valokuituverkon laajennus

	TP 2024	Talous- arvio 2025	MRM 2025	TA muut. jälkeen	Toteutuma 2025	Poikkeama
Investointitulot	0	0	0	0	0	0
Investointimenot	-22 000	-50 000	0	-50 000	-311	-49 689
Nettomenot	-22 000	-50 000	0	-50 000	-311	-49 689

= valtuustoon nähden sitovat erät

MUUT HALLINTO- JA LAITOSRAKENNUKSET

	TA2025	MRM	Käyttö	Poikkeama
- Päiväkodin aidat	- 60 000	0	-12 402	- 47 598
- Monitoimisalın valaistus ja AV	-100 000	0	-101 834	1 833
- Ison salin kattoremontti	-260 000	0	-145 907	-114 092

Hankekuvaus: Koulukeskuksen perusparannusten toteuttaminen, ison salin kattosaneerausurakka monitoimisalın AV ja valaistus sekä käytävien valaistuksen uusinta ja päiväkodin pihan aitaus

	TP 2024	Talous- arvio 2025	MRM 2025	TA muut. jälkeen	Toteutuma 2025	Poikkeama
Investointitulot	0	0	0	0	0	0
Investointimenot	-297 194	-420 000	0	-420 000	-260 143	- 159 857
Nettomenot	-297 194	-420 000	0	-420 000	-260 143	-159 857

= valtuustoon nähden sitovat erät

Hankekuvaus: Kouluterveydenhoitajan tilat

	TP 2024	Talous- arvio 2025	MRM 2025	TA muut. jälkeen	Toteutuma 2025	Poikkeama
Investointitulot	0	0	0	0	0	0
Investointimenot	-24 925	0	0	0	0	0
Nettomenot	-24 925	0	0	0	0	0

= valtuustoon nähden sitovat erät

PALVELUKESKUS

	TA2025	MRM	Käyttö	Poikkeama
-Sisäilmaremontti	-300 000	0	-291 140	-8 860

Hankekuvaus: Palvelukeskuksen tiivistyskorjaukset

	TP 2024	Talous- arvio 2025	MRM 2025	TA muut. jälkeen	Toteutuma 2025	Poikkeama
Investointitulot	0	0	0	0	0	0
Investointimenot	-39 261	-300 000	0	-300 000	-291 140	-8 860
Nettomenot	-39 261	-300 000	0	-300 000	-291 140	-8 860

= valtuustoon nähden sitovat erät

KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET**LIIKENNEVÄYLIEN SANEERAUS**

	TA2025	MRM	Käyttö	Poikkeama
- Katualueiden lohkominen	-20 000	0	0	-20 000
- Kevyen liikenteen väylä	-40 000	0	-18 784	-21 216
	-60 000			

Hankekuvaus: Kunnan kriittisen infrastruktuurin perusparantaminen, kevyenliikenteen väylän rakentaminen

	TP 2024	Talous- arvio 2025	MRM 2025	TA muut. jälkeen	Toteutuma 2025	Poikkeama
Investointitulot	0	0	0	0	0	0
Investointimenot	-18 150	-60 000	0	-60 000	-18 784	-21 216
Nettomenot	-18 150	-60 000	0	-60 000	-18 784	-21 216

= valtuustoon nähden sitovat erät

MUUT KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET**MOOTTORIKELKKAREITIN SUUNNITTELUHANKE**

Hankekuvaus: Kunnan matkailu- ja virkistysinfrastruktuurin parantaminen Kustannukset siirretty käyttötalouteen vapaa-aikatoimen liikuntapaikoille.

	TP 2024	Talous- arvio 2025	MRM 2025	TA muut. jälkeen	Toteutuma 2025	Poikkeama
Investointitulot	0					
Investointimenot	-6 315	-10 000	0	-10 000	12 533	-12 533
Nettomenot	-6 315	-10 000	0	-10 000	12 533	-12 533

= valtuustoon nähden sitovat erät

SATAMA-ALUEEN KEHITTÄMINEN

Hankekuvaus: Uusittu kelluvia venepuomeja. Laivalaiturin luiska uusittiin.

	TP 2024	Talous- arvio 2025	MRM 2025	TA muut. jälkeen	Toteutuma 2025	Poikkeama
Investointitulot	0	0	0	0		
Investointimenot	-20 676	0	0	0	0	0
Nettomenot	-20 676	0	0	0	0	0

= valtuustoon nähden sitovat erät

VESI- JA VIEMÄRILAITOKSEN TÄYDENNYSRAKENTAMINEN

	TA2025	MRM	Käyttö	Poikkeama
-Vesilaitoksen runkoventtiilien uusiminen	-30 000	0	0	-30 000

Hankekuvaus: Kunnan kriittisen infrastruktuurin perusparantaminen

	TP 2024	Talous- arvio 2025	MRM 2025	TA muut. jälkeen	Toteutuma 2025	Poikkeama
Investointitulot	0	0	0	0	0	0
Investointimenot	-307 145	-30 000	0	-30 000	0	-30 000
Nettomenot	-307 145	-30 000	0	-30 000	0	-30 000

= valtuustoon nähden sitovat erät

VIEMÄRILAITOS

	TA2025	MRM	Käyttö	Poikkeama
-Jv-puhdistamon ja Meijerin pump- paamon sekä evakuointi. Varavoim.	-120 000	-5 000	-80 498	-34 502
-Polymeerin syötön ja lietteenkuiv. ohjauskeskukset	-25 000	5 000	-26 626	-3 374
-Teollisuusalueen infran suunnittelu/ kustannukset siirretty käyttötalouteen			20 420	

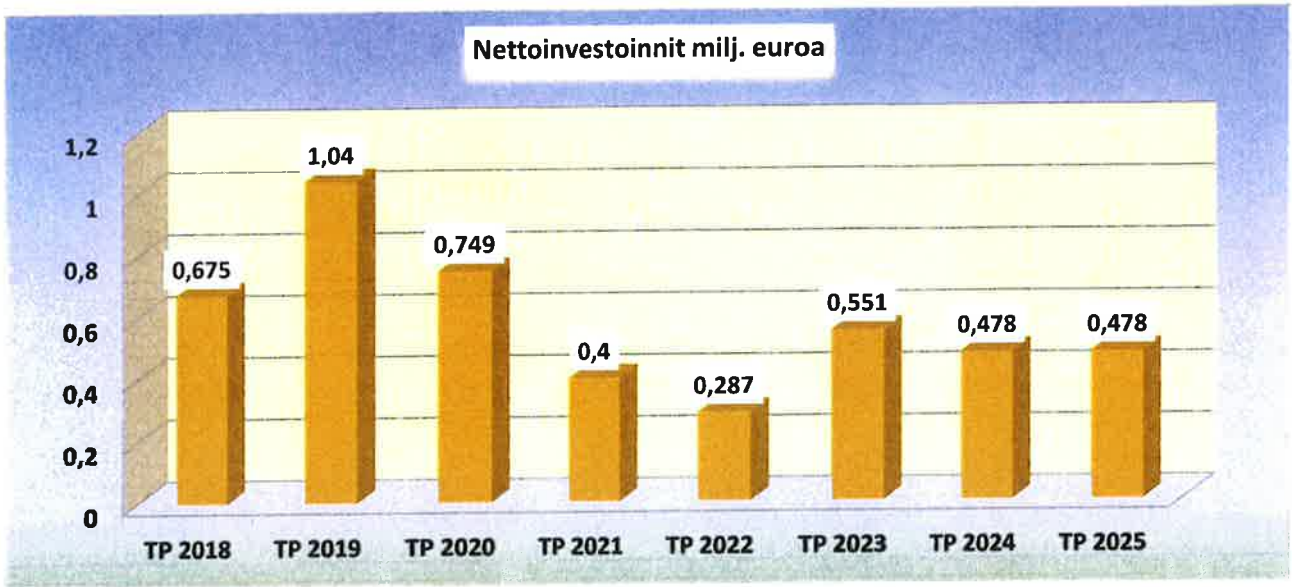
Hankekuvaus: Varautuminen sähköjakelun häiriöihin

	TP 2024	Talous- arvio 2025	MRM 2025	TA muut. jälkeen	Toteutuma 2025	Poikkeama
Investointitulot	0	0	0	0		
Investointimenot	0	-145 000	0	-145 000	-86 704	-58 296
Nettomenot	0	-145 000	0	-145 000	-86 704	-58 296

= valtuustoon nähden sitovat erät

INVESTOINNIT YHTEENSÄ

	TP 2024	TA 2025	MRM 2025	TA muut. jälkeen	TP 2025	Poikkeama
Investointitulot	305 317	800 000	0	800 000	166 848	633 152
Investointikulut	-783 484	-1 225 000	0	-1 225 000	-645 176	-579 824
Nettoinvestoinnit	-478 167	-425 000	0	-425 000	-478 328	53 328

YHTEENVETO MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMISESTA (SIS. VESIHUOLTO)

	Sitov. taso N B	Määrärahat					Tuloarviot				
		Alkuperäinen talousarvio	TA:n muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Alkuperäinen talousarvio	TA:n muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
KÄYTTÖTALOUSOSA											
Keskusvaalilautakunta	B	21 019	77	21 096	13 865	7 231	5 000	0	5 000	2 846	2 154
Tarkastuslautakunta	B	24 329	0	24 329	14 400	9 929	0	0	0		
Kunnanvaltuusto	B	73 731	0	73 731	68 261	5 470	0	0	0		
Kunnanhallitus	B	2 307 224	0	2 307 224	2 145 649	161 575	897 179	0	897 179	929 933	-32 754
Sivistyslautakunta	B	5 749 092	81 613	5 830 705	5 629 200	201 505	1 085 600	200 000	1 285 600	1 474 187	-188 587
Tekninen lautakunta	B	1 906 000	54 581	1 960 581	1 826 511	134 070	1 743 732	778 200	2 521 932	2 591 347	-69 415
Vesihuolto	N	247 500	4 729	252 229	280 485	-28 256	457 712	0	457 712	491 652	-33 940
KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ		10 328 895	141 000	10 469 895	9 978 371	491 524	4 189 223	978 200	5 167 423	5 489 965	-322 542
TULOSLASKELMAOSA											
Verotulot	B						5 330 000		5 330 000	5 541 381	-211 381
Valtionosuudet	B						254 000	-51 000	203 000	116 014	86 986
Korkotulot	B						1 400	0	1 400	18 571	-17 171
Muut rahoitustulot	B						246 998	0	246 998	254 320	-7 322
Korkokulut	B	119 000		119 000	100 289	-18 711					
Muut rahoituskulut	B	57 998	0	57 998	58 822	824					
Satunnaiset erät	B										
Poistoeron muutos	B						111 116	0	111 116	111 116	
Varausten muutos	B										
YHTEENSÄ		176 998	0	176 998	159 111	-17 887	5 943 514	-51 000	5 892 514	6 041 402	-148 888

	Sitov.	Määrärahat					Tuloarviot				
	taso N B	Alkuperäinen talousarvio	TA:n muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Alkuperäinen talousarvio	TA:n muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
INVESTOINTIOSA											
KIINTEÄ OMAISUUS		10 000	0	10 000	937	-259 063	770 000		770 000	104 923	665 077
Kunnanvaltuusto	B	10 000	0	10 000	626	-9 374	770 000		770 000	104 923	665 077
IRTAIN OMAISUUS	B	250 000	0	250 000	311	-249 689	30 000		30 000	61 925	-31 925
Kunnanhallitus osakkeet		200 000	0	200 000	0	-200 000	30 000		30 000	61 925	-31 925
Sähköinen arkistointi		50 000	0	50 000	0	-50 000					
Valokuituverkon laajennus		0	0	0	311	311					
TALONRAKENNUS	B	420 000	0	420 000	260 143	-159 856					
Sivistystoimi		420 000	0	420 000	260 143	-159 856					
Päiväkodin aidat/piha-alue		60 000		60 000	12 402	-47 598					
Monitoimisalın valaistus ym.		100 000		100 000	101 834	1 834					
Kattoremontti iso Sali		260 000		260 000	145 907	-114 092					
MUU JULK. KÄYTTÖM.	B	545 000	0	545 000	384 095	-160 905					
Vapaa-aikatoimi		10 000		10 000	-12 533	-22 533					
Moottorikelkkareitin suunnitt.		10 000		10 000	-12 533	-22 533					
Tekninen toimi		360 000		360 000	309 924	-50 076					
Palvelukeskus sisäilmarem.		300 000		300 000	291 140	-8 860					
Liikenneväyl.katualueet lohkom.		20 000		20 000	0	-20 000					
Keuyen liikenteen väylän jatk.		40 000		40 000	18 784	-21 216					
VESIHUOLTO	B	175 000	0	175 000	86 704	-88 296					
Teollisuusalueen infra		0	0	0	-20 420	-20 420					
Jätevesipuhd.varavoimakon.		120 000	-5 000	115 000	80 498	-34 502					
Lietteen kuivaimen ohj.kesk.		25 000	5 000	30 000	26 626	-3 374					
Vesihuoltoverk.runkoventt.		30 000		30 000	0	-30 000					
INVESTOINNIT YHT.		1 225 000	0	1 225 000	645 175	-579 824	800 000	0	800 000	166 848	633 152
RAHOITUSOSA		635 000		635 000	635 000	0					
Antolainojen vähennys	B	10 000		10 000	10 000	0					
Antolainojen lisäykset	B										
Pitkäaik.lainojen lisäys	B					0					
Pitkäaik.lainojen lyhennys	B	625 000		625 000	625 000	0					
Lyhytaik.lainojen muutos	B										
Oman pääoman muutokset	B										
YHTEENSÄ		12 365 893	141 000	12 506 893	11 417 657	-106 187	10 932 737	927 200	11 859 937	11 698 215	161 722

Sitovuus N = sitovuus nettomääräraha/-tuloarvio B = bruttomääräraha/ - tuloarvio

TULOSLASKELMAN TOTEUTUMINEN (SIS. VESIHUOLTO)

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	4 189 223	978 200	5 167 423	5 489 965	-322 542
Myyntituotot	2 620 411	303 000	2 923 411	3 159 977	-236 566
Maksutuotot	92 100	-21 800	70 300	69 675	625
Tuet ja avustukset	216 600		216 600	238 472	-21 872
Muut toimintatuotot	1 260 112	697 000	1 957 112	2 021 840	-64 728
Valmistus omaan käyttöön					0
Toimintakulut	-10 328 895	-141 000	-10 469 895	-9 978 371	-491 524
Henkilöstökulut	-4 629 523		-4 629 523	-4 300 396	-329 127
Palvelujen ostot	-4 018 982	-141 000	-4 159 982	-4 032 218	-127 764
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-905 715		-905 715	-866 420	-39 295
Avustukset	-382 500		-382 500	-373 663	-8 838
Muut toimintakulut	-392 175		-392 175	-405 675	13 500
TOIMINTAKATE	-6 139 672	837 200	-5 302 472	-4 488 406	-814 066
Verotulot	5 330 000	0	5 330 000	5 541 381	-211 381
Valtionosuudet	254 000	-51 000	203 000	116 014	86 986
Rahoitustuotot ja -kulut	71 400	0	71 400	113 780	-42 380
Korkotuotot	1 400		1 400	18 571	-17 171
Muut rahoitustuotot	246 998		246 998	254 320	-7 322
Korkokulut	-119 000		-119 000	-100 289	-18 711
Muut rahoituskulut	-57 998		-57 998	-58 822	824
VUOSIKATE	-484 272	786 200	301 928	1 282 769	-980 841
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-918 037	0	-918 037	-902 361	-15 676
Arvonalentumiset					
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tuotot					
Satunnaiset kulut					
TILIKAUDEN TULOS	-1 402 309	786 200	-616 109	380 408	-996 517
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	111 116		111 116	111 116	0
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)					
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)					
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-1 291 193	786 200	-504 993	491 524	-996 517

Verotulot olivat tilinpäätösvoonna yhteensä 5,5 milj.€ ja toteutuivat 211.381 € talousarviota suurempana.

Verotuloista kunnallisveron tuotto oli 3,69 milj.€, kiinteistöveron tuotto 1,12 milj.€

ja yhteisöveron tuotto 0,73 milj.€.

Valtionosuudet toteutuivat 0,087 milj.€ talousarvioita pienempänä.

Rahoitustuotot ja -kulut olivat yhteensä 113.780 € ja toteutuivat 42.380 € suurempana.

Toteutumaan vaikutti eniten liian pienenä arvioidut muut rahoitustuotot ja liian suurena arvioidut korkokulut.

RAHOITUSOSAN TOTEUTUMINEN

	Alkuperäinen talousarvio 2025 €	Talous- arvio- muutokset 2025 €	Talous- arvio muutosten jälkeen €	Toteuma 2025 €	Poikkeama 2025 €
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	-484 272	786 200	301 928	1 282 769	-980 841
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjaukset				-824 931	824 931
Tulorahoitus yhteensä	-484 272	786 200	301 928	457 838	-155 910
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-1 225 000		-1 225 000	-645 176	-579 824
Rahoitusosuudet investointimenoihin					
Pysyvien vastaavien hyöd. luovutus- tulot	800 000	0	800 000	813 836	-13 836
Investoinnit yhteensä	-425 000	-	-425 000	168 660	-593 660
Toiminta ja investoinnit netto	-909 272	786 200	-123 072	626 498	-749 570
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamiset lisäykset					
Antolainasaamisten vähennykset	-10 000				
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 500 000		1 500 000	0	1 500 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-625 000		-625 000	-625 000	0
Lyhytaikaisten lainojen muutos					
Oman pääoman muutokset					
Vaikutus maksuvalmiuteen	-44 272	786 200	751 928	1 498	750 430

Tulorahoitus; Vuosikatteeksi oli arvioitu 301.928 € (määrärahamuutokset huomioitu) ja toteutuma oli 1.282.769 €. Toteutuma ylitti arvion -980.841 €.

Investoinnit; Investointien bruttototeutuma oli 645.176 €. Investointeihin kohdistuvien tuloerien jälkeen nettoinvestoinnit ovat 168.660 €.

Varsinaisen toiminnan ja investointien netto; muutoksen arvioitiin olevan vuoden aikana tehdyt muutokset huomioiden -123.072 €. Investointien toteutuminen oli kuitenkin -593.660 € arvioitua pienempi ja siitä syystä varsinaisen toiminnan ja investointien netto oli 626.498 €.

Lainakannan muutokset; Pitkäaikaista lainaa ei otettu. Pitkäaikaisia lainoja on lyhennetty 625.000 €.

Vaikutus maksuvalmiuteen; Rahoitusosan toteutumisen mukaan edellä esitetyt rahoituserät vaikuttavat maksuvalmiuteen ja rahavarojen muutokseen 1.498 €.

Maksuvalmiuden muutos koostuu seuraavista eristä; toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos 8 070 €, saamisten muutos -71.845 € ja korottomien velkojen muutos 31.853 €, josta tulee rahavarojen muutos -31.923 €.

Rahoitusarvopaperit, rahat ja pankkisaamiset olivat vuoden alussa 1.967.546 € (rahoitusarvopaperit 58.726 €) ja vuoden lopussa 1.937.122 € (rahoitusarvopaperit 58.726 €). Markkinaehtoisia talletuksia kunnalla ei ollut 31.12.2025.

3. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

TULOSLASKELMA ulkoinen

	2025	2024	muutos
Toimintatuotot			
Myyntituotot	1 911 943,43	1 733 982,27	177 961,16
Maksutuotot	69 674,55	126 655,91	-56 981,36
Tuet ja avustukset	238 472,44	353 034,09	-114 561,65
Muut toimintatuotot	1 921 069,27	1 254 720,52	666 348,75
Toimintatuotot yhteensä	4 141 159,69	3 468 392,79	672 766,90
Valmistus omaan käyttöön		11 441,56	-11 441,56
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-4 300 395,91	-4 410 195,51	109 799,60
Palkat ja palkkiot	-3 511 102,07	-3 552 574,03	41 471,96
Henkilösivukulut	-789 293,84	-857 621,48	68 327,64
Eläkekulut	-660 233,76	-763 254,21	103 020,45
Muut henkilösivukulut	-129 060,08	-94 367,27	-34 692,81
Palvelujen ostot	-2 790 314,12	-2 598 503,72	-191 810,40
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-850 596,35	-907 106,53	56 510,18
Avustukset	-373 662,50	-310 032,26	-63 630,24
Muut toimintakulut	-314 597,29	-504 464,81	189 867,52
Toimintakulut yhteensä	-8 629 566,17	-8 730 302,83	100 736,66
Toimintakate	-4 488 406,48	-5 250 468,48	762 062,00
Verotulot	5 541 380,73	5 296 822,94	244 557,79
Valtionosuudet	116 014,00	53 093,00	62 921,00
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	18 571,12	8 721,57	9 849,55
Muut rahoitustuotot	196 322,28	288 024,41	-91 702,13
Korkokulut	-100 288,82	-118 048,94	17 760,12
Muut rahoituskulut	-823,83	-1 196,59	372,76
Vuosikate	1 282 769,00	276 947,91	1 005 821,09
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-902 361,10	-898 723,14	-3 637,96
Arvonalentumiset			
Satunnaiset erät			
Satunnaiset tuotot			
Satunnaiset kulut			
Tilikauden tulos	380 407,90	-621 775,23	1 002 183,13
Poistoeron lisäys (-) tai väh.(+)	111 115,92	111 115,92	
Varausten lisäys (-) tai väh.(+)			
Rahastojen lisäys (-) tai väh.(+)			
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	491 523,82	-510 659,31	1 002 183,13
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT			
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	48,0 %	39,7 %	
Vuosikate/Poistot, %	142,2 %	30,8 %	
Vuosikate, euroa/asukas	565	120	
Asukasmäärä	2 272	2 308	

RAHOITUSLASKELMA

	2025	2024	2023
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	1 282 769,00	276 947,91	-274 288,54
Satunnaiset erät			
Tulorahoituksen korjauserät	-824 930,68	99 040,65	314 690,30
	<u>457 838,32</u>	<u>375 988,56</u>	<u>40 401,76</u>
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-645 175,87	-783 484,30	-648 055,05
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00	0,00	92 524,50
Pysyvien vastaavien hyödykk. luovutustulot	813 836,00	134 000,00	38 300,00
	<u>168 660,13</u>	<u>-649 484,30</u>	<u>-517 230,55</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	626 498,45	-273 495,74	-476 828,79
Rahoitustoiminnan rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset			0,00
Antolainasaamisten vähennykset	0,00	0,00	0,00
	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		1 500 000,00	1 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-625 000,00	-475 000,00	-450 000,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos			
	<u>-625 000,00</u>	<u>1 025 000,00</u>	<u>550 000,00</u>
Oman pääoman muutokset	0,00	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Toimeksiant.varojen ja pääomien muutokset	8 069,59	34 860,18	-91 262,32
Vaihto-omaisuuden muutos			
Saamisten muutos	-71 845,46	-61 778,73	401 376,62
Korottomien velkojen muutos	31 852,80	-32 504,35	-765 002,41
	<u>-31 923,07</u>	<u>-59 422,90</u>	<u>-454 888,11</u>
Rahoituksen rahavirta	-656 923,07	965 577,10	95 111,89
Rahavarojen muutos	-30 424,62	692 081,36	-381 716,90
Rahavarat 31.12.	1 878 395,86	1 908 820,48	1 216 739,12
Rahavarat 1.1.	1 908 820,48	1 216 739,12	1 598 456,02
	<u>-30 424,62</u>	<u>692 081,36</u>	<u>-381 716,90</u>

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 v, 1000 €	518	-15	-881
Investointien tulorahoitus, %	198,8 %	35,3 %	-49,4 %
Laskennallinen lainanhoitokate	2,2	0,6	-0,4
Kassan riittävyys, pv	69	69	44
Asukasmäärä	2 272	2 308	2 313

VASTAAVA	2025	2024
A PYSYVÄT VASTAAVAT		
I Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	0,00	0,00
Muut pitkävaikutteiset menot	244 645,58	301 200,17
Ennakkomaksut	0,00	0,00
	<u>244 645,58</u>	<u>301 200,17</u>
II Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	1 694 466,47	1 798 763,77
Rakennukset	5 790 480,63	5 684 758,96
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 439 824,97	2 668 070,35
Koneet ja kalusto	45 038,51	92 053,91
Muut aineelliset hyödykkeet	15 099,74	15 099,74
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	20 800,00	52 517,26
	<u>10 005 710,32</u>	<u>10 311 263,99</u>
III Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	5 770 733,73	5 832 658,46
	<u>5 770 733,73</u>	<u>5 832 658,46</u>
Pysyvät vastaavat yhteensä	16 021 089,63	16 445 122,62
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Lahjoitusrahastojen varat	197 068,01	198 053,30
C VAIHTUVAT VASTAAVAT		
I Vaihto-omaisuus		
Muut vaihto-omaisuus		
II Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	10 000,00	20 000,00
Muut saamiset	22 524,32	30 032,44
	<u>32 524,32</u>	<u>50 032,44</u>
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	331 089,27	308 127,87
Lainasaamiset	10 000,00	10 000,00
Muut saamiset	26 321,26	6 267,87
Siirtosaamiset	79 511,92	33 173,13
	<u>446 922,45</u>	<u>357 568,87</u>
III Rahoitusarvopaperit		
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	58 726,18	58 726,18
IV Rahat ja pankkisaamiset	1 878 395,86	1 908 820,48
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	2 416 568,81	2 375 147,97
VASTAAVAA	18 634 726,45	19 018 323,89

VASTATTAVAA	2025	2024
A OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	9 271 644,76	9 271 644,76
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	1 432 849,83	1 943 509,14
Tilikauden yli-/alijäämä	491 523,82	-510 659,31
	<u>11 196 018,41</u>	<u>10 704 494,59</u>
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	1 476 839,10	1 587 955,02
C PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	98 380,91	276 323,35
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Lahjoitusrahastojen pääomat	298 533,67	291 993,29
Muut toimeksiantojen pääomat	3 721,23	3 177,31
	<u>302 254,90</u>	<u>295 170,60</u>
E VIERAS PÄÄOMA		
I Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	3 500 000,00	4 125 000,00
Muut velat	0,00	0,00
	<u>3 500 000,00</u>	<u>4 125 000,00</u>
II Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	625 000,00	625 000,00
Saadut ennakot	34 209,82	40 699,82
Ostovelat	578 010,97	445 844,75
Muut velat	83 185,63	100 339,93
Siirtovelat	740 826,71	817 495,83
	<u>2 061 233,13</u>	<u>2 029 380,33</u>
Vieras pääoma yhteensä	5 561 233,13	6 154 380,33
VASTATTAVAA	18 634 726,45	19 018 323,89
TASEEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	68,1	64,8
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	56,4	69,3
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	1 924	1 433
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	847	621
Lainakanta 31.12., 1000 €	4 125	4 750
Lainakanta 31.12., €/asukas	1 816	2 058
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000 €	4 144	4 779
Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	1 824	2 070
Lainasaamiset 31.12., 1000 €	0	0
Kunnan asukasmäärä 31.12.	2 272	2 308

Konsernituloslaskelma, €	2025	2024
Toimintatuotot	4 476 116	3 927 685
Toimintakulut	-9 250 878	-9 592 579
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	16 851	8 884
Toimintakate	-4 757 911	-5 656 010
Verotulot	5 502 611	5 256 571
Valtionosuudet	617 207	584 145
Rahoitustuotot ja -kulut:		
Korkotuotot	31 914	23 488
Muut rahoitustuotot	194 306	287 495
Korkokulut	-107 357	-127 935
Muut rahoituskulut	-11 336	-3 774
	107 528	179 273
Vuosikate	1 469 436	363 980
Poistot ja arvonalentumiset:		
Suunn.mukaiset poistot	-1 035 136	-1 026 423
Omistuksen eliminointierot		7 888
Arvonalentumiset		-1 345
Satunnaiset erät	3 109	720
Tilikauden tulos	437 409	-655 181
Tilinpäätössiirrot	866	2 296
Tilikauden verot	-10	-796
Laskennalliset verot		
Vähemmistöosuudet	1 762	1 354
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	440 027	-652 327

Konsernirahoituslaskelma, €

	2025	2024
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 469 436	363 980
Satunnaiset erät	3 109	720
Tilikauden verot	-10	-796
Tulorahoituksen korjauserät	-856 647	89 822
	<u>615 888</u>	<u>453 726</u>
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-707 333	-815 548
Rahoitusosuudet investointimenoihin		5 984
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	839 688	134 341
	<u>132 356</u>	<u>-675 222</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	748 243	-221 496
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset		
Antolainasaamisten vähennykset		
	<u>0</u>	<u>0</u>
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		1 500 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-625 000	-475 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-94 881	-87 203
	<u>-719 881</u>	<u>937 797</u>
Oman pääoman muutokset	-20	
Muutokset vähemmistön osuudessa		
	<u>-20</u>	<u>0</u>
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	7 589	35 559
Vaihto-omaisuuden muutos	-314	431
Saamisten muutos	-77 126	-10 285
Korottomien velkojen muutos	-11 068	-32 286
	<u>-80 918</u>	<u>-6 581</u>
Rahoituksen rahavirta	-800 819	931 216
Rahavarojen muutos	-52 575	709 720
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	2 446 094	2 498 670
Rahavarat 1.1.	2 498 670	1 788 949
	<u>-52 575</u>	<u>709 720</u>

Konsernitase, €

VASTAAVA	31.12.2025	31.12.2024
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	9 194	11 558
Muut pitkävaikutteiset menot	246 153	302 934
Ennakkomaksut		
	<u>255 347</u>	<u>314 492</u>
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	1 919 029	2 049 540
Rakennukset	7 148 624	7 144 538
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 585 918	2 818 299
Koneet ja kalusto	89 085	144 132
Muut aineelliset hyödykkeet	15 800	16 393
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	21 091	72 522
	<u>11 779 547</u>	<u>12 245 424</u>
Sijoitukset		
Osakkuusyhtiö osakkeet ja osuudet	872 359	864 054
Muut osakkeet ja osuudet	762 479	764 161
Joukkovelkakirjalainasaamiset	661	661
Muut saamiset	14 524	14 524
	<u>1 650 024</u>	<u>1 643 401</u>
Pysyvät vastaavat yhteensä	13 684 918	14 203 317
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	31 119	58 123
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	197 170	198 165
Muut toimeksiantojen varat	12 595	11 134
	<u>240 884</u>	<u>267 421</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	1 484	1 170
Keskeneräiset tuotteet		
Ennakkomaksut		
	<u>1 484</u>	<u>1 170</u>
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Muut saamiset	22 524	30 032
Siirtosaamiset		
	<u>22 524</u>	<u>30 032</u>
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	340 396	323 899
Lainasaamiset		
Laskennalliset verosaamiset		
Muut saamiset	36 230	14 667
Siirtosaamiset	95 621	49 857
	<u>472 247</u>	<u>388 422</u>
Rahoitusarvopaperit		
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	58 726	58 726
Muut arvopaperit		
	<u>58 726</u>	<u>58 726</u>
Rahat ja pankkisaamiset	2 387 368	2 439 944
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	2 942 350	2 918 294
VASTAAVAA	<u>16 868 152</u>	<u>17 389 033</u>

VASTATTAVAA	31.12.2025	31.12.2024
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	9 271 645	9 271 645
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat	200 000	200 000
Muut omat rahastot	189 673	189 714
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	176 409	830 065
Tilikauden yli-/alijäämä	440 027	-652 327
	10 277 754	9 839 097
VÄHEMMISTÖOSUUDET	22 397	53 938
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	98 381	276 323
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	31 119	58 123
Lahjoitusrahastojen pääomat	298 635	292 105
Muut toimeksiantojen pääomat	16 549	14 540
	346 304	364 768
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat vakuutus- ja rahoituslaitoksilta	3 858 462	4 576 694
Lainat julkisyhteisöiltä	0	0
Saadut ennakot	0	0
Liittymismaksut ja muut velat	0	0
Siirtovelat	0	468
Laskennalliset verovelat	0	468
	3 858 462	4 577 162
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat		
Lainat vakuutus- ja rahoituslaitoksilta	718 232	719 881
Saadut ennakot	51 165	63 713
Ostovelat	618 468	497 737
Liittymismaksut ja muut velat	93 514	116 788
Siirtovelat	783 475	879 626
Laskennalliset verovelat	0	0
	2 264 854	2 277 745
Vieras pääoma yhteensä	6 123 316	6 854 907
VASTATTAVAA	16 868 152	17 389 033

4. LIITETIEDOT

4 Liitetiedot

4.1 Tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot

4.1.1 Kunnan tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot

Tilinpäätös tilikaudelta 2025 on laadittu Kirjanpitolautakunnan Kuntajaoston antamien yleisohjeiden "Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta" (29.10.2024) ja "Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen liitetiedoista" (10.6.2025) mukaisesti.

- 1) Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja –menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja –menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Kunnanvaltuuston 17.12.2012 hyväksymällä poistosuunnitelman muutoksella on poistoaikojä tarkistettu 1.1.2013 jälkeen valmistuvien investointien osalta. Poistosuunnitelmaan on tehty kunnanvaltuuston 14.12.2020 hyväksymä lisäys rakennusten IV nuohousten poistamiseen vaikutusaikanaan. Muutettu poistosuunnitelma on hyväksytty voimaan taannehtivasti 1.1.2020 alkaen. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmanpoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen painotetun keskihankintahinnan tai sitä alemman todennäköisen hankintamenoa tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuus

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Johdannaissopimusten käsittely

Kunnalla ei ole johdannaissopimuksia

- 2) Esittämistavan muutokset
Ei muutoksia

3) Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin
Ei ilmoitettavaa

4) Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus
Tilikauden toimintatuottoihin sisältyy maa-alueen myyntivoitto 695.516 euroa. Tilikauden toimintakuluihin sisältyy Kuopion työllisyysalueen yhteistoimintaosuudet 143.995 euroa. Edellisen tilikauden rahoitustuotoissa Vaalijalan kuntayhtymän ylijäämän palautus 97.772.

5) Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut ja virheiden korjaukset
Ei olennaisia tapahtumia

4.1.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki tytäryhteisöt ja osakkuusyhteisöt. Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä sekä yksi säätiö, jossa Tuusniemen kunnalla yksin on määräysvalta.

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätös tilikaudelta 2025 on laadittu kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeen ”Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän konsernitilinpäätöksen laatimisesta” (31.5.2021) mukaisesti.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Tytäryhteisöjen kiinteistöverot on eliminoitu konsernitilinpäätöksessä. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuuksien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemissä.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan konsernitilinpäätöksen omistuksen eliminointimenetelmä vastaa olennaisilta osin hankintameno-menettelmää. Eliminointieroa ei kuitenkaan pääsääntöisesti kohdisteta konsernitaseessa omaisuus- ja velkaerille, vaan ne kirjataan oman pääoman lisäykseksi tai vähennykseksi riippumatta siitä, mitkä tekijät ovat vaikuttaneet eliminointieron syntymiseen. Mikäli eliminointiero kohdistetaan omaisuus- tai velkaerille, konsernitaseeseen voi syntyä konserniaktiivaa tai -passiivaa.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Asunto-osakeyhtiöiden ja muiden keskinäisten kiinteistötytäryhteisöjen rakennusten ja rakennelmien poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi. Jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmilte tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen.

Poikkeavat arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja menetelmät

Konsernitilinpäätöksessä on noudatettu samoja arvostus- ja jaksotusperiaatteita kuin kunnan tilinpäätöksessä.

Konsernirakenteessa tapahtuneet muutokset

Tilikaudella 2025 Tuusniemen kunnan omistusosuus pienentyi kahdessa konserniin kuuluvassa yhteisössä. Omistusosuus Asunto Oy Hoikanrannasta laski 53,38 %:sta 35,22 %:iin. Hoikanranta yhdisteltiin konserniin osakkuusyhteisönä. Omistusosuus Asunto Oy Tuusniemen Keskipihasta pienentyi 25,67 %:iin.

Poikkeavat tilikaudet

Ei ilmoitettavaa

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Kunnan tilikauden toimintatuottoihin sisältyy maa-alueen myyntivoitto 695.516 euroa.

Kunnan tilikauden toimintakuluihin sisältyy Kuopion työllisyysalueen yhteistoimintaosuudet 143.995 euroa. Kunnalla edellisen tilikauden rahoitustuotoissa Vaalijalan kuntayhtymän ylijäämän palautus 97.772.

4.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6) Toimintatuotot tehtäväkokonaisuuksina

	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Yleishallinto	146 684	117 589	121 851	91 974
Opetus- ja kulttuuripalvelut	1 540 611	1 612 435	1 473 137	1 490 694
Työllisyyspalvelut				
Tekninen- ja ympäristöpalvelut	2 383 784	1 810 572	2 113 963	1 471 713
Vesihuolto	405 036	387 088	432 209	414 012
Muut palvelut				
Kunnan toimintatuotot yhteensä	4 476 116	3 927 685	4 141 160	3 468 393

7) Verotulojen erittely

	2025	2024
Kunnan tulovero	3 691 940	3 548 943
Osuus yhteisöveron tuotoista	731 868	663 382
Kiinteistövero	1 117 573	1 084 498
Verotulot yhteensä	5 541 381	5 296 823

8) Valtionosuuksien erittely

	2025	2024
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	-252 979	-442 414
Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	1 257 965	1 126 104
Siitä: Harkinnan varainen valtionosuuden korotus	69 000	230 000
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-18 009	-23 037
Verotulomenetysten korvaus	387 002	518 544
Valtionosuudet yhteensä	116 014	53 093

9) Palvelujen ostojen erittely

	2025	2024
Asiakaspalvelujen ostot	562 796	546 070
Muiden palvelujen ostot	2 227 518	2 052 434
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	2 790 314	2 598 504

10) Valtuustoryhmien toimintaedellytysten tukemiseksi annetut tuet valtuustoryhmittäin eriteltyinä

Tuusniemen kunta tukee valtuustoryhmiä vain luovuttamalla vastikkeetta kunnantalon kokoustiloja janiiden laitteistoa ryhmien omien kokousten pitämiseen.

11) Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt uuden poistosuunnitelman 17.12.2012 § 50. Uusittu poistosuunnitelma on otettu käyttöön vuoden 2013 alusta alkaen niin, että poistoaikojen muutokset koskevat vuoden 2013 alusta alkaen ja sen jälkeen valmistuvia investointeja. Poistosuunnitelmaan on tehty kunnanvaltuuston 14.12.2020 hyväksymä lisäys rakennusten IV nuohousten poistamiseen vaikutusaikanaan. Muutettu poistosuunnitelma on hyväksytty voimaan taannehtivasti 1.1.2020 alkaen. Kirjanpitolautakunnan kunta- jaoston suosituksen mukaan käytetään poistoaikojen alarajoja ja pidempi poistoaika on perusteltava hankekohtaisesti. Vanhat investoinnit poistetaan vanhoilla poistoperusteilla loppuun.

Poistosuunnitelma 1.1.2020 alkaen

Aineettomat hyödykkeet		
Kehittämismenot	2-5 vuotta*	Tasapoisto
Aineettomat oikeudet	5-20 vuotta*	Tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot		
- ATK-ohjelmat	2-5 vuotta*	Tasapoisto
- Muut	2-5 vuotta*	Tasapoisto
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	Ei poistoaikaa	
Rakennukset ja rakennelmat		
- Hallinto- ja laitosrakennukset	20-50 vuotta	Tasapoisto
- Tehdas- ja tuotantorakennukset	20-30 vuotta	Tasapoisto
- Asuinrakennukset	30-50 vuotta	Tasapoisto
- Talousrakennukset	10-20 vuotta	Tasapoisto
- Vapaa-ajan rakennukset	20-30 vuotta	Tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
- Kadut, tiet, torit ja puistot	15 %	Menojäännös
- Sillat, laiturit, ja uimalat	10 %	Menojäännös
- Muut maa- ja vesirakenteet	10 %	Menojäännös
- Vedenjakelu- ja viemäriverkostot	7 %	Menojäännös
- Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	15 %	Menojäännös
- Laitosten laitoskoneet ja laitteet	15 %	Menojäännös
- Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	20 %	Menojäännös
- Rakennusten IV-nuohous	5 vuotta (*1)	Tasapoisto
Koneet ja kalusto		
- Kuljetusvälineet	4-7 vuotta	Tasapoisto
- Liikkuvat työkonet	5-10 vuotta	Tasapoisto
- Terveystieteiden laitteet	5-15 vuotta	Tasapoisto
- ATK-laitteet	3-5 vuotta	Tasapoisto
- Muut laitteet ja kalusteet	3-5 vuotta	Tasapoisto
Muut aineelliset hyödykkeet		
- Luonnonvarat	Käytön mukaan	
- Arvo- ja taide-esineet	Ei poistoaikaa	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Ei poistoaikaa	
Pysyvien vastaavien sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	Ei poistoaikaa	

*erityisestä syystä voi olla enintään 20 vuotta, erityisperustelut hankekohtaisesti

*1) Lisäys poistosuunnitelmaan Kvalt. 14.12.2020 § 50

Pienet, pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa, kirjataan kunnassa vuosikuluiksi. Pysyvien vastaavien poistolaskennassa 31.12. olevat investointihankkeet, joiden meno-
jäännösarvo on alle 1.000 euroa, poistetaan vuosittain kertapoistona.

Poistoajat vanhoista investoinneista:

31.12.2012 mennessä tehdyt hankinnat, Kvalt 13.11.1996 § 49

Aineettomat hyödykkeet		
- ATK-ohjelmat	3 vuotta	Tasapoisto
- Aineettomat oikeudet	5 vuotta	Tasapoisto
- Muut pitkäaikaiset menot	3-10 vuotta(*1)	Tasapoisto
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	Ei poistoa	
Rakennukset	Ei poistoa	
- Asuinrakennukset	Puiset 40v/kiviset 50v	Tasapoisto
- Hallinto- ja laitosrakennukset	Puiset 40v/kiviset 50v	Tasapoisto
- Tehdas- ja tuotantorakennukset	Puiset 40v/kiviset 50v	Tasapoisto
- Muut rakennukset	30 vuotta	Tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet	Ei poistoa	
- Maa- ja vesirakenteet	15-20 vuotta	Tasapoisto
- Vedenjakeluverkosto	10 %	Menojäännös
- Viemäriverkko	10 %	Menojäännös
- Kaukolämpöverkko	10 %	Menojäännös
- Vesi- ja viemäriverkoston koneet ja laitteet	15 vuotta	Tasapoisto
Koneet ja kalusto	Ei poistoa	
- Kuljetusvälineet	10 vuotta	Tasapoisto
- Muut koneet ja kalusto	5 vuotta	Tasapoisto
- ATK-laitteet	3 vuotta	Tasapoisto
- Arvo- ja taide-esineet	Ei poistoa	
- Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Ei poistoa	
- Erikoisajoneuvot	15-20 vuotta(*2)	Tasapoisto
- Erikoiskalusto	10-15 vuotta(*2)	Tasapoisto

*1) Lisäys poistosuunnitelmaan Kvalt. 26.4.2000 § 18

*2) Lisäys poistosuunnitelmaan Kvalt 4.10.2001 § 65

12) Selvitys olennaisista tuottoihin ja kuluihin sisältyvistä pakollisten varausten muutoksista

	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Muut pakolliset varaukset 1.1.	276 323	348 600	276 323	348 600
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella	-177 942	-72 277	-177 942	-72 277
Muut pakolliset varaukset 31.1.	98 381	276 323	98 381	276 323

13) Toimintatuottoihin sisältyvät pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja muihin toimintakuluihin sisältyvät pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntitappiot

	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	697 497	21 932	696 913	21 896
Rakennusten myyntivoitot		16		
Koneiden ja kaluston myyntivoitot	1 621	289		
Osakkeiden myyntivoitot				
Muut myyntivoitot				
Myyntivoitot yhteensä	699 118	22 236	696 913	21 896
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden myyntitappiot				
Rakennusten myyntitappiot				
Koneiden ja kaluston myyntitappiot				
Asunto-osakkeiden myyntitappiot	30 642	193 214	49 925	193 214
Muut myyntitappiot		22		
Myyntitappiot yhteensä	30 642	193 236	49 925	193 214

Satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin sisältyvät erät

	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Satunnaiset tuotot				
Muut satunnaiset tuotot	3 109	720	0	0
Satunnaiset tuotot yhteensä	3 109	720	0	0
Satunnaiset kulut				
Muut satunnaiset kulut	0	0	0	0
Satunnaiset kulut yhteensä	0	0	0	0

14) Muihin rahoitustuottoihin sisältyvät tuotot, jotka on saatu osuuksista muissa yhteisöissä

	2025	2024
Osinkotuotot muista yhteisöistä	186 026	185 526
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	855	855
Yhteensä	186 882	186 382

15) Erittely poistoeron muutoksista

	2025	2024
Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos	111 116	111 116
Suunnitelman mukaisten poistojen ja verotuksessa tehtyjen poistojen erotus (- tai +)		
Poistoeron muutokset yhteensä	111 116	111 116

4.3 Tasetta koskevat liitetiedot

4.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

16) Lainan liikkeeseen laskemisesta aiheutuneet kuluksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset, jos tällaisia menoja on aktivoitu
Ei ilmoitettavaa

17) Arvonkorotukset
Ei ilmoitettavaa kunnalla eikä konsernilla

18) Pysyvät vastaavat tase-eräkohtaisesti.

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Aineettomat hyödykkeet Kunta	Aineet- tomat oikeudet	Muut pit- kävaikuttei- set menot	Ennako- maksut	tp 2025
				Yhteensä
Kirjanpitoarvo 1.1.	0	301 200	0	301 200
Lisäykset tilikauden aikana		311		311
Rahoitusosuudet tilikaudella				0
Vähennykset tilikaudella aikana				0
Siirrot erien välillä				0
Tilikauden poisto		-56 866		-56 866
Arvonalennukset				
Poistamaton hankintameno 31.12.	0	244 645	0	244 645
Arvonkorotukset				
Kirjanpitoarvo 31.12.	0	244 645	0	244 645

Aineelliset hyödykkeet Kunta	Maa ja vesi- alueet	Rakennuk- set	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut ja aineelliset hyödykkeet	Ennako- maksut ja kesk.er.hank	tp 2025
							Yhteensä
Kirjanpitoarvo 1.1.	1 798 764	5 684 759	2 668 070	92 054	15 100	52 517	10 311 264
Lisäykset tilikauden aikana	626	538 881	117 510			20 800	677 818
Rahoitusosuudet tilikaudella							0
Vähennykset tilikaudella aikana	-104 923					-32 953	-137 876
Siirrot erien välillä		19564,61				-19 565	0
Tilikauden poisto		-452 724	-345 756	-47 015			-845 496
Arvonalennukset							
Poistamaton hankintameno 31.12.	1 694 467	5 790 481	2 439 825	45 039	15 100	20 800	10 005 710
Arvonkorotukset							
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 694 467	5 790 481	2 439 825	45 039	15 100	20 800	10 005 710

	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut	94 262	107 862	21 295	21 295
Muut maa- ja vesialueet	1 824 767	1 941 678	1 673 171	1 777 469
Maa- ja vesialueet yhteensä	1 919 029	2 049 540	1 694 466	1 798 764

Sijoitukset

Pysyvien vastaavien sijoitukset						tp 2025
Kunta	Osakkeet konserni- yhtiöt	Osakkeet omistusyht. yhteisöt	Kunta yhtymä- osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Ennako- maksut	Yhteensä
Kirjanpitoarvo 1.1.	4 376 390	789 330	85 874	581 064	0	5 832 658
Lisäykset						0
Rahoitusosuudet						0
Vähennykset	-50 800	-11 125				-61 925
Siirrot erien välillä	-52 275	52 275				0
Hankintameno 31.12.	4 273 315	830 481	85 874	581 064	0	5 770 734
Arvonlennukset						0
Arvonkorotukset						0
Kirjapitoarvo 31.12.	4 273 315	830 481	85 874	581 064	0	5 770 734

Pysyvien vastaavien sijoitukset						tp 2025
Konserni	Osakkeet konserni- yhtiöt	Osakkeet omistusyht. yhteisöt	Kunta yhtymä- osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Ennako- maksut	Yhteensä
Kirjanpitoarvo 1.1.	0	864 054,00	0	764 161,00		1 628 215
Lisäykset		22 497		4 940		27 437
Rahoitusosuudet						0
Vähennykset		-31 043				-31 043
Osuus osakkuusyht. voitto/tappio		16 851				16 851
Siirrot erien välillä						0
Hankintameno 31.12.	0	872 359	0	769 101	0	1 641 460
Arvonlennukset				-6 622		-6 622
Arvonkorotukset						0
Kirjapitoarvo 31.12.	0	872 359	0	762 479	0	1 634 838

kunnalla ei joukkovelkakirja-, muita laina tai muita saamisia

Jvk-, muut laina- ja muut saamiset						tp 2025
Konserni	Jvk-laina- saamiset	Saamiset konserni- yhteisöiltä	Muut laina- saamiset muilta	Saamiset muilta yhteisöiltä	Palautus- kelpoiset liittymis- maksut	Yhteensä
Kirjanpitoarvo 1.1.	661	0	0	11 338	3 186	15 185
Lisäykset						0
Rahoitusosuudet						0
Vähennykset						0
Siirrot erien välillä						0
Hankintameno 31.12.	661	0	0	11 338	3 186	15 185
Arvonlennukset						0
Arvonkorotukset						0
Kirjapitoarvo 31.12.	661	0	0	11 338	3 186	15 185

Omistukset muissa yhteisöissä

20-21) Tytäryhteisöt, kuntayhtymät ja osakkuusyhteisöt

Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt							tp 2025
Nimi	Kotipaikka	Kunnan	Konsernin	Kuntakonsernin osuus (1000 €)			
		omistus- osuus %	omistus- osuus %	omasta pää- omasta	vieraasta pää- omasta	tilik. voitosta/ tappiosta	
Tytäryhteisöt							
Tuusniemen Teollisuus Oy	Tuusniemi	100,00	100,00	270	104	33	
Koy Tuusniemen Turula	Tuusniemi	100,00	100,00	1 407	56	-37	
Tuusniemen Virastotalo Oy	Tuusniemi	94,79	94,79	1 593	11	-54	
Tuusniemen Kehittämissäätiö sr	Tuusniemi	100,00	100,00	388	0	0	
Kuntayhtymät							
Savon koulutus kuntayhtymä	Kuopio	0,78	0,78	562	453	29	
Pohjois-Savon liitto	Kuopio	0,74	0,74	10	6	1	
Osakkuusyhteisöt							
Tuusniemen Aluelämpö Oy	Tuusniemi	50,00	50,00	276	45	8	
Koillis-Savon Vesi Oy	Tuusniemi	40,20	40,20	154	442	9	
Kiint. Oy Tuusniemen Meijerinranta	Tuusniemi	25,19	25,19	58	2	1	
As Oy Tuusniemen Keskipiha	Tuusniemi	25,67	25,67	54	1	-1	
As Oy Tuusniemen Peltotie	Tuusniemi	27,58	27,58	309	0	-1	
As Oy Hoikanranta	Tuusniemi	35,22	35,22	88	0	1	
Yhteensä				5 168	1 121	-11	

22) Pitkä- ja lyhytaikaiset saamiset tytäryhteisöiltä, kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä sekä osakkuus- ja muilta omistusyhteisöiltä

Saamisten erittely	2025		2024	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		48 760		12 709
Lainasaamiset	10 000	10 000	20 000	10 000
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
Yhteensä	10 000	58 760	20 000	22 709
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
Yhteensä	0	0	0	0
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisöiltä				
Myyntisaamiset		3 251		5 029
Siirtosaamiset				
Yhteensä	0	3 251	0	5 029
Saamiset yhteensä	10 000	62 010	20 000	27 738

23) Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Pitkäaikaiset siirtosaamiset				
Vuokravakuudet vuokrakohteista				
Muut tulojäämät				
<i>Pitkäaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>				
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Tulojäämät				
Maankäytösopimus (Sakky)				
Siirtosaamiset jäsenkuntayhtymiltä				
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	26 612	25 776	25 000	24 000
EU-tuet ja avust, valtionosuudet	7 463	11 879		
ELY-keskus, I-S AVI /koulutuskorvaukset	1 113	3 966	965	3 797
Rahoitusosuudet ja korvaukset	579		579	
Kuopion kaupunki/työllisyysalue	38 054		38 054	
Siilinjärven kunta/maaseutuhallinto	2 530	4 209	2 530	4 209
Siilinjärven kunta/ympäristöterveydenh.		999		999
Vakuutuskorvaukset ja jaksotukset	11 538		11 538	
Muut tulojäämät	7 732	3 028	845	168
<i>Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	95 621	49 857	79 512	33 173

4.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

24) Tase-eräkohtainen erittely oman pääoman erien lisäyksistä ja vähennyksistä sekä siirroista näiden erien välillä tilikauden aikana

	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Peruspääoma 1.1.	9 271 645	9 271 645	9 271 645	9 271 645
Avaavan taseen muutos/lisäykset HVA/lomapalkkavelka				
Avaavan taseen muutos/vähennykset HVA/ Kuntayhtymien jäsenosuudet HVA/ Siirryvä käyttöomaisuus				
Avaava tase 1.1. peruspääoma	9 271 645	9 271 645	9 271 645	9 271 645
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella				
Ed.tilk.oikaisu				
<i>Peruspääoma 31.12.</i>	9 271 645	9 271 645	9 271 645	9 271 645
Yhdistysten ja säätiöiden peruspo 1.1.	200 000	200 000		
Avaavan taseen muutos/vähennykset				
Avaava tase 1.1. sää.t.peruspääomat	200 000	200 000		
Lisäyksen tilikaudella				
Vähennyksen tilikaudella				
Yhdistysten ja säätiöiden peruspo 31.12.	200 000	200 000	0	0
Muut omat rahastot 1.1.	189 714	189 755		
Avaavan taseen muutos/vähennykset				
Avaava tase 1.1. muut omat rahastot	189 714	189 755		
Siirrot rahastoon				
Siirrot rahastosta	-41	-41		
<i>Muut omat rahastot 31.12.</i>	189 673	189 714	0	0
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	830 064	2 106 402	1 943 509	3 035 405
Avaavan taseen muutos/vähennykset				
Avaava tase 1.1. Edellisten tilikausien ylijäämä	830 064	2 106 402		
Siirto edelliseltä tilikaudelta	-652 327	-1 274 809	-510 659	-1 091 896
Siirto rahastosta	-1 309	-1 529		
Aikaisempiin tilikausiin liittyvät korjaukset	-20			
Edellisen tilikauden oikaisu				
<i>Edellisten tilik.yli/alijäämä 31.12.</i>	176 409	830 064	1 432 850	1 943 509
<i>Tilikauden ylijäämä/alijäämä</i>	440 027	-652 327	491 524	-510 659
<i>Oma pääoma yhteensä</i>	10 277 754	9 839 097	11 196 018	10 704 495

25) Erittely poistoerosta

	2025	2024
Investointivaraukseen liittyvä poistoero	1 476 839	1 587 955
Verotuspoistoihin liittyvä poistoero		
<i>Poistoero yhteensä</i>	1 476 839	1 587 955

26) Pitkäaikaiseen vieraaseen pääomaan kuuluvat velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua

	2025	2024
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	875 000	1 350 000
Liittymismaksut		
Pitkäaikaiset velat yhteensä	875 000	1 350 000

27) Erittely liikkeeseen lasketuista joukkovelkakirjalainoista
Ei ilmoitettavaa

28) Pakollisiin varauksiin merkityt erät

	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Muut pakolliset varaukset				
Pelastuslaitos/ varallaolokorvaukset	98 381	276 323	98 381	276 323
Muut pakolliset varaukset yhteensä	98 381	276 323	98 381	276 323

29) Pitkä- ja lyhytaikaiset velat tytäryhteisöille, kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä, ja osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille

	2025		2024	
	Pitkä- aikainen	Lyhyt- aikainen	Pitkä- aikainen	Lyhyt- aikainen
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot				39 330
Ostovelat				499
Liittymismaksut ja muut velat				
Siirtovelat				
Yhteensä	0	0	0	39 829
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Saadut ennakot				
Ostovelat				
Liittymismaksut ja muut velat				
Siirtovelat				
Yhteensä	0	0	0	0
Velat osakkuus- tai sekä muille omistusyht.				
Ostovelat		42 284		43 884
Yhteensä	0	42 284	0	43 884
Vieras pääoma yhteensä	0	42 284	0	83 714

30) Maksuvalmiuden kannalta merkittävä sekkilimiitti
Ei ilmoitettavaa

31) Muut velat – erän jakautuminen liittymismaksuihin ja muihin velkoihin

	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Muut velat				
Liittymismaksuvelat	203	412		
Muut velat	93 312	116 376	83 186	100 340
Muut velat yhteensä	93 514	116 788	83 186	100 340

32) Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Valtionosuusennakot/tuloennakot	196 847	288 080	194 974	285 395
Menojäämät				
Lomapalkkajaksotus	469 297	452 641	437 496	420 080
Menojäämäpalkat	0	8 845		
Korkojaksotukset	10 066	13 561	8 466	11 468
KuEI, VaEI, vakuutusmaksuvelat	87 821	103 652	81 367	91 983
Muut menojäämät	19 443	12 848	18 525	8 569
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	783 475	879 626	740 827	817 496
Siirtovelat yhteensä	783 475	879 626	740 827	817 496

4.4 Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

34) Velat, joista kunta tai konserniin yhdisteltävä yhteisö on pantannut, kiinnittänyt tai muulla tavalla antanut vakuudeksi omaisuuttaan

	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	60 000	120 000		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	62 230	62 230		

35-37) Kunnan antamat muut vakuudet lajeittain eriteltyinä

	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2023
Omasta puolesta annetut vakuudet				
Sitoumusten vakuudeksi annetut kiinnitykset				
Sitoumusten vakuudeksi pantatut arvopaperit	0	249		
Yhteensä				
Kuntakonserniin kuuluvien yht. puolesta annetut vakuudet				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset				
Pantatut arvopaperit				
Yhteensä				
Muiden puolesta annetut vakuudet				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset				
Pantatut arvopaperit				
Yhteensä				
Vakuudet yhteensä	0	0	0	0

37) Vuokrasopimusten mukaisten vuokrien jäljellä olevien määrien yhteissumma

	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Vuokravastuut yhteensä	313 651	160 832	28 678	46 349
-siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	60 944	56 368	14 786	18 856
-siitä PPP-hankkeet (public-privat partnership)				
-siitä sopimukseen sisältyvät lunastusvelvoitteet				
Leasingsopimukseen ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuuta.				

38) Kunnan antamat vastuusitoumukset sen kanssa samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta

Järjestelyjen tarkoitus	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma			1 044 000	1 044 000
Jäljellä oleva pääoma			485 115	549 255
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	160 785	360 875	160 785	360 875
Jäljellä oleva pääoma	26 107	29 837	26 107	29 837

39) Muut kunnan antamat vastuusitoumukset ja muut vastuut

	2025	2024
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	21 466 439	19 990 141
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.		
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	27 477	21 451

konsernin osalta ei ilmoitettavaa

40) Muut kuntaa koskevat taseen ulkopuoliset järjestelyt

Järjestelyjen tarkoitus	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Sopimusvastuut				
Hankkeiden omarahoitussuudet (Sakky)	5 750	9 527		
Arvonlisäveron palautusvastuu *)	595 703	547 069	484 257	423 993

*) Palautuksena ja vähennyksenä käsitellyt arvonlisäverot uudisrakennusten ja perusparantamisen hankintamenoista, joihin liittyy mahdollinen palautusvelvollisuus kiinteistöt myytäessä tai niiden käyttötarkoituksen muuttuessa vähennykseen tai palautukseen oikeuttamattomaan tarkoitukseen (AVL 120 §). Palautusvastuuta määriteltäessä otetaan huomioon kiinteistöt, joiden osalta vastuun toteutuminen on todennäköistä investointi- tai taloussuunnitelmaan tai toimenpideohjelmaan perustuen.

4.5 Ympäristöasioiden harkinnanvarainen esittäminen

Ei esitetä liitetietoja

4.6 Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkiota ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot

41) Henkilötyövuodet 31.12. tehtäväalueittain

	2025	2024
Yleishallinto	9	9
Opetus- ja kulttuuritoimi	61	63
Työllisyyspalvelut		
Yhdyskuntapalvelut (tekninen toimi)	16	16
Muut palvelut		
Yhteensä	86	88

42) Tilikauden henkilöstökulut

	2025	2024
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	4 300 396	4 410 196
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	0	4 368
Henkilöstökulut yhteensä	4 300 396	4 414 563

43) Luottamushenkilön palkkioista perityt ja puolueelle tai puolueyhdistykselle tilitetyt luottamushenkilömaksut

	2025	2024
Suomen Keskusta	1 990	2 025
Kansallinen Kokoomus	960	899
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue	249	315
Vasemmistoliitto	654	770
Perussuomalaiset	294	617
Vihreä liitto	130	0
Suomen Kristillisdemokraatit	0	0
Yhteensä	4 277	4 626

44) Tilintarkastajan palkkiot

	2025	2024
Itä-Suomen Tilintarkastus Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	4 471	5 196
Tilintarkastajan lausunnot		
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	5 168	5 364
Muut palkkiot		
Palkkiot yhteensä	9 639	10 560

45) Kunnan ja sen intressitahoihin kuuluvien väliset liiketoimet
Ei ilmoitettavaa

5. ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

VESIHUOLTOLAITOS

Tilivelvolliset: tekninen johtaja ja teknisen lautakunnan jäsenet

Vesihuoltolaitos vastaa riittävän ja hyvälaatuisen talousveden toimittamisesta ja jakelusta kunnanhallituksen vahvistaman vesilaitoksen toiminta-alueen asiakkaiden tarpeisiin. Lisäksi se vastaanottaa ja puhdistaa kunnanhallituksen vahvistaman viemärlaitoksen toiminta-alueen asiakkaiden verkostoon toimittamat jätevedet vähintään ympäristölupapäätöksen mukaiseen puhdistustasoon.

Veden toimittamiseen käytetään Hyvärilän vedenottamoa, jonka lisäksi vettä ostetaan Koillis-Savon Vesi Oy:ltä. Vesihuoltolaitos myy vettä myös Tuusniemen vesiosuuskunnalle sekä Heinäveden kunnalle. Jätevedet käsitellään Pahkasalon jätevedenpuhdistamolla, jonne jätevedet johdetaan Kirkonkylän, Hietarannan, Ritoniemen ja Pahkasalon alueilta (Tuusniemen kunnan vesihuoltolaitoksen toiminta-alue) sekä Ruokosen ja Tulikallion alueilta (Tuusniemen vok:n toiminta-alue). Puhdistustoimintaa seurataan puhdistamolta ja Juojärvestä otetuilla vesinäytteillä.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2025-2027	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Selvitetään vesihuoltolaitoksen haja-asutusalueella sijaitsevien runkolinjojen luovutusmahdollisuuksia Tuusniemen vesiosuuskunnalle ja taajama-alueen läheisyydessä sijaitsevien osuuskunnan omistamien linjojen luovutusmahdollisuus osuuskunnalta kunnalle.	Selvitystyön valmistuminen	Selvitystyö valmis 2025	Selvitystyöstä päätettiin luopua osuuskunnan kanssa, koska osuuskunta ei pysty maksamaan linjojen käypää arvoa kunnalle.
Talousarviovuoden 2025 tavoitteet			
Vesi- ja viemärlaitoksen korjausvelan vähentäminen saneeraamalla eri kohteita	Saneerattujen kohteiden määrä	1 – 3 kohdetta vuosittain määrärahojen puitteissa.	Vesijohtoverkoston runko- ja taloventtiileitä uusittiin. JV-puhdistamolla uusittiin polymeerilaitteiston ja lietteenkuivaimen ohjauskeskuksia.

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2025-2027	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Käyttöveden toimitusvarmuus	Toimintahäiriöiden lukumäärä	Häiriötön toiminta	Vuoden aikana oli 1 keittokehotus ja varavedenjakeleluun valmistauduttiin. Veden saastumisepäily ei ollut kunnan verkostossa vaan ostoveden puolella.
Viemäriverkoston toimivuus	Toimintahäiriöiden lukumäärä	Häiriötön toiminta	Toimintahäiriöitä ei ollut.
Vesi- ja viemärlaitoksen korjausvelan vähentäminen	Saneerattujen kohteiden määrä	1 – 3 kohdetta vuosittain määrärahojen puitteissa	Vesijohtoverkoston runko- ja taloventtiileitä uusittiin. JV-puhdistamolla uusittiin

saneeraamalla eri kohteita.			polymeerilaitteiston ja lietteenkuivaimen ohjauskeskuksia.
Talousarviovuoden 2025 tavoitteet			
Käyttöveden toimintavarmuus	Toimintahäiriöiden lukumäärä	Häiriötön toiminta	Vuoden aikana oli 1 keittokehotus ja varavedenjakeleuun valmistauduttiin. Veden saastumisepäily ei ollut kunnan verkostossa vaan ostoveden puolella.
Viemäriverkoston toimivuus	Toimintahäiriöiden lukumäärä	Häiriötön toiminta	Toimintahäiriöitä ei ollut.
Vesi- ja viemärlaitoksen korjausvelan vähentäminen saneeraamalla eri kohteita.	Saneerattujen kohteiden määrä	1 – 3 kohdetta vuosittain määrärahojen puitteissa	Vesijohtoverkoston runko- ja taloventtiileitä uusittiin. JV-puhdistamolla uusittiin polymeerilaitteiston ja lietteenkuivaimen ohjauskeskuksia

Vuosien mittaan vesilaitoksen taksoja on korotettu varsin maltillisesti. Vuodelle 2025 taksoja korotettiin enemmän, perusmaksuja 20 % ja käyttömaksuja 10 %. Liittymämaksuja ei korotettu, mutta muihin taksoihin tehtiin 5 %:n korotus. Kosulan vesipostin käyttömaksuun tehtiin 10 % korotus, johtuen suurentuneista korjauskustannuksista.

Tuusniemen vesilaitoksen taksat ovat koko maan keskiarvoon nähden hieman korkeammat, mutta lähialueen vesilaitosten kanssa lähes samalla tasolla. Suuremmissa vesilaitoksissa päästään parempaan kustannustehokkuuteen ja asiakaskanta on suurempi eli maksajia on enemmän.

Ohessa vertailua veden kulutusmaksuista ja jätevesimaksuista vuodelta 2024 (sis. alv)

Maksutyyppi	Koko maan ka v. 2024 (v. 2023)	Tuusniemi v. 2024 (v. 2023)	Kaavi v. 2024 (v. 2023)	Kuopion Vesi Oy v. 2024 (v. 2023)	Heinävesi v. 2024 (v. 2023)	Rautavaara v. 2024 (v.2023)
Veden käyttömaksu (€/m ³)	2,61 (2,15)	2,51 (2,51)	2,07 (2,07)	2,24 (2,16)	2,89 (2,89)	2,05 (1,65)
Jätevesimaksu (€/m ³)	3,41 (3,28)	5,28 (5,28)	4,79 (4,79)	3,08 (2,95)	4,22 (3,72)	5,15 (4,15)

Talous

Vesi- ja viemärlaitoksen toimintatuotot ylittivät vuonna 2025 talousarvion 33.940,00 eurolla ollen yhteensä 491.652,04 €. Toimintakulut ylittyivät 28.256,43 eurolla ollen yhteensä 280.485,43 €.

	TP 2024	TA 2025	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poikkeama
VESIHUOLTO YHTEENSÄ						
Toimintatuotot	472 278	457 712	0	457 712	491 652	-33 940
Toimintakulut	-293 169	-247 500	-4 729	-252 229	-280 485	28 256
Toimintakate (netto)	179 109	210 212	-4 729	205 483	211 167	-5 684
Poistot	-108 629	-124 180	0	-124 180	-120 629	-3 551
Tehtävän kokonaiskust.	70 479	86 032	-4 729	81 303	90 538	-9 235
=valtuustoon nähden sitovat erät						

VESIHUOLLON INVESTOINNIT**VESI- JA VIEMÄRILAITOKSEN TÄYDENNYSRAKENTAMINEN**

	TA 2025	MRM	Käyttö	Poikkeama
Vesilaitos runkoventtiilien uusiminen	-30.000		0	-30.000
Jätevesipuhdistamo/Meijerin pääpumppaamon varavoimakoneet	-120 000		-80.498	-34.502
Lietteen kuivaimen ja polymeerivalmistuksen ohjauskeskus	- 25 000	-30.000	-26.626	-3.374

Hankekuvaus: Kunnan kriittisen infrastruktuurin perusparantaminen

	TP 2024	Talousarvio 2025	MRM 2025	TA muut. jälkeen	Toteutuma 2025	Poikkeama 2025
Investointimenot	-307 145	-175 000	0	-175 000	-107 124	-66 876
Investointitulot		0	0	0	0	0
Nettomenot	-307 145	-315 000	0	-175 000	-107 124	-66 876

= valtuustoon nähden sitovat erät

Tuusniemen kunta

Vesihuoltolaitos / Tuloslaskelma 1.1.-31.12.2025

Kirjanpidollinen taseyksikkö

	2025	2024	muutos
Liikevaihto	491 652,04	472 194,41	19 457,63
Valmistus omaan käyttöön	0,00	0,00	0,00
Liiketoiminnan muut tuotot	0,00	3,00	-3,00
Tuet ja avustukset kunnalta	0,00	80,35	-80,35
Materiaalit ja palvelut	-194 259,12	-210 776,17	16 517,05
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
Ostot tilikauden aikana	-114 844,95	-110 638,32	-4 206,63
Palvelujen ostot	-79 414,17	-100 137,85	20 723,68
Henkilöstökulut	-85 114,35	-79 946,00	-5 168,35
Palkat ja palkkiot	-69 117,45	-63 797,71	-5 319,74
Henkilösivukulut	-15 996,90	-16 148,29	151,39
Eläkekulut	-13 143,66	-14 598,64	
Muut henkilösivukulut	-2 853,24	-1 549,65	
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-120 628,94	-108 629,41	-11 999,53
Arvonalentumiset			
Liiketoiminnan muut kulut	-1 111,96	-2 446,99	1 335,03
Liikeylijäämä (-alijäämä)	90 537,67	70 479,19	20 058,48
Rahoitustuotot ja -kulut	-57 998,20	-80 921,97	22 923,77
Muut rahoitustuotot			
Kunnalle maksetut korkokulut			
Korvaus peruspääomasta/jäännöspo.	-57 998,20	-80 921,97	22 923,77
Muut rahoituskulut			
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	32 539,47	-10 442,78	42 982,25
Satunnaiset tuotot ja -kulut			
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	32 539,47	-10 442,78	42 982,25
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)			
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai väh (+)			
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	32 539,47	-10 442,78	42 982,25
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT			
Sijoitetun pääoman tuotto, %	6,2	4,8	
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	6,2	4,8	
Voitto, %	6,6	-2,2	

Tuusniemen kunta

Vesihuoltolaitos / Rahoituslaskelma v. 2025

Kirjanpidollinen taseyksikkö

	2025	2024
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelyljäämä	90 537,67	70 479,19
Poistot ja arvonalentumiset	120 628,94	108 629,41
Rahoitustuotot- ja kulut (sisäiset tuotot ja kulut)	-57 998,20	-80 921,97
Satunnaiset erät		
Tulorahoituksen korjauserät	153 168,41	98 186,63
	<hr/>	<hr/>
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-107 124,01	-307 145,17
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00	0,00
Pysyvien vastaavien hyöd.luovutustulot	-107 124,01	-307 145,17
	<hr/>	<hr/>
Toiminnan ja investointien rahavirta	46 044,40	-208 958,54
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys muilta		
Antolainasaamisten vähennys muilta	0,00	0,00
	<hr/>	<hr/>
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys kunnalta		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalle		
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0,00	0,00
	<hr/>	<hr/>
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Vaihto-omaisuuden muutos lis-/väh+	0,00	0,00
Saamisten muutos kunnalta, lis-/väh+	-41 087,80	287 833,72
Saamisten muutos muilta, lis-/väh+	3 734,71	-90 685,62
Korottomien velkojen muutos kunnalta	-52 381,96	52 381,96
Korott.velkojen muutos muilta lis+/väh-	43 690,65	-40 571,52
	<hr/>	<hr/>
Rahoituksen rahavirta	-46 044,40	208 958,54
Rahavarojen muutos	0,00	0,00
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	0,00	0,00
Rahavarat 1.1.	0,00	0,00
	<hr/>	<hr/>
	0,00	0,00
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	-228 299	-203 068
Investointien tulorahoitus, %	142,98	31,97
Laskennallinen lainanhoitokate		
Kassan riittävyys		
Quick ratio	1,7	2,1
Current ratio	1,7	2,1

Tuusniemen kunta
Vesihuoltolaitos / Tase 31.12.2025
 Kirjanpidollinen taseyksikkö

VASTAAVAA	31.12.2025	31.12.2024	<i>muutos</i>
PYSYVÄT VASTAAVAT	1 399 368,19	1 412 873,12	-34 304,93
Aineelliset hyödykkeet			
Rakennukset	295 157,45	319 593,17	-24 435,72
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 083 410,74	1 093 279,95	-9 869,21
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	20 800,00 0,00	0,00	0,00
SIJOITUKSET			
Muut saamiset			
VAIHTUVAT VASTAAVAT	203 872,48	166 519,39	37 353,09
Vaihto-omaisuus			
Aineet ja tarvikkeet			
Saamiset			
Lyhytaikaiset saamiset	203 872,48	166 519,39	37 353,09
Myyntisaamiset	162 784,68	166 519,39	-3 734,71
Saamiset kunnalta	41 087,80	0,00	41 087,80
Muut saamiset	0,00	0,00	0,00
	1 603 240,67	1 579 392,51	3 048,16

VASTATTAVAA	31.12.2025	31.12.2024	<i>muutos</i>
OMA PÄÄOMA	1 480 672,26	1 448 132,79	32 539,47
Peruspääoma	1 547 857,02	1 547 857,02	0,00
Edell.tilikausien yli/alijäämä	-99 724,23	-89 281,45	-10 442,78
Tilikauden yli/alijäämä	32 539,47	-10 442,78	42 982,25
VIERAS PÄÄOMA	122 568,41	131 259,72	-8 691,31
Lyhytaikainen			
Lainat kunnalta		52 381,96	-52 381,96
Ostovelat	105 712,85	46 771,58	58 941,27
Muut velat	2 601,03	20 701,04	-18 100,01
Siirtovelat	14 254,53	11 405,14	2 849,39
	1 603 240,67	1 579 392,51	23 848,16

LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuusaste, %	92,4	91,7
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	24,9	27,8
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	-67	-100
Lainakanta 31.12., 1000 €	0	0
Lainakanta ja vuokravastuut 31.12., 1000€	0	0
Lainasaamiset 31.12.,1000 €	0	0

Tuusniemen kunta

Vesihuoltolaitos / Tuloslaskelmaosan toteutumisvertailu

Kirjanpidollinen taseyksikkö

	Tp 2024	Alkuperäinen TA 2025	Muutos TA 2025	Muutettu TA 2025	Toteuma 2025	Poikkeama
Liikevaihto	472 194	457 712		457 712	491 652	33 940
Vesi- ja jätevesimaksut (ulk.)	272 752	276 900		276 900	302 552	25 652
Vesihuollon liittymismaksut	30 650	17 000		17 000	0	-17 000
Vesihuollon perusmaksut	94 023	98 000		98 000	112 599	14 599
Jätteenkulj.-ja käsittelymaksut	14 193	10 000		10 000	14 359	4 359
Muut liiketoiminnan tuotot	2 310	2 000		2 000	2 699	699
Vesi- ja jätevesimaksut (sis.)	58 265	53 812		53 812	59 442	5 630
Liiketoiminnan muut tuotot	83	0	0	0	0	0
Materiaalit ja palvelut	-210 776	-166 408	-4 729	-171 137	-194 259	-23 122
Aineet, tarvikkeet ja tavarat						
Ostot tilikauden aikana	-110 638	-90 310		-90 310	-114 845	-24 535
Varastojen lis (+) tai väh (-)						
Palvelujen ostot						
ulkoiset	-77 634	-64 605		-64 605	-61 371	3 234
sisäiset	-22 504	-11 493	-4 729	-16 222	-18 043	-1 821
Henkilöstökulut	-79 946	-79 592	0	-79 592	-85 114	-5 522
Palkat ja palkkiot	-63 798	-64 370		-64 370	-69 117	-4 747
Henkilösivukulut	-16 148	-15 222		-15 222	-15 997	-775
Muut toimintakulut						
ulkoiset						
sisäiset						
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-108 629	-124 180	0	-124 180	-120 629	3 551
Liiketoiminnan muut kulut	-2 447	-1 500		-1 500	-1 112	388
Liikeylijäämä (-alijäämä)	70 479	86 032	-4 729	81 303	90 538	9 235
Rahoitustuotot ja -kulut	-80 922	-57 998	0	-57 998	-57 998	0
Muut rahoitustuotot (kulut)						
Kunnalle maksetut korkokulut						
Korvaus peruspääomasta	-80 922	-57 998		-57 998	-57 998	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-10 443	28 034	-4 729	23 305	32 540	9 235

Tuusniemen kunta

Vesihuoltolaitos / Rahoitusosan toteutumisvertailu

Kirjanpidollinen taseyksikkö

	Alkuperäinen TA 2025	Muutos TA 2025	Muutettu TA 2025	Toteuma 2025	Poikkeama
TOIMINNAN RAHAVIRTA					
Liikelylijäämä/alijäämä	86 032	-4 729	81 303	90 538	9 235
Poistot ja arvonalentumiset	124 180		124 180	120 629	-3 552
Rahoitustuotot- ja kulut	-57 998		-57 998	-57 998	0
Satunnaiset erät					0
Tulorahoituksen korjaukset					0
	152 214	-4 729	147 485	153 168	5 683
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
Investointimenot	-175 000	0	-175 000	-107 124	67 876
Rahoitusosuudet investointimenoihin					
Pysyvien vastaavien hyöd.luovutustulot					
	-175 000	0	-175 000	-107 124	67 876
Toiminnan ja investointien rahavirta	-22 786	-4 729	-27 515	46 044	73 559
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäys muilta					
Antolainasaamisten vähennys muilta					
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys kunnalta					
Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalle					
Lyhytaikaisten lainojen muutos					
Oman pääoman muutokset					
Vaikutus maksuvalmiuteen	-22 786	-4 729	-27 515	46 044	73 559

TILINPÄÄTÖS 1.1.2025 - 31.12.2025

Tilinpäätöstä koskevat liitetiedot

1) Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaan.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Laskentaperusteet on esitetty kunnan liitetiedoissa.

Tuloslaskelman liitetiedot

6) Liikevaihto

sisältää ulkoiset ja sisäiset tulot	2025	2024
Vesilaitos	166 744,52	164 737,28
Viemärlaitos	324 907,52	307 457,13
yhteensä	491 652,04	472 194,41

11) Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu pysyvien vastaavien hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan. Hyödykkeet, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa, kirjataan vuosikuluksi. Arvioidut poistoajat sekä poistomenetelmät on esitetty kunnan liitetietojen kohdassa 11).

Taseen liitetiedot
Vastaavaa

18) Pysyvät vastaavat tase-eräkohtaisesti

Aineelliset hyödykkeet							tp 2025
	Maa ja vesi-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakko-maksut ja kesk.er.h	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.		319 593	1 093 280			0	1 412 873
Lisäykset tilikauden aikana			86 324			20 800	107 124
Rahoitusosuudet tilikaudella							0
Vähennykset tilikaudella aikana							0
Siirrot erien välillä							0
Tilikauden poisto		-24 436	-96 193				-120 629
Arvonlennukset							
Poistamaton hankintameno 31.12.		295 157	1 083 411			20 800	1 399 368
Arvonkorotukset							
Kirjanpitoarvo 31.12.		295 157	1 083 411			20 800	1 399 368
Olennaiset lisäpoistot							
Puretut rakennukset							

Vastattavaa

24) Oman pääoman erittely

	2025	2024
Peruspääoma 1.1.	1 547 857,02	1 547 857,02
Lisäykset		
Vähennykset		
Peruspääoma 31.12.	1 547 857,02	1 547 857,02
Edellisten tilikausien ylijäämä	-99 724,23	-89 281,45
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	32 539,47	-10 442,78
Oma pääoma yhteensä	1 480 672,26	1 448 132,79

32) Siirtovelat

	2025	2024
Lyhytaikaiset Lomapalkkajaksotus	14 254,53	11 405,14
yhteensä	14 254,53	11 405,14

Henkilöstöä koskevat liitetiedot

41) Henkilötyövuodet 31.12.

	2025	2024
Veden tuotanto	1	1
Jäteveden puhdistus	1	1
yhteensä	1	1

42) Tilikauden henkilöstökulut

	2025	2024
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	85 114,35	79 946,00
Henkilöstökulut yhteensä	85 114,35	79 946,00

Kirjanpidollisen taseyksikön (vesihuolto) vaikutus kunnan tilikauden tuloksen muodostumiseen

tp 2025

	Talousarvion toteutuminen ulkoinen + sisäinen			Sisäinen Eliminoinnit kunta-liikel.sis.			Peruskunnan ja liikelaitosten tulos ulkoinen		Kokonaistarkastelu ULKOINEN
	Peruskunta	Taseyksikkö	Kunta yhteensä	sis kunta-liikel.	sis.liikel-kunta	Kunta yhteensä	Peruskunta	Taseyksikkö	Kunnan tuloslaskelma
Toimintatuotot									
Myyntituotot	2 668 325,42	491 652,04	3 159 977,46	18 043,47	59 443,33	3 082 490,66	1 479 734,72	432 208,71	1 911 943,43
Maksutuotot	69 674,55		69 674,55			69 674,55	69 674,55		69 674,55
Tuet ja avustukset	238 472,44		238 472,44			238 472,44	238 472,44		238 472,44
Muut toimintatuotot	2 021 840,14		2 021 840,14			2 021 840,14	1 921 069,27		1 921 069,27
Toimintatuotot yhteensä	4 998 312,55	491 652,04	5 489 964,59	18 043,47	59 443,33	5 412 477,79	3 708 950,98	432 208,71	4 141 159,69
Valmistus omaan käyttöön			0,00			0,00		0,00	0,00
Toimintakulut									
Henkilöstökulut	-4 215 281,56	-85 114,35	-4 300 395,91			-4 300 395,91	-4 215 281,56	-85 114,35	-4 300 395,91
Palvelujen ostot	-3 952 804,06	-79 414,17	-4 032 218,23	-43 619,84	-18 043,47	-3 970 554,92	-2 728 943,42	-61 370,70	-2 790 314,12
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-751 574,89	-114 844,95	-866 419,84	-15 114,77	-708,72	-850 596,35	-736 460,12	-114 136,23	-850 596,35
Avustukset	-373 662,50		-373 662,50			-373 662,50	-373 662,50	0,00	-373 662,50
Muut toimintakulut	-404 562,63	-1 111,96	-405 674,59			-405 674,59	-313 485,33	-1 111,96	-314 597,29
Toimintakulut yhteensä	-9 697 885,64	-280 485,43	-9 978 371,07	-58 734,61	-18 752,19	-9 900 884,27	-8 367 832,93	-261 733,24	-8 629 566,17
Toimintakate	-4 699 573,09	211 166,61	-4 488 406,48	-40 691,14	40 691,14	-4 488 406,48	-4 658 881,95	170 475,47	-4 488 406,48
Verotulot	5 541 380,73		5 541 380,73			5 541 380,73	5 541 380,73		5 541 380,73
Valtionosuudet	116 014,00		116 014,00			116 014,00	116 014,00		116 014,00
Rahoitustuotot ja -kulut									
Korkotuotot	18 571,12		18 571,12			18 571,12	18 571,12		18 571,12
Muut rahoitustuotot	254 320,48		254 320,48	57 998,20		196 322,28	196 322,28		196 322,28
Korkokulut	-100 288,82		-100 288,82			-100 288,82	-100 288,82		-100 288,82
Muut rahoituskulut	-823,83	-57 998,20	-58 822,03		-57 998,20	-823,83	-823,83		-823,83
Vuosikate	1 129 600,59	153 168,41	1 282 769,00	17 307,06	-17 307,06	1 282 769,00	1 112 293,53	170 475,47	1 282 769,00
Poistot ja arvonalentumiset									
Suunnitelman mukaiset poistot	-781 732,16	-120 628,94	-902 361,10			-902 361,10	-781 732,16	-120 628,94	-902 361,10
Arvonalentumiset									
Satunnaiset tuotot									
Tilikauden tulos	347 868,43	32 539,47	380 407,90	17 307,06	-17 307,06	380 407,90	330 561,37	49 846,53	380 407,90
Poistoeron lisäys (-) tai väh.(+)	111 115,92		111 115,92			111 115,92	111 115,92		111 115,92
Varausten lisäys (-) tai väh.(+)									
Rahastojen lisäys (-) tai väh.(+)									
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	458 984,35	32 539,47	491 523,82	17 307,06	-17 307,06	491 523,82	441 677,29	49 846,53	491 523,82

6. HENKILÖSTÖKERTOMUS

HENKILÖSTÖKERTOMUS VUODELTA 2025

Henkilöstökertomukseen on kerätty henkilöstöä kuvaavia tunnuslukuja vuodelta 2025 lähinnä henkilöstöhallinnon järjestelmistä. Tunnusluvut ovat pääosin vuoden lopun (31.12.) tilanteen mukaisia. Henkilöstöhallinnollisten tunnuslukujen avulla kuvataan mm. henkilöstön määrää ja sen kehitystä, henkilöstökustannuksia ja henkilöstörakennetta. KT on antanut uuden suosituksen henkilöstökertomuksen laadintaan vuoden 2022 alusta alkaen. Yleisten tunnuslukujen lisäksi henkilöstökertomus pitää sisällään viisi tunnuslukua, jotka voidaan kerätä valtakunnallisesti samalla tavalla ja ovat näin vertailukelpoisia. Nuo tunnusluvut ovat henkilötyövuosi, henkilöstön ikärakenne, vakinaisen henkilöstön vaihtuvuus, sairauspoissaolot ja henkilöstön osaamisen kehittäminen / koulutuspäivät. Tunnusluvut ovat pitkälti samoin periaattein laskettuja aiempien vuosien henkilöstökertomuksissa, mutta mm. esittämistavassa on muutoksia.

Palvelujen tuotanto ja rakenne, taloudellinen tilanne ja strategia ohjasivat henkilöstön määrää. Palkkamenot olivat 3 516 775 € ja ne pienenevät edelliseen vuoteen 2,92 %. Vakainainen henkilöstö väheni 1 henkilöllä ja sen määrä oli sataa asukasta kohti 2,77 henkilöä.

Eniten henkilöstöä pieneni varhaiskasvatuksessa edellisvuoteen verrattuna 1,4 henkilötyövuotta, joka on 9,27 % edellisvuoteen ja teknisessä toimessa pieneni 1,40 henkilötyövuotta, joka on 8,50 %.

Henkilöstön jaksamista tuettiin mm. työkykyä ylläpitävän toiminnan avulla, kuten liikunta- ja virkistysiltoapäivien muodossa. Vuonna 2022 Tuusniemen kunnassa otettiin käyttöön e-Passi ja sen arvo vuonna 2025 oli 150 €/henkilö. E-passia käytti vuoden aikana 87 henkilöä. E-passin kokonaiskäyttöaste oli 100 % euroissa 11 605,15 € ja se jakaantui liikuntaan/kulttuuriin 51,42 % 5 967,20 euroa ja hyvinvointiin 48,58 % 5 637,95 euroa.

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ 31.12.2025

Tuusniemen kunnan henkilöstö 31.12.2025 oli **85** henkilöä.

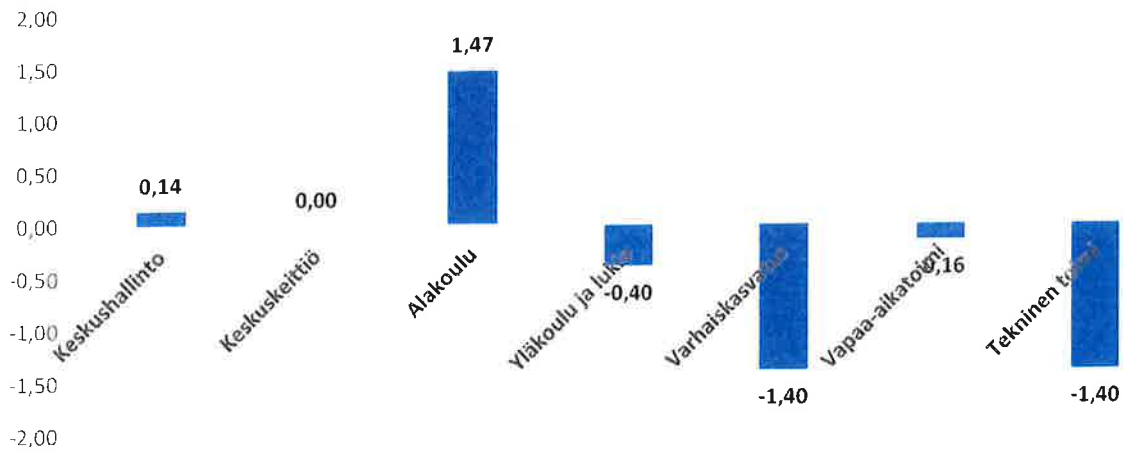
	Vakinaiset					Sijaiset ja määräaikaiset (sis. oppisopimussuhteiset)				
	Kokoaikaiset		Osa-aikaiset			Kokoaikaiset		Osa-aikaiset		
	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Yht.	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Yht.
2025	38	17	8	0	63	8	0	11	3	22
2024	38	16	10	0	64	9	0	12	3	24
2023	41	16	5	0	62	10	4	13	2	29

HENKILÖTYÖVUODET

Seuraavassa taulukossa on esitetty henkilötyövuodet koko kunnan henkilöstön osalta (sisältää myös määräaikaiset ja sijaiset). Osa-aikainen henkilö on muutettu henkilötyövuodeksi hänen osa-aikaprosenttiaan vastaavasti. Henkilötyövuosien laskennassa ei ole huomioitu palkattomia poissaoloja, vaan laskettu palkalliset keskeytykset ja työaika. Kesänuoret eivät sisälly laskentaan.

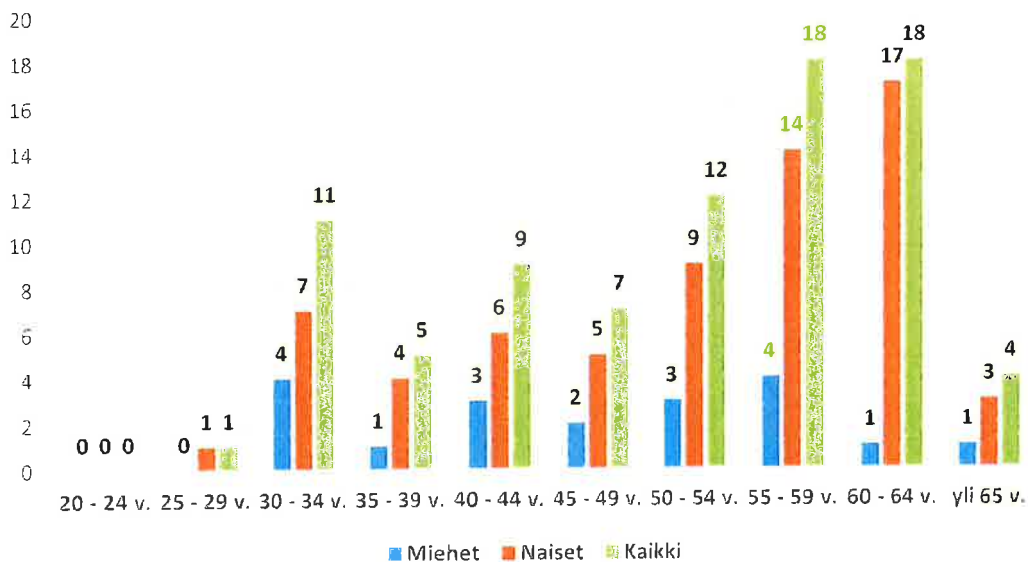
HENKILÖTYÖVUODET	2025	2024	2023
Keskushallinto	6,13	5,99	5,46
Keskuskeittiö	4,10	4,10	4,20
Alakoulu	13,37	11,90	13,68
Yläkoulu ja lukio	31,01	31,41	29,88
Lasten päivähoito, varhaiskasvatus	13,70	15,10	15,40
Vapaa-aikatoimi	2,96	3,12	3,78
Tekninen toimi	15,08	16,48	17,75
Henkilötyövuodet yhteensä	86,35	88,10	90,15

Henkilöstömuutokset eri työyksiköissä v. 2025

HENKILÖSTÖN IKÄRAKENNE

Tuusniemen kunnan koko henkilöstön määrä 31.12.2025 oli 85, keski-ikä oli 54,3 vuotta (v. 2024 51,9), kun koko kunta-alan valtakunnallinen keski-ikä oli 45,3 vuotta vuonna 2023.

Koko henkilöstö ikäryhmittäin 31.12.2025

VAKINAISEN HENKILÖSTÖN MÄÄRÄ JA KESKI-IKÄ 31.12.2025

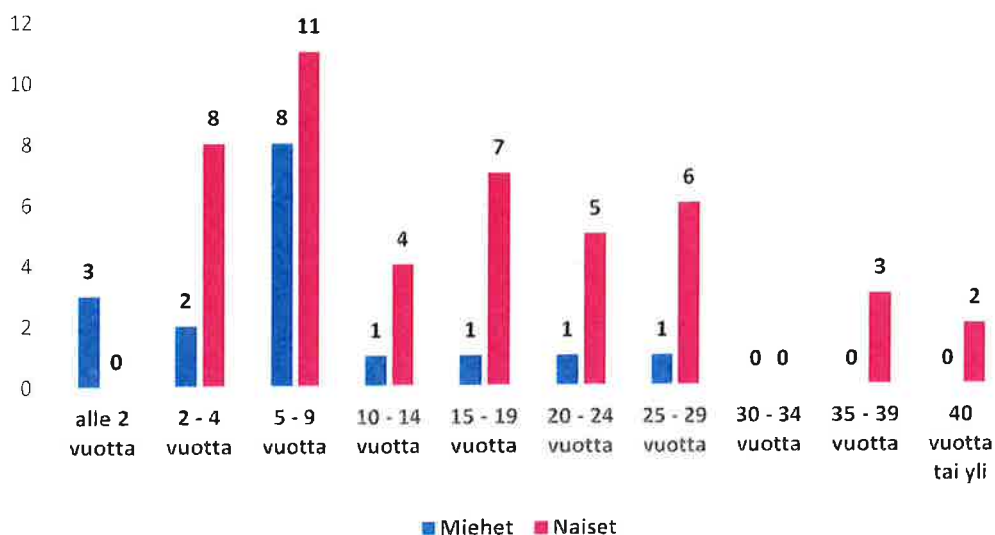
Keskushallinnoston henkilöstöön kuuluu kunnanjohtaja, hallintojohtaja, kaksi toimistosiihteeriä ja elinvoima-asiantuntija. Elinvoima-asiantuntijan työsuhde alkoi 1.2.2025.

Keskushallinnon henkilöstöön kuului vuonna 2024 kolme toimistosiihteeriä. Uuden toimistosiihteerin perehdyttäminen kirjanpitoon alkoi 1.4.2024. Perehdyttänyt toimistosiihteeri jäi eläkkeelle 31.1.2025.

Työyksikkö	2025		2024		2023	
	Määrä	Keski-ikä	Määrä	Keski-ikä	Määrä	Keski-ikä
Keskushallinto	5	60,0	5	58,6	4	57,8
Keskuskeittiö	4	60,0	4	58,5	4	57,5
Alakoulu	9	52,5	10	51,8	10	50,8

Yläkoulu	18	50,4	16	50,2	16	48,7
Lukio	1	54,0	3	41,0	3	45,0
Lasten päivähoido, varhaiskasvatus	8	52,0	8	50,6	8	49,1
Vapaa-aikatoimi	2	45,0	2	44,0	2	41,5
Tekninen toimi	16	55,0	16	53,4	15	52,0
Henkilöstön määrä ja keski-ikä	63	54,3	64	51,9	62	50,6

VAKINAISEN HENKILÖSTÖN TYÖHISTORIA

Vakinaisen henkilöstön työhistoria, palvelussuhteen pituus omalla työnantajalla (henkilöstön lukumäärä palveluksessa olovuosien mukaan ryhmiteltynä).

Henkilöstöohjelmaan otettiin vuoden 2024 alusta lähtien henkilöstön huomioimiseen Tuusniemen kunnan palveluksesta kertyvät palkalliset vapaapäivät.

Palkallisia vapaapäiviä myönnettiin vuoden 2025 aikana 15 vuodesta neljälle henkilölle, 20 vuodesta kahdelle henkilölle, 25 vuodesta kahdelle henkilölle, 35 vuodesta yhdelle henkilölle ja 40 vuodesta yhdelle henkilölle. Yhteensä palkallisia vapaapäiviä oli 35 päivää ja ne kohdistuivat keskuskeittiölle, sivistystoimeen ja tekniseen toimeen.

VAKINAISEN HENKILÖSTÖN VAIHTUVUUS

Vakinaisen henkilöstön tulo- ja lähtövaihtuvuus raportoidaan vuoden aikana palvelukseen tulleiden (tai vakinaistettujen) ja palveluksesta eronneiden henkilöiden lukumäärinä.

	2025	2024	2023
Vakinaisiksi palvelukseen tulleet	4	6	7
Päätyneet palvelussuhteet	5	5	7
- eronneiden/erotettujen osuus	3	5	3
- eläkkeelle siirtyneiden osuus	2	0	4

Henkilöstön vaihtuvuutta voidaan kuvata myös kunnan vakinaisen henkilöstön lähtö- ja tulovaihtuvuusprosentilla. Lähtövaihtuvuusprosentilla tarkoitetaan päätyneiden palvelussuhteiden ja henkilöstömäärän välistä suhdetta, mukana ovat myös eläkkeelle siirtyneet. Tulovaihtuvuusprosentilla tarkoitetaan alkaneiden palvelussuhteiden ja henkilöstömäärän välistä suhdetta.

Lähtövaihtuvuusprosentti koko kunnan tasolla vuonna 2025 oli 0,0 % ja tulovaihtuvuus oli -33,3 %.

Vuonna 2025 vanhuuseläkkeelle jäi kaksi henkilöä.

SAIRAUSSPOISSAOLOT

Sairauspoissaolojen seurantaan on otettu käyttöön v. 2009 aktiivisen aikaisen puuttumisen toimintamalli. Sairauspoissaolojen raja-arvot, jolloin käydään tarvittaessa kahdenkeskinen keskustelu ja yhdessä sovittavat toimenpiteet käynnistetään, ovat 4 tai useampia lyhyitä (1–3 vrk) sairauspoissaoloja neljän kuukauden aikana, 1 yli 15 vuorokauden yhtäjaksoinen sairauspoissaolo tai kumulatiivisesti 12 kk:n aikana 15 vrk tai enemmän sairauspoissaoloja. Mikäli yhtäjaksoinen sairausloma jatkuu yli 30 vrk, selvitetään työntekijän työhön paluun tukemiseksi tarvittavat toimenpiteet. Vuoden 2025 aikana edelleen jatkettiin aktiivisen aikaisen seuranta sairauspoissaoloissa.

Henkilöstöohjelma velvoittaa hallintokuntia seuraamaan aktiivisen aikaisen puuttumisen toimintamallin toteutumisen tuloksia. Seuranta ylläpidetään 3 kk:n välein tulostettavilla sairauspoissaololistoilla, jotka tulostetaan esimiehille sekä työterveyshuoltoon. Toimintamallin mukaan sairauspoissaoloihin on puututtu keskustelemalla työntekijän kanssa.

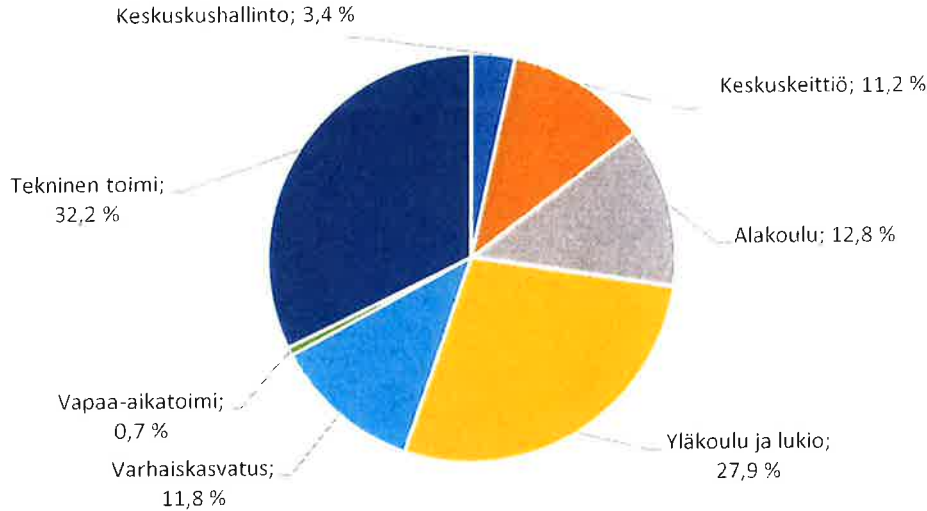
- Toimenpiteenä työntekijöiden terveyden ja työssä jaksamiseen liittyen on keskusteltu fyysisen ja henkisen kuormituksen määrästä työssä ja tietyissä tapauksissa ohjattu työterveyshuoltoon.
- Pyydetty työterveyshuollosta fyysisen ja psyykkisen haasteen vuoksi työkyvyn arviointeja.
- Käyty työterveyshuollon ja työntekijän kanssa kolmikantaneuvotteluja siitä, miten työtä voidaan keventää.
- Työnkuvaa ja työaikoja on muutettu niin, että työntekijät kokevat jaksavansa paremmin työssä.
- Apuvälineitä on hankittu tarpeen mukaan ja ergonomiakoulutusta on järjestetty.
- Ristiriitatilanteita on käyty läpi ja asioista keskusteltu.

Sairauslomat vähenivät edellisvuoteen verrattuna 145 päivää, mikä oli 10,94 % vähemmän, kuin vuoden 2024 sairauspoissaolot. Vakinaisesta henkilöstöstä 5 henkilöllä ei ollut yhtään sairauspoissaolopäivää v. 2025. Vastaava luku v. 2024 oli 15 ja v. 2023 10 henkilöä.

SAIRAUSSPOISSAOLOT	2025	2024	2023
Keskushallinto	45	8	16
Keskuskeittiö	149	61	93
Alakoulu	169	231	125
Yläkoulu ja lukio	370	419	340
Lasten päivähoido	157	417	150
Vapaa-aikatoimi	9	115	88
Tekninen toimi	426	219	199
YHTEENSÄ	1325	1470	1011

SAIRAUSSPOISSAOLOT	2025	2024	2023
Vakinainen henkilöstö	1095	993	732
Määräaikaiset ja sijaiset	230	477	279
KVTES, kuukausipalkkaiset	968	987	668
OVTES, opettajat	357	483	343
Keskimäärin sairauspoissaoloja v./henkilö	15,4	16,7	11,1
Henkilötyövuosien suhteessa/henkilö	15,3	16,6	11,2

Sairauspoissaolot v. 2025

SAIRAUSPOISSAOLOT	2025	2024	2023
1–3 päivän todistuksettomat esimiehen myöntämät sairauslommat / kalenteripäivät	319	351	320
2/3 -sairausajan palkalla sairauspoissaoloja / kalenteripäivät	141	200	83
Palkattomat sairauspoissaolot / kalenteripäivät	4	6	153
Pitkät sairauspoissaolopäivät, Kela-korvaus	710	929	493
Lyhyet sairauspoissaolopäivät, ei Kela-korvausta	615	541	518

PÄIVÄRAHAKORVAUKSET	2025	2024	2023
Sairauspäivärahakorvaukset / Kela	41 474	43 549	29 967
Työtapaturmakorvaukset / IF	2 714	2 643	10 038

TYÖ- JA TYÖMATKATAPATURMAT	2025	2024	2023
Työpaikkatapaturmat	1	3	2
Sairauspäivät/työpaikka	37	32	86
Työmatkatapaturmat	0	0	1
Sairauspäivät/työmatka	0	0	0
Ammattitaudit	0	0	0
Sairauspäivät/ammattitaudit	0	0	0
Tapaturmat yhteensä	1	3	3
Sairauspäivät yhteensä	37	32	86

HENKILÖSTÖN OSAAMISEN KEHITTÄMINEN

Koulutuskorvaukseen oikeuttava koulutus voi olla työnantajan toimesta työntekijöille annettavaa lisä- tai täydennyskoulutusta, esim. seminaarit ja konferenssit tai ulkopuolisen järjestämä kurssimuotoinen koulutus sekä sisäinen koulutus. Tärkeää on myös uusiin työtapoihin, koneisiin ja laitteisiin tai ohjelmistoihin liittyvä käyttäjäkoulutus, mikä myös oikeuttaa koulutuskorvaukseen. Myös lakisääteisten vaatimusten täyttämiseen tähtäävä koulutus, esim. työssä tarvittavien lupien suorittaminen, oikeuttaa koulutuskorvaukseen. Sen sijaan koulutuskorvauksen ulkopuolelle jää ammattiyhdistys- tai työsuojeluvallatun koulutus, vapaa-ajalla käytävä koulutus sekä vesopäivät.

Koulutussuunnitelman mukaisia koulutuskorvaukseen oikeuttavia päiviä v. 2025 oli 50 päivää ja koulutuskorvausta saatiin 965 euroa. Vastaavasti vuonna 2024 koulutuspäiviä oli 63 pv ja koulutuskorvaus 1 288 euroa.

Työttömyysvakuutusrahasto ei myönnä koulutuskorvausta 1.1.2026 jälkeen toteutuneisiin koulutuksiin.

Valtaosa koulutuksista järjestettiin Teams-koulutuksina.

2025	Palkalliset koulutuspäivät		Palkattomat koulutuspäivät	
	Koulutuspäivät yhteensä	Koulutuspäivät / vakituinen henkilöstö	Koulutuspäivät yhteensä	Koulutuspäivät / vakituinen henkilöstö
Ammatillinen henkilöstökoulutus	0	0	8	2
Muu koulutus	91	80	0 (oppisop.)	0

Lisäksi ammattiyhdistysliiton luottamushenkilökoulutuspäiviä oli 1 henkilöllä. Työsuojelukoulutusta ei ollut yhtään koulutuspäivää.

OPPISOPIMUSKOULUTUS

Työyksikkö	2025		2024		2023	
	Henkilö	Kalenteri-päivät	Henkilö	Kalenteri-päivät	Henkilö	Kalenteri-päivät
Alakoulu	0	0	0	0	0	0
Yläkoulu ja lukio	1	353	0	0	0	0
Lasten päivähoito	3	606	3	1093	3	453
Vapaa-aikatoimi	0	0	1	152	1	365
Tekninen toimi	1	120	2	121	1	352
YHTEENSÄ	5	1079	6	1366	5	1170

- v. 2025 oppisopimussuhteisia oli yhteensä 5 henkilöä (4 naista ja 1 miestä)

PALKKATUELLA TYÖLLISTETTYJÄ EI OLLUT KUNNAN PALKKAMANA VUODEN 2025 AIKANA

KESÄNUORET

	Määrä	Työtunnit	Henkilötyövuodet
2025	29	2940	2,29
2024	30	2940	2,19
2023	29	3036	2,16

YLEISIMMÄT AMMATTINIMIKKEET

Nimike	Naiset	Miehet	Yhteensä
Lehtori, yläasteen ja lukion yht.	5	4	9
Koulunkäynninohjaaja	7	1	8
Lastenhoitaja, lastenkasvattaja	8	0	8

Tuntiopettaja (päätoiminen)	5	2	7
Kiinteistöyöntekijä, kiinteistönhoitaja	0	6	6
Peruskoulun luokanopettaja	5	1	6
Toimistos sihteeri, koulusihteeri	6	0	6
Siistijä, monipalveluyöntekijä	5	0	5
Varhaiskasvatuksen opettaja	5	0	5
Ruokapalveluyöntekijä	3	0	3

TYÖ- JA VIRKAVAPAAT

Palkalliset vapaat	2025		2024		2023	
	HIö	Pvt	HIö	Pvt	HIö	Pvt
Palkalliset työntasaus- ja ylityövapaat	30	215	28	147	27	162
Lomarahavapaat *	13	192	12	166	11	188
Äitiyslomat, vanh.vap. palkallinen	2	99	2	110	2	123
Isyyslomat	0	0	0	0	0	0
Tilapäinen hoitovapaa (alle 12-v. lapsi sairas)	12	64	16	95	15	57

*Lomarahavapaiden myöntämispäivien määrää lisättiin 2025 vuodelle, niin että myönnettiin lomarahavapaita 50 % lomaoikeudesta. Vuosina 2024 oli 25 % ja 2023 oli 50 %.

Palkattomat vapaat	2025		2024		2023	
	HIö	Pvt	HIö	Pvt	HIö	Pvt
Virkavapaat ja työlomat	51	1031	50	865	42	772
Äitiys-, isyys- ja vanhempainlomat / hoitovapaat	4	379	3	276	6	480
Vuorotteluvapaa	0	0	1	100	0	0
Omasta virasta/työstä toisen viran hoito (oma työnantaja)	7	229	7	139	5	10
Opintovapaa palkaton	2	334	1	153	0	0
Oppisopimuskoulutus, palkaton	1	17	2	12	1	13

Myyntipalveluna virkatehtäviä ulkopuolisille	2025	2024	2023
- Koy Tmi Turula, Tuusniemen Teollisuus Oy toimistosiihteerin palvelut	2 687	1 513	597

HENKILÖSTÖKUSTANNUKSET

	2025	2024	2023
Luottamushenkilöiden palkkiot	50 532	47 422	40 209
Viranhaltijoiden kk-palkat	441 706	456 710	401 688
Opettajien palkat	1 434 149	1 460 210	1 432 590
Työsuhteisten kk-palkat	1 428 910	1 372 839	1 312 961
Erilliskorvaukset	37 343	38 748	43 232
Sairaus- ja äitiysloman sij.	5 270	4 344	45 928
Vuosilomansijaiset ja muut sij.	29 480	66 016	28 469
Tunti- ja urakkapalkat	5 374	10 970	9 074
Palkkatyöllistämispalkat	0	50 950	131 671
Opettajien erityistehtäväpalkkiot	42 868	47 103	30 989
Opettajien sijaiset	40 154	34 595	39 668
Lomakorvaukset	20 583	37 071	24 528
Lomarahat	155 703	166 420	149 524

7. LUETTELOT JA SELVITYKSET

Tositelaji	Nimi	Tositenumerosarja
1	Pankkitositteet	20240001- 20240252
3	Palkkatositteet	2- 49
10	Muistiotositteet	1- 278
11	Poistot kirjanpitoon	1- 12
12	Excel/kausimuistiot	1- 67
20	Ostoreskontramaksut	1- 260
21	Ostoreskontralaskut	35000001- 35003100
30	Myyntireskontrasuoritukset	1- 322
31	Myyntilaskut	130904- 132638
39	Web-laskut	206365- 207409
50	Korkolaskut	131428- 132309
71	Mr/ Luottotappiot	1- 2
72	Mr/ Hyvityslaskun kohdistus	1- 28
92	Laskennalliset SL	5003510- 11003510
93	Automaattikirjaukset SL	ei käytetty
94	Vyörytykset SL	ei käytetty
96	Kirjanpidon tulos	1- 12
98	Sisäisen laskennan tulos	1- 12
Tilinauvus	KPAVSA, SLAVSA	

Kirjanpidossa käytetyt kirjanpitokirjat

Päiväkirja	sähköinen arkisto
Pääkirja	sähköinen arkisto
Palkkatulosteet	atk-tulosteena/sähköinen arkisto
Myyntilaskut	atk-tulosteena/sähköinen arkisto
Ostolaskut	sähköinen arkisto
Muistiotositteet	atk-tulosteena/sähköinen arkisto
Käyttöomaisuus	atk-tulosteena/sähköinen arkisto
Tilikartta	atk-tulosteena/sähköinen arkisto
Tasekirja	Sidottuna
Tilinpäätös	Sidottuna
Tase-erittelyt	sähköinen arkisto

8. TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS JA MERKINNÄT

VUODEN 2025 TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS

Tuusniemellä 31. päivänä maaliskuuta 2026

Timo Kiviluoma
kunnanjohtaja

Kunnanhallitus:

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Tuusniemellä _____,_____.2026

Itä-Suomen Tilintarkastus Oy
tilintarkastusyhteisö

Timo Nuutinen
HT- ja JHT-tilintarkastaja